

Jaarverslag Kind en Gezin

2012

Kind & Gezin

**Bevat dit jaarverslag niet de informatie die je zoekt?
Bezoek dan onze website voor aanvullende publicaties.**

Statistisch jaarverslag • Het kind in Vlaanderen • Jaarverslag Kinderopvang •
Rapport Klachtendienst • Activiteitenverslag Adoptie • Vaccinatierapport •
Rapport gehoorscreening • Gemeentelijke kindrapporten •
Kansarmoedegegevens • Diversiteit- en Kinderrechtenrapport •
Rapport Kindermishandeling •
www.kindengezin.be

INHOUDSTAFEL

2012: een jaar met als kernwoord “Wij Samen,,	5
Visie	8
Bestuursorganen	12
Organogram	13
1. Een open en vernieuwende organisatie	15
1. Een open en vernieuwende organisatie met een visie	16
1. Een horizontaal diversiteit – en kinderrechtenbeleid: kernwaarden van onze visie	16
2. Een open organisatie	20
2.1 De Kind en Gezin-Lijn	20
2.2 De Kind en Gezin-Academie: kennis delen met partners	21
2.3 Marketing en Communicatie	26
2.4 Klachtendienst	28
3. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen	31
3.1 Informatisering	31
3.2 Kantoorinnovatie	32
3.3 Facility	32
3.4 Interne controle	33
2. Kinderopvang	35
1. Trends, realisaties en plannen	36
2. Kerncijfers	39
3. Activiteiten en projecten	42
3.1 Afstemmen van vraag en aanbod	42
3.1.1 Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken	42
3.1.2 Ouders en voorzieningen informeren	47
3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol	48
3.3 Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking	49
3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen	52
3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen	53
3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners	53
3.5.2 Medische preventie en veiligheid	56
3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering	56

3. Preventieve Gezinsondersteuning	59
1. Trends, realisaties en plannen	60
2. Kerncijfers	64
3. De dienstverlening van Kind en Gezin	67
3.1 Zwangerschap en bevalling	67
3.2 De eerste weken, maanden en jaren van het kind	68
3.3 Opvoedingsondersteuning op maat	70
3.4 Versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen	71
3.5 Opvoedingshulp bij opvoedingsspanning en -crisis	73
3.6 Preventie van en hulpverlening bij kindermishandeling	74
3.7 Gezondheidsbevordering in samenwerking	75
4. Adoptie	77
1. Trends, realisaties en plannen	78
2. Kerncijfers	80
3. Kerntaken	82
3.1 Informatie	82
3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie	82
3.3 Binnenlandse adoptie	82
3.4 Kanaalcontrole/opvolging en samenwerking met de herkomstlanden	82
3.5 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren	83
3.6 Erkenning en subsidiëring van voorzieningen	83
3.7 Kwaliteitsbevordering	83
3.8 Aanvullende taken	83
5. Personeel: feiten, cijfers en vorming	85
1. Trends, realisaties en plannen	86
2. Kerncijfers	88
3. Kind en Gezin-Academie en de dienst HRM: een tandem in vorming, training en opleiding van personeel	90
6. Financieel verslag	93
1. De begrotingscyclus	94
2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie	95
3. Evolutie van de ontvangsten	96
4. Evolutie van de uitgaven	97
5. Resultaat van de begrotingsuitvoering - reservefonds	98
Bijlage Jaarverslag 2012 van het Raadgevend Comité bij het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin	103
Voorwoord	104
Samenstelling Raadgevend Comité werkjaar 2012	105

2012: EEN JAAR MET ALS KERNWOORD "WIJ SAMEN,,

Het toekomstbeeld waarvoor Kind en Gezin wil staan, laat zich vatten in de nieuwe visie die we in 2012 hebben gelanceerd. Deze visie geeft de richting aan voor de komende jaren en vloeit rechtstreeks voort uit onze missie: 'Kind en Gezin wil samen met partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zoveel mogelijk kansen creëren'.

De visie, het toekomstbeeld, waarvoor we willen staan, heeft als rode draad "wij samen,, en kan kernachtig samengevat worden in een aantal waarden:

- Kind en Gezin met **diversiteit** en **kinderrechten** als toetsingswaarden

- Kind en Gezin samen met **partners** en het **brede publiek**, vanuit complementariteit en een sterk imago

- Kind en Gezin omwille van **het kind**. Het welzijn, de belangen en de kansen van kinderen staan voorop

- Kind en Gezin samen met **politiek** en de ruime **overheid**, als sterke bondgenoot

- Kind en Gezin samen met **ouders**, die we in de eerste plaats ondersteunen, informeren en bijeenbrengen vanuit vertrouwen in hun capaciteiten

- Kind en Gezin als **efficiënte overheidsorganisatie**

- Kind en Gezin voor alle kinderen, maar vooral waar de **noed het grootste is**

Doorheen het jaarverslag zul je deze kernwaarden terugvinden.

Het zijn de kapstokken waaraan we de dienstverlening en activiteiten van Kind en Gezin ophangen.

Met de visie van Kind en Gezin als leidraad, werd in 2012 opnieuw weer heel wat dienstverlening gerealiseerd en werd continu verder gewerkt aan de verbetering van de preventieve gezinsondersteuning, de kinderopvang en het adoptiebeleid.

Wat de preventieve gezinsondersteuning betreft, lanceerden we samen met de organiserende besturen

van de consultatiebureaus de 'Huizen van het Kind' via drie pilootregio's.

We gingen ook aan de slag met zittingen door regioverpleegkundigen zonder aanwezigheid van de arts. Daar kunnen regioverpleegkundigen zich toespitsen op algemene aspecten van de ontwikkeling en opvoeding van het kind. Ook de implementatie van de oogscreening over Vlaanderen

werd verder ontwikkeld. Bij dit alles ging er permanent aandacht naar kinderen en gezinnen met specifieke noden en de preventie van kindermishandeling.

Bij de kinderopvang stond vooral de verdere uitvoering van het decreet baby's en peuters centraal, met de concrete voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten. Er werd, ondanks de moeilijke budgettaire context, ook opnieuw geïnvesteerd in de uitbreiding van het aantal plaatsen in de kinderopvang en de verhoging van de overheidsbijdrage in de inkomensgerelateerd zelfstandige kinderopvang. Om op een meer permanente en uniforme manier zicht te krijgen op de pedagogische kwaliteit in de kinderopvang, werd een nieuw onderzoek uitbesteed. Om ook de onthaalouders blijvend te versterken, werd de onthaalouderacademie opgericht, die een ruime waaier aan vormingsmogelijkheden aanbiedt.

Ook inzake interlandelijke adoptie, dienden we de uitvoeringsbesluiten van het nieuwe decreet interlandelijke adoptie voor te bereiden. Een van de belangrijke elementen van het nieuwe beleid, is het invoeren van een instroombeheer voor nieuwe kandidaat-adoptanten, om zo een meer transparante

en realistische wachttijd voor adoptie te kunnen garanderen. Voor de binnenlandse adoptie, hielden we een consultatieronde, om een vernieuwd beleid inzake binnenlandse adoptie voor te bereiden.

In 2012 werd ook de implementatie van de kindpremie verder voorbereid, in afwachting van

een definitieve beslissing van de Vlaamse Regering rond de uitvoering hiervan. Mede van belang in het kader van kinderarmoede, werd onze visie inzake taalstimulering en meertaligheid, ruim verspreid zowel intern als extern, voor al wie werkt met jonge kinderen. Om maximaal te kunnen inspelen op alle nieuwe ontwikkelingen, werken we binnen

Kind en Gezin ook aan de integratie van sociale media

"VERDER WERKEN
AAN DE VERBETERING
VAN DE PREVENTIEVE
GEZINSONDERSTEUNING,
DE KINDEROPVANG
EN HET ADOPTIEBELEID,,

EEN JAAR MET ALS KERNWOORD "WIJ SAMEN ALS TEAM,,

Verder bouwend op de visie van Kind en Gezin, wordt 2013 het jaar met de rode draad 'wij samen als team'.

Vanuit een sterke samenwerking binnen de organisatie Kind en Gezin, waarbij elk team reflecteert op zijn eigen verantwoordelijkheid en concrete engagementen formuleert, willen we de uitdaging aangaan om 10 strategische ambities waar te maken:

1. Lokaal, samen met partners, groeien naar 'Huizen van het Kind' opdat elk gezin echte 'zorg op zijn maat' krijgt.
2. Samen met partners kwaliteitsvolle, toegankelijke, betaalbare en voldoende kinderopvang bieden.
3. Samen met partners een transparant adoptietraject organiseren waarbij de rechten van het adoptiekind, kandidaat-adoptant en afstandsouder beter gegarandeerd zijn.
4. Bij de meest kwetsbare gezinnen bijdragen tot het doorbreken van de cirkel van kansarmoede.

5. Werken aan inclusie van gezinnen en kinderen met specifieke noden door maximaal in te zetten op inclusieve zorg.
6. Samen met andere partners binnen integrale Jeugdzorg onze rol opnemen opdat jongeren een aangepast hulpaanbod krijgen.
7. De klant rechtstreeks betrekken zodat onze dienstverlening beter afgestemd kan zijn op zijn behoeften.
8. Werken aan Kind en Gezin als een efficiënte en slagkrachtige organisatie waarin mensen met volle goesting aan de slag gaan.
9. Actief onze gegevens delen zodat we samen met andere zorgverleners beter zorg kunnen geven door te beschikken over betere en actuele informatie.
10. Als loyale partner binnen de Vlaamse Overheid ons actief in zetten voor bredere beleidskeuzes binnen de Federale en Vlaamse Overheid.

Deze strategische ambities willen we in 2013 onder meer waarmaken via de verdere uitbouw van 'Huizen van het Kind', waarbij vooral de uitwerking van het regelgevend kader zal centraal staan. Wat onze eigen preventieve zorg betreft, zal worden werk gemaakt van een nieuw kader voor het concreet uitvoeren van onze dienstverlening met als belangrijkste elementen onze huisbezoeken en consulten.

"VOOR KINDEREN
MET SPECIFIEKE NODEN,
WILLEN WE EEN NIEUWE
CONCEPTTEKST VOORLEGGEN,
DIE DE KRACHTLIJNEN
VASTLEGT VAN HOE KIND
EN GEZIN MAXIMAAL KAN
INSPELEN OP DE VRAGEN EN
NODEN VAN DEZE KINDEREN
EN HUN GEZINNEN,,

In de kinderopvang willen we de uitvoeringsbesluiten voor het decreet baby's en peuters finaliseren en de werking van de kinderopvangzoeker in de pilootregio goed monitoren. Inzake adoptie gaat het vooral om de concrete implementatie van het nieuwe decreet met als ankerpunten het instroombeheer en de start van het nieuwe steunpunt Steunpunt Adoptie.

Voor kinderen met specifieke noden, willen we een nieuwe concepttekst voorleggen, die de krachtlijnen vastlegt van hoe Kind en Gezin maximaal kan inspelen op de vragen en noden van deze kinderen en hun gezinnen. Om onze gezinnen nog meer centraal te stellen, wordt gestart met uitrollen van projecten rond gebruikersparticipatie. We spelen ook maximaal in op alle ontwikkelingen inzake e-government, vooral door het afstemmen van onze systemen, zodat datadeling vergemakkelijkt wordt.

Opnieuw genoeg uitdagingen om vanuit een krachtige visie 'wij samen' onze missie verder waar te maken: samen met partners voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is, zoveel mogelijk kansen geven.

Katrien Verhegge
Administrateur-generaal

Kind en Gezin bestaat omwille van het kind. Het welzijn, de belangen en de kansen van kinderen vormen onze missie. Dit is waarvoor we staan en waarvoor we gaan. Onze deskundigheid in kinderen maakt van ons een kennisautoriteit inzake het welzijn van kinderen. We gaan ook altijd, en in alles, uit van het belang van het kind, wat ons het statuut van een morele autoriteit geeft. Hierbij hanteren we altijd de kernwaarden diversiteit en kinderrechten als toetsingskader. Dit is de kern van ons zijn en vormt onze identiteit.

We zijn er voor het kind, maar we geloven dat we ons doel het beste kunnen bereiken samen met anderen. We richten ons in eerste instantie op ouders, die we positief en deskundig ondersteunen. We zijn ervan overtuigd dat we hiervoor het beste samenwerken met partners die voor hetzelfde doel willen gaan en die onze visie en professionaliteit delen. Voor de politieke overheid die betrokken is bij het welzijns-, gezins- en gezondheidsbeleid, willen we bondgenoten zijn met wie we samen voor de belangen van kinderen kunnen ijveren. Naar het brede publiek willen we uitstralen wie we zijn en waarvoor we staan. Door te informeren en te sensibiliseren, kunnen we immers ook de publieke opinie betrekken in het bereiken van ons doel: welzijn en kansen creëren voor kinderen.

Kinderen grootbrengen doe je niet alleen, 'it takes a village to raise a child'. We scharen ons met ons allen achter deze overtuiging. Ouders, partners, politiek en overheid betrokken bij het welzijns- en gezinsbeleid, én het brede publiek zijn onze belangrijkste stakeholders. In onze samenwerking met hen hanteren we altijd een 'wij samen'-houding en een stijl die strookt met onze identiteit en onze interne waarden: positief, open, deskundig en gedreven.

De rollen die we ten aanzien van elke stakeholder opnemen, weerspiegelen een aantal toekomstgerichte, specifieke keuzes.

BURGERKLANT/ouders

Ons uiteindelijk doel is altijd het belang en het welzijn van het kind. Om dit te bereiken richten we ons op de ouders, die we in de eerste plaats ondersteunen, informeren en bijeenbrengen. Ons vertrouwen in ouders en in hun capaciteiten, staat voorop. Dat vertrouwen is nodig om bij ouders te kunnen controleren of er situaties zijn die schadelijk of gevaarlijk zijn voor kinderen. Het bestaan van de schijnbare paradox tussen versterken en controleren, moeten we niet alleen voor onszelf durven toegeven, maar ook duidelijk communiceren naar de ouders om misvattingen en verkeerde verwachtingen te vermijden. We benaderen ouders steevast op een positieve manier, tonen hen dat we in hen geloven en nemen hen au sérieux. Zowel deskundigheid als warmte kenmerken onze stijl.

Kind en Gezin kiest ervoor om met haar dienstverlening alle kinderen te bereiken. We zetten dus in op een universeel bereik. Maar we willen tegelijk ook radicaal gaan voor waar we echt het verschil kunnen maken.

Daarom willen we onze dienstverlening aanbieden op vraag en op maat van die kinderen en die gezinnen bij wie de nood het grootst is. Een gedifferentieerd aanbod laat ons bovendien toe sterker in te spelen op de verscheidenheid aan klanten. Het is dan ook van belang om te anticiperen op hun uiteenlopende noden. Via onderzoek en registratie, maar ook via de voelsprietten op het werkveld willen we een proactief en continu zicht behouden op de evoluties bij onze doelgroep.

"DEZE VISIE
GEEFT DE RICHTING AAN
VOOR DE KOMENDE JAREN,"

PARTNERS

Kind en Gezin kan en wil niet alles alleen doen. Om ons bereik naar diverse groepen en onze slagkracht te vergroten, worden we de partner van organisaties die onze doelstellingen delen. Heel wat expertise over kinderen zit immers ook bij anderen. We streven binnen elke partnerrelatie naar complementariteit en een heldere taakverdeling.

Onze samenwerking met partners is gebaseerd op een positieve 'wij samen'-houding en een gedeelde deskundigheid. Partnerschap is een dynamisch gegeven dat kan variëren doorheen de tijd en niet overal op dezelfde manier moet worden ingevuld. Inhoudelijke verschillen en grenzen aan de samenwerking worden helder geduid voor de klant. We laten partners hun eigenheid en houden tegelijk zelf vast aan onze waarden en overtuigingen, onze autoriteit en merkbekendheid, onze garantie op laagdrempeligheid en universaliteit. Binnen Kind en Gezin bepalen we de grenzen rond samenwerking met partners, zodat Kind en Gezin-medewerkers daarmee in de praktijk aan de slag kunnen.

Ook ten aanzien van onze partners hebben we een aantal rollen: we ondersteunen, informeren, brengen samen en controleren. In de sectoren waar Kind en Gezin de subsidiërende overheid is, is een partnerschap op voet van gelijkheid en vertrouwen minder evident, maar streven we niettemin naar een partnerschap dat het louter regelgevende overstijgt en op gemeenschappelijke inhoudelijke doelstellingen en responsabilisering stoelt.

POLITIEK EN OVERHEID

Voor de politieke overheid willen we een sterke bondgenoot zijn bij het realiseren van een gezinsbeleid dat gericht is op de belangen van kinderen. We zijn loyaal aan de politieke overheid, maar spelen vanuit onze visie ook een eigen rol op het publieke forum. We durven proactief te zijn en

langetermijnstandpunten in te nemen. We brengen een positieve, onderbouwde boodschap, spelen in op politieke opportuniteiten en streven win-winsituaties na. We investeren in samenwerking met andere overheden op verschillende niveaus en hebben ook oog voor de kansen die het internationale niveau biedt.

BREED PUBLIEK EN PERS

Het brede publiek kan ons meehelpen bij het bereiken van ons doel. Om de publieke opinie en de netwerken rond ouders mee te krijgen, is het belangrijk dat we een imago opbouwen dat uitstraalt wie we zijn, waarvoor we staan en waarvoor we gaan. Dit doen we door het publiek proactief te informeren en te sensibiliseren, door met hen te communiceren en door met overtuiging een consequent verhaal te brengen over kindgerelateerde thema's.

Kinderen laten niemand onverschillig. Als kinderen in de actualiteit komen, heeft bijna iedereen een mening klaar. Wij ook ... als het over de belangen of het welzijn van kinderen gaat! We toetsen onze mening altijd aan de meest recente, beschikbare wetenschappelijke kennis en nemen dan een stem op in het publieke debat. Dit strookt met onze ambitie om een kennis- en morele autoriteit te zijn en komt tegemoet aan de verwachtingen dat we onze verantwoordelijkheid opnemen.

Dit wil zeggen dat we ons niet betuttelend of autoritair opstellen. We beschikken over een brede expertise, maar zijn niet de enige domeinexperten. De kennis over kinderen zit ook bij de wetenschappelijke wereld en bij onze partners, met wie we samen een kennisnetwerk vormen.

2012

<p>Januari</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kind en Gezin lanceert de website 'Huizen van het kind'. • De Vlaamse Regering keurt het decreet interlandelijke adoptie goed met onder andere volgende wijzigingen: het ontstaan van het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA), de invoering van een instroombeheer en de oprichting van het steunpunt 'Steunpunt Adoptie'.
<p>Februari</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kind en Gezin is te gast bij 'de madammen' op radio 2! Huilbaby's, kinkhoest en vaccinatie zijn de onderwerpen waarover wordt gepraat. • De provincie Vlaams-Brabant geeft in samenwerking met Kind en Gezin een peuterboekje uit. Dit zakwoordenboekje wil anderstaligen in staat stellen om vlotter te communiceren in kinderdagverblijven en -opvangdiensten.
<p>Maart</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het meldpunt (1712) Geweld, Misbruik en Kindermishandeling wordt operationeel. • Er komt een blijvende subsidiëring van de Vlaamse Regering voor de uitbreiding van de kinderopvang. • Randstad Award 2012: Kind en Gezin behaalt de 2de plaats voor de beste werksfeer in de publieke sector. • Het allereerste decreet kinderopvang is een feit! Het Vlaams Parlement geeft haar goedkeuring aan het decreet Kinderopvang houdende de organisatie van Kinderopvang voor Baby's en Peuters.
<p>April</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De dienstverlening aan drielingen geboren na 1 juli 2011 wordt voortaan ondersteund via diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en de reguliere kinderopvangsector en niet meer via eigen kinderverzorgsters en poets hulp. • De vernieuwde 'actieve' voedingsdriehoek van het VIGez naar aanleiding van de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad is een feit.
<p>Mei</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Week van de opvoeding: 'Opvoeden is ... voor iedereen anders'. Dé manier om kinderen op te voeden bestaat niet, wat werkt voor het ene kind, werkt daarom niet voor het andere kind. Een zoektocht naar het meest passende voor een kind en zijn opvoeder.
<p>Juni</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De Vlaamse Regering keurt het besluit goed over het Raadgevend Comité van het VCA en de Vlaamse adoptieambtenaar. • De publicatie van 'Kind in Vlaanderen 2011' met als blikvangers: een lichte daling van het aantal geboorten, een toename van het gebruik van de formele kinderopvang en een stijgende trend van de kansarmoede-index.

Juli	<ul style="list-style-type: none"> • Het nieuwe logo van Kind en Gezin als stap in de vernieuwing van de communicatiestrategie.
Augustus	<ul style="list-style-type: none"> • De nieuwe reglementering omtrent ouderschapsverlof wordt goedgekeurd. • Jan Leyers bezoekt Kind en Gezin met 'De weg naar het Avondland'.
September	<ul style="list-style-type: none"> • De zorgregio Hasselt wordt proeftuin voor de kinderopvangzoeker. • Bekendmaking uitbereiding kinderopvang door minister Jo Vandeurzen: concreet gaat het over extra financiële ondersteuning voor 1051 plaatsen voor 0 tot 3-jarigen in de erkende en gesubsidieerde kinderdagverblijven en inkomensgerelateerde kinderopvang (IKG) en 974 plaatsen binnen de zelfstandige sector.
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Een vlottere instroom van kandidaat-adoptieouders aan de hand van een nieuw besluit in de Vlaamse Regering over de voorbereiding en de nazorg van interlandelijke adoptie. • Kind en Gezin treedt toe tot het Charter van klantvriendelijkheid.
November	<ul style="list-style-type: none"> • Kind en Gezin engageert zicht voor steun aan prematuur ouderschap met als actiepunten een betere preventie, opvolging en begeleiding . • Oogtest van Kind en Gezin wordt voorgesteld op het 'Congress of the Academia Ophthalmologica Belgica' met een positieve reactie van de oogartsen.
December	<ul style="list-style-type: none"> • De Vlaamse Regering keurt het voorontwerp van het decreet over de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning principieel goed. • Ariane Van den Berghe wordt vanaf 1 januari 2013 nieuwe Vlaamse adoptieambtenaar.

BESTUURORGANEN

De Directieraad is bevoegd voor statutaire materies en personeelsaangelegenheden.

Administrateur-generaal

Katrien Verhegge

Algemeen directeur

Inge Kinnaer

Afdelingshoofden

Simone Boeckmans (tot 29 februari 2012), Ingrid Bombay, Annemie Boone, Inge Duchateau, Johan Letouche, Linda Stijnen, Anne Vanden Berge, Leo Van Loo, Will Verniest (tot 31 januari 2012), Filip Winderickx (vanaf 1 februari 2012), Tine Sinnaeve (vanaf 1 maart 2012), Ariane Van den Berghe (vanaf 1 januari 2013)

Secretaris

Eddy Verbestel

Directiecomité

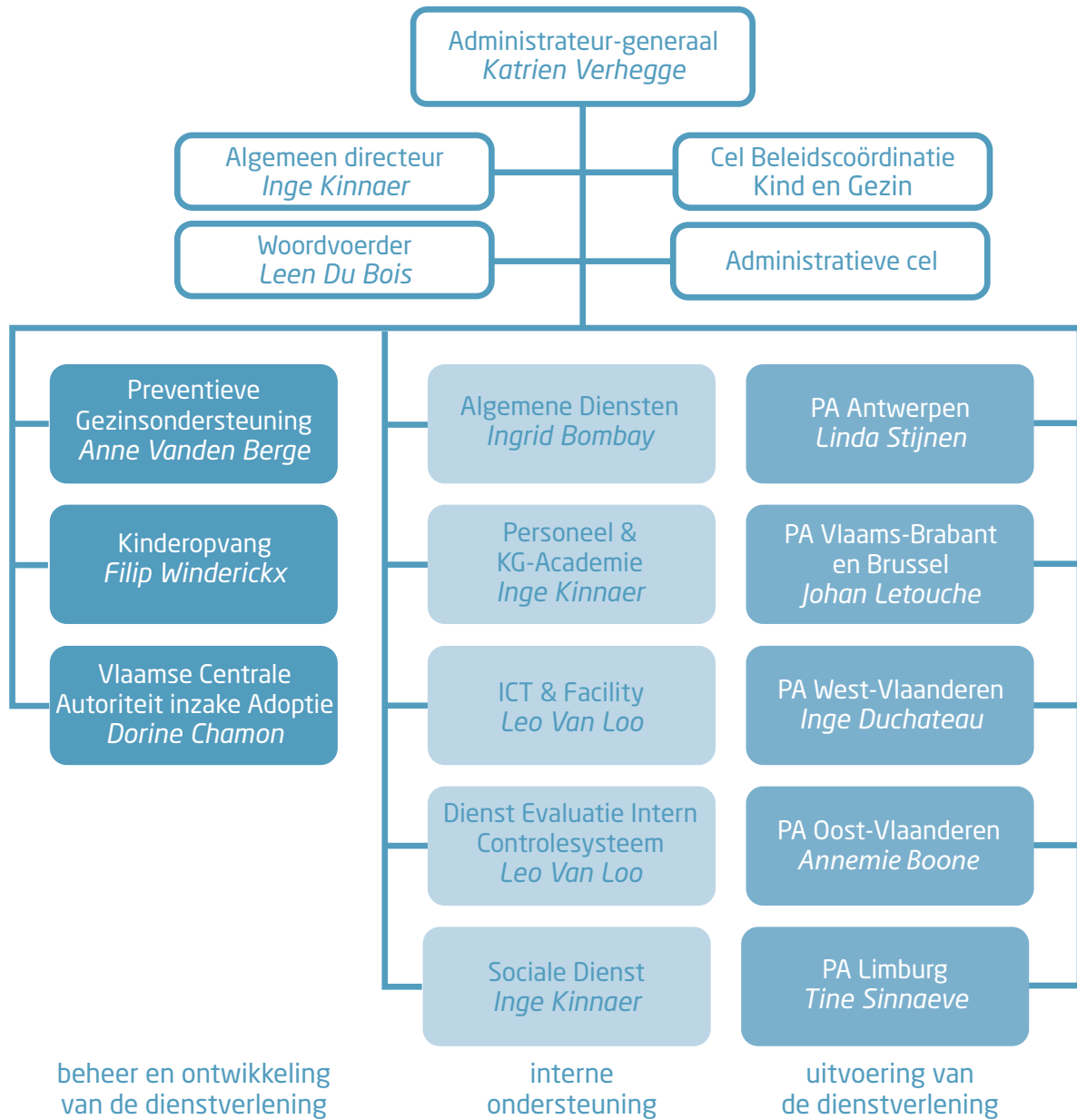
Het Directiecomité staat in voor het beheer en de beleidsmatige aansturing van het agentschap.

De samenstelling van het Directiecomité is identiek aan die van de Directieraad, maar versterkt met Leen Du Bois, woordvoerder en Dorine Chamon (tot 31 december 2012), adoptieambtenaar.

Secretaris

Wouter Appeltans

ORGANOGRAM

Hoofdstuk 1

EEN OPEN EN
VERNIEUWENDE
ORGANISATIE

1. EEN OPEN EN VERNIEUWENDE ORGANISATIE MET EEN VISIE

Kind en Gezin wil samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is of opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren.

Deze missie wordt ondersteund door de visie van de organisatie. Kind en Gezin bestaat omwille van het kind, de grote kernwaarden die we hierbij hanteren zijn *diversiteit en kinderrechten*.

1. Een horizontaal diversiteit - en kinderrechtenbeleid: kernwaarden van onze visie

Het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van Kind en Gezin stelt diversiteit en kinderrechten als centrale uitgangspunten voorop bij de uitvoering van de missie van het agentschap. En dit is evident, aangezien de opdracht van Kind en Gezin in sterke mate gaat over het verzekeren van een aantal rechten van het kind. Niet enkel rechtstreeks, maar ook onrechtstreeks, via de gezinsverbanden waar ze deel van uitmaken. Het gaat enerzijds over het verzekeren van provisierechten, beschermingsrechten en participatierechten¹. Anderzijds gaat het over het rechte trekken van vooraf bestaande ongelijkheden tot die rechten. Niet alle gezinnen en dus niet alle kinderen vertrekken van dezelfde uitgangspunt. Zo draagt Kind en Gezin bij tot een *volwaardige deelname van alle kinderen en hun gezin aan de samenleving*.

De visie van Kind en Gezin geeft helder weer hoe de organisatie dit concreet vorm wil geven. De kernwaarden diversiteit en kinderrechten moeten een voortdurend toetsingskader zijn en vormen *de kern van ons zijn*. Zo staat het belang en het welzijn van het kind voorop in alles wat we doen. We zetten in op een universeel bereik, maar we willen tegelijk ook radicaal gaan voor waar we echt het verschil kunnen maken. Daarom willen we onze dienstverlening aanbieden op vraag en op maat van die kinderen en die gezinnen bij wie de nood het grootst is. Door een gedifferentieerd aanbod kunnen we inspelen op uiteenlopende noden. De diversiteit van kinderen en ouders wordt hierbij gerespecteerd, vertrekkend vanuit het kader van 'progressief universalisme'². Om versterkt te kunnen inzetten op diversiteit en kinderrechten, geeft het team Beleidscoördinatie vorm aan een expliciet diversiteits- en kinderrechtenbeleid binnen Kind en Gezin. Dit gebeurt op verschillende dimensies waarbij de uiteindelijke doelstelling altijd de realisatie van de rechten van ouders en kinderen is.

¹ Provisierechten of het recht op zorg: gezondheidszorg, voeding, warmte, beschutting, kledij, opvoeding en vorming, ouderlijke zorg, inkomen, ... Beschermingsrechten: tegen verwaarlozing en misbruik, pijn en eenzaamheid, ... Participatierechten: rechten om te participeren, als beslisser of medebeslisser, in de dingen die je aanbelangen.

² 'Proportionate universalism' in Marmot Review: a key component of strategies to reduce (health) inequalities: 'actions must be applied in some degree to all people, rather than solely to the most disadvantaged, that the application of resources must be proportionate to the degree of disadvantage experienced'.

Eenzijds draagt Kind en Gezin bij tot de doelstellingen uit de *talrijke actieplannen* op Vlaams en internationaal niveau.

Op Vlaams niveau is er het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, het Vlaams Jeugdbeleidsplan, het Vlaams actieplan Kinderrechten, het Vlaamse doelstellingenkader Gelijke Kansen, het Vlaams actieplan Integratiebeleid, het Vlaams actieplan Roma en het Vlaams actieplan Woonwagengebruikers. Deze plannen volgen het Vlaamse horizontaal beleid op en worden door verschillende beleidsdomeinen binnen de Vlaamse overheid gecoördineerd. Op internationaal niveau gaat het over de opvolging van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en het Internationaal Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap. Deze verdragen worden door het Internationaal Comité voor de Rechten van het Kind in Genève en door het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap opgevolgd. Het team Beleidscoördinatie vertegenwoordigt Kind en Gezin op de overlegorganen inzake dit beleid en doet de opvolging van de concrete acties die in de plannen geformuleerd zijn.

Anderzijds vervult het team beleidscoördinatie een opdracht inzake *beleidsontwikkeling en beleidsondersteuning* van Kind en Gezin. Het team zet eigen projecten en acties op. Daarnaast ondersteunt het team de beleidsafdelingen Kinderopvang, Preventieve Gezinsondersteuning en Adoptie in het uitwerken van hun specifiek beleid.

Een overzicht van projecten en acties van het team beleidscoördinatie:

- Actief meewerken aan de ontwikkeling van het Vlaamse gezinsbeleid, waaronder de uitwerking van de contouren van de financiële ondersteuning van gezinnen met kinderen.
- Vorm geven aan een talenbeleid voor de eigen dienstverlening en ondersteuning van partnerorganisaties om een talenbeleid uit te werken.
- Ondersteuning bij het uitwerken van een Jongeren- en Kindeffectrapport (JoKER) bij ontwerpdecreten, als onderdeel van de reguleringsimpactanalyse (RIA).
- Overleg met de administratie Onderwijs in functie van een afgestemd beleid ter ondersteuning van ouders en kinderen, het stimuleren van kleuterparticipatie en talenbeleid.
- Opvolging van relevante parlementaire thema's en beleidszaken met linken naar het jonge kind en het gezin en ontsluiting van de belangrijkste informatie binnen Kind en Gezin, zodat proactief kan ingespeeld worden op actuele maatschappelijke en politieke tendensen.

Een overzicht van projecten en acties in samenwerking met beleidsafdelingen en andere teams binnen de organisatie:

- Versterking van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen, waaronder een uitgebreid vormingstraject voor gezinsondersteuners.
- Ondersteuning van het communicatiebeleid voor de diversiteit van gezinnen in de samenleving.
- Opvolging van het project 'voedingskeuze bij kansarme autochtone (aanstaande) ouders', waaronder uitschrijven van het proces en de conclusies in een rapport.
- Herwerking van het pictografisch materiaal Kind in Beeld.
- Uitwerken van het luikje kindpremie binnen het ontwerpdecreet Vlaamse Sociale Bescherming, met aandacht voor een automatische toekenning.
- Uitwerken strategieën en acties m.b.t. verhogen van de toegankelijkheid van de kinderopvang en de sociale functie van kinderopvang.

- Voorbereiding van een kader en strategieën m.b.t. het versterken van inclusieve kinderopvang.
- Sensibiliseren en ondersteunen van de sectoren kinderopvang en opvoedingsondersteuning over taalstimulering en meertaligheid, waaronder de organisatie van studiedagen.
- Opstart project gebruikersparticipatie in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting dat loopt tot midden 2014.

Sommige van bovenstaande projecten en acties worden concreet toegelicht in de volgende hoofdstukken bij de respectievelijke beleidsafdelingen en teams.

Project in de kijker

Gezinsbeleid

Kind en Gezin wil voor de politieke overheid een sterke bondgenoot zijn bij het realiseren van een gezinsbeleid dat gericht is op de belangen van kinderen. Ook in 2012 werkte Kind en Gezin mee aan de voorbereiding van de kindpremie die deel uitmaakt van het decreet Vlaamse sociale bescherming. Dit decreet werd op 13 juli 2012 aangenomen door de Vlaamse Regering. Door een koppeling van een financiële tegemoetkoming aan de preventieve gezinsondersteuning, wordt de preventieve opvolging van jonge kinderen versterkt. Om een automatische toekenning van de kindpremie te kunnen

voorzien, zijn er op ICT-vlak voorbereidingen getroffen die in 2013 verder worden gezet, zodat een vlotte uitvoering van de kindpremie mogelijk is. Ondertussen werkt Kind en Gezin ook mee aan de voorbereiding van de overheveling van de kinderbijslag en wil het ook de komende jaren mee ijveren voor een Vlaams gezinsbeleid waarin de verschillende tegemoetkomingen en diensten aan gezinnen met kinderen beter op elkaar afgestemd worden, zodat ze optimaal ten goede komen aan de gezinnen en hun kinderen.

Project in de kijker

Een rijk taalaanbod in een meertalige samenleving

Op basis van de visie en de verzamelde informatie en adviezen over taalstimulering en meertaligheid, gaat Kind en Gezin verder aan de slag. Een gedragen talenbeleid biedt namelijk een goede basis voor ondersteuning van ouders en kinderen. Voor de eigen medewerkers wordt de basis gelegd voor een vormingstraject zodat zij beschikken over de nodige achtergrond over taalstimulering en meertaligheid om ouders kwalitatieve informatie en adviezen te geven. Handvatten voor taalstimulering bij baby's en peuters vormen de rode draad. De meertaligheid in de samenleving neemt alsmat toe. Het belang van een positieve houding ten aanzien van de thuistaal gedurende de eerste levensjaren is dan ook een

basisboodschap die we willen uitdragen. Daarnaast stimuleren we ouders en kinderen om Nederlands te leren, wat een hefboom kan betekenen voor hun participatie in de samenleving. Voor professionals uit de kinderopvang en opvoedingsondersteuning worden in het najaar van 2012 5 inspiratiedagen taalstimulering en meertaligheid georganiseerd. Enerzijds staat de verspreiding van de visie en de informatie en adviezen over taalstimulering en meertaligheid centraal. Anderzijds worden goede praktijken uit de sectoren naar voor gebracht zodat deze kunnen inspireren. Door verschillende sectoren samen te brengen, wordt verdere samenwerking en afstemming met betrekking tot het thema taalstimulering voorop gesteld.

2. EEN OPEN ORGANISATIE

Om de missie en visie beter gestalte te geven, werken we in een *open organisatie*. Voor zijn dienstverlening is Kind en Gezin afhankelijk van een professionele ondersteuning op het gebied van communicatie, kennisuitwisseling, klachtenbehandeling, ICT en interne controle. Daarom staan we ook even stil bij elk van deze elementen.

2.1 De Kind en Gezin-Lijn

Ouders en aanstaande ouders in heel Vlaanderen kunnen bij de Kind en Gezin-Lijn terecht met vragen over zwangerschap, geboorte, voeding, verzorging, kinderopvang, opvoeding, ...

De frontoffice-medewerkers van de Kind en Gezin-Lijn verstrekken algemene informatie en kunnen afspraken in een consultatiebureau maken of wijzigen. Voor specifieke vragen schakelen ze door naar een deskundige inzake kinderopvang of naar een verpleegkundige in de backoffice. Vragen over preventieve gezinsondersteuning worden via een dagelijks rapport automatisch aan de regio's bezorgd, zodat de regioteamleden op de hoogte blijven van de vragen die bij 'hun' gezinnen leven en zij indien nodig ook kunnen zorgen voor de opvolging van de oproepen.

In 2012 waren er 314 659 contacten met Kind en Gezin-Lijn, waarvan er effectief 301 111 beantwoord werden. Met een bereikbaarheid van meer dan 95% behaalden we een uitzonderlijk goede prestatie in vergelijking met andere contactcenters en infolijnen. Er was een lichte daling in het aantal telefonische oproepen, maar een stijging in het aantal e-mails. Ongeveer 27% van alle contacten werd geëscaleerd naar de tweede lijn.

Het overgrote deel van de oproepen gaat over afspraken in het consultatiebureau. In afnemende volgorde gaan de meeste vragen vervolgens over deze kernthema's: kinderopvang, voeding, gezondheid, vaccinatie, opvoeding, ontwikkeling, zwangerschap/geboorte/bevalling, verzorging, kindermishandeling, veiligheid, adoptie/pleegzorg.

In oktober 2012 ondertekende de Kind en Gezin-Lijn het 'Charter voor klantvriendelijkheid' van de beroepsfederatie van contactcenters. Hiermee zijn we een duidelijk engagement aangegaan om nu en in de toekomst te blijven beantwoorden aan de in het charter opgelegde criteria. Het charter voorziet onder meer in een maximale wachttijd van 2,5 minuten. De Kind en Gezin-Lijn scoorde in 2012 een gemiddelde wachttijd van slechts 14 seconden en dat willen we in de toekomst minstens evengoed blijven doen. De tekst van het charter voorziet ook dat telefoneren naar een callcenter of een klantendienst tegen een minimale kost gebeurt en dat er een mogelijkheid bestaat tot gratis call back. E-mails en brieven dienen binnen de 5 dagen beantwoord te worden. Het criterium kostprijs hopen we in de toekomst nog te kunnen verbeteren, aan alle overige criteria wordt nu reeds voldaan.

In de *klantenbevraging* die in 2012 werd opgezet in samenwerking met een onafhankelijke externe partner gaven de ouders aan zeer tevreden te zijn over de dienstverlening van de Kind en Gezin-Lijn. 95 % van de cliënten die bevroegd werden, gaven in het onderzoek aan dat zij de dienstverlening van de Kind en Gezin-Lijn zouden aanbevelen bij anderen.

De Kind en Gezin-Lijn is elke werkdag van 8 tot 20 uur bereikbaar op het nummer 078 150 100.

2.2 De Kind en Gezin-Academie: kennis delen met partners

Voor de Kind en Gezin-Academie staat het *delen van kennis* centraal. Ze wil dit doen met een zo ruim mogelijke doelgroep. Niet alleen met de eigen medewerkers maar ook met partners buiten de organisatie, zelfs buiten de landsgrenzen.

Het bereik van de Kind en Gezin-Academie lag in 2012 in dezelfde lijn als in 2011.

Ook dit jaar beletten verbouwings-werken dat de infrastructuur ten volle werd benut.

Bereik van de Kind en Gezin-Academie

1.1 Aantal deelnemers per type opleidingsactiviteit - 2012

Samen met partners kennis verhogen en delen

De beslissing van het Managementcomité van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin dat de dienstverlening van de Kind en Gezin-Academie verruimd kon worden naar het gehele *beleidsdomein*, creëert een aantal nieuwe opportuniteiten om expertise en kennis verder uit te wisselen. In 2012 werd een dienstencatalogus uitgewerkt die oplijst waarvoor partners uit het gehele beleidsdomein beroep kunnen doen op de Kind en Gezin-Academie en de dienst HRM van Kind en Gezin.

Concreet gaan deze diensten over:

- Faciliteren van activiteiten, evenementen en congressen;
- Ontwerpen en ontwikkelen van leertrajecten;
- Begeleiden van verandertrajecten en de groei naar innovatieve arbeidsorganisatie;
- Individuele coaching;
- Managementontwikkeling.

Het Agentschap Jongerenwelzijn deed een beroep op de ondersteuning van de Kind en Gezin-Academie bij de organisatie van de Staten-Generaal Jeugdzorg in het voorjaar van 2012. Via de participerende methodiek van het World Café kregen een 150-tal stakeholders uit de jeugdzorgsector de kans om mee te werken aan een nieuwe visie op jeugdzorg.

Ook in 2012 zette Kind en Gezin met haar *2-jaarlijkse conferentie 'Het kind in Vlaanderen'* de leefsituatie van jonge kinderen opnieuw in de kijker. Het uitgangspunt blijft de vraag hoe wij samen, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zo veel mogelijk kansen kunnen creëren. Diverse gerenommeerde sprekers kwamen aan het woord. Kennisdeling en dialoog stonden centraal. De inhoud van de lezingen en de workshops die plaatsvonden, zijn ook terug te vinden op de website van Kind en Gezin.

In 2012 namen 172 *consultatiebureau-artsen* deel aan een inscholingsdag waarop onder andere het vaccineren en het Van Wiechen-ontwikkelingsonderzoek aan bod kwamen.

De Kind en Gezin-Academie ondersteunde het Vlaams Centrum voor Adoptie bij een *consultatieronde* van de sector van *de binnenlandse adoptie* en andere betrokkenen (pleegzorg, afstandsouders, kraamklinieken, ...). De resultaten en adviezen van deze rondetafelgesprekken moeten de concepttekst rond binnenlandse adoptie van minister Vandeurzen inhoudelijk verder voeden.

Coördinatiecel Internationaal

Globalisering en internationale samenwerking zijn dé begrippen van de 21ste eeuw. Ook Kind en Gezin kijkt over de Vlaamse grenzen voor de ontwikkeling van zijn dienstverlening. Daarnaast wordt Kind en Gezin steeds meer gevraagd om zijn expertise internationaal uit te dragen. De Coördinatiecel Internationaal (CCI) coördineert de internationale en Europese activiteiten van Kind en Gezin:

- CCI zorgt voor transparantie in alle internationale activiteiten van Kind en Gezin, zoals de deelname aan buitenlandse congressen, internationale projecten en internationaal overleg, lidmaatschappen van internationale organisaties, ...
- CCI verspreidt informatie en expertise over Europese en internationale aangelegenheden. Jaarlijks wordt de *Dag van Europa* aangegegrepen om de medewerkers te sensibiliseren rond het belang van Europa voor onze dienstverlening. In 2012 ging Kind en Gezin op bezoek in het Europees Parlement.
- CCI wil het internationaal denken vergroten bij de medewerkers van Kind en Gezin. Zo kwam op 2 oktober Jan Leyers op bezoek bij Kind en Gezin. Meer dan 130 enthousiaste Kind en Gezin personeelsleden luisterden naar zijn lezing over 'De Weg naar het Avondland'.
- CCI beantwoordt tal van vragen rond Europese en internationale aangelegenheden in samenwerking met de beleidsafdelingen.
- CCI initieert en coördineert aanvragen voor en deelname aan internationale projecten en samenwerkingen.
- CCI zorgt voor de verwelcoming van buitenlandse delegaties.
- CCI zorgt samen met het Team Beleidscoördinatie voor een bijna dagelijkse update van de rubriek Kind en Gezin 360° met binnenlands en buitenlands nieuws dat relevant is voor Kind en Gezin. Deze rubriek kreeg in 2012 ook een grondige facelift.
- CCI neemt actief deel aan de internationale samenwerking die de Vlaamse overheid uitbouwt met landen en regio's over de hele wereld. In nauwe samenwerking met de beleidsafdelingen effent CCI zo de weg voor de wereldwijde verspreiding van de expertise van Kind en Gezin.

EXPOO

EXPOO is het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning van de Vlaamse overheid, dat mogelijk gemaakt is vanuit een samenwerking tussen de agentschappen Jongerenwelzijn en Kind en Gezin.

In 2012 ondernam EXPOO volgende projecten en acties.

Kennisuitwisseling over opvoedingsondersteuning

Ter ondersteuning van het werkveld biedt EXPOO een kennisplatform over opvoedingsondersteuning:

- Kennis uit onderzoek, literatuur en de praktijk wordt door EXPOO verzameld, verrijkt en toegankelijk gemaakt voor actoren opvoedingsondersteuning. Bovendien stimuleert EXPOO de kennisontwikkeling en de kennisuitwisseling door het organiseren van platformbijeenkomsten en dialoogmomenten. Het ontwikkelt hiervoor diverse instrumenten en producten die de praktijk van opvoedingsondersteuning ondersteunen.
- De website www.expoo.be is daarbij een *tool*. De gegevens over het bezoek van de website toont dat de website een belangrijke (en nog steeds groeiende) bron van informatie blijft voor het werkveld. In 2012 werd de website 73 710 keer bezocht (stijging van 25% t.o.v. 2011) door 49 005 unieke bezoekers (stijging van 31% t.a.v. 2011). Het ledenaantal voor de nieuwsbrieven nam ook in aanvang toe: van 1321 naar 2061 respondenten.
- EXPOO stimuleert dat *goede praktijken opvoedingsondersteuning beschreven en onderbouwd* worden. In 2012 werd de beschrijving van volgende praktijken gepubliceerd: ontmoetingsplaatsen, e-mail-opvoedingsondersteuning en telefonische opvoedingsondersteuning.

- EXPOO organiseerde op 8 juni '00camp', een *barcamp* over opvoedingsondersteuning. Vanuit recente beleidsontwikkelingen zochten we tijdens dit dialoogmoment naar ankerpunten voor de verdere uitbouw van opvoedingsondersteuning. Het werd een intens event met discussies, presentaties, demo's en interactie tussen de deelnemers. Een vijftigtal bijdragen zorgden voor een inhoudelijke- en richtinggevende dialoog over de toekomst van opvoedingsondersteuning.
- Om veldwerkers en geïnteresseerden te inspireren en te informeren over het reilen en zeilen binnen de wondere wereld van de opvoedingsondersteuning, organiseert EXPOO jaarlijks een *Vlaams congres opvoedingsondersteuning*. Met boeiende sprekers en een gevarieerd aanbod aan workshops, was ook de vijfde editie méér dan een obligate stand van zaken of een blij weerzien van gelijkgestemden. EXPOO houdt ervan de sector een spiegel voor te houden en uit te dagen om zo grenzen te verleggen. Door verbindingen te maken met andere sectoren, door internationale ontwikkelingen onder de aandacht te brengen die stof bieden tot nadenken en door het tonen van opmerkelijke praktijken.
- EXPOO werkt ook mee aan *kennisuitwisselingmomenten van partners*, dit bv. door het opnemen van een actieve rol op de trefdagen rond allochtone gezinnen (georganiseerd door de Vlaamse coördinatoren opvoedingsondersteuning van Jongerenwelzijn) of door het verzorgen van workshops op een internationaal congres 'Think parents' over opvoedingsondersteuning in Den Haag.

Aanbod inzake training en bijscholing

Ook in 2012 ontwikkelde EXPOO, in samenwerking met partners, een aanbod van *vormingen en trainingen inzake opvoedingsondersteuning* voor diverse actoren (lokale coördinatoren, opvoedingsondersteuners, belendende sectoren, ...).

Het gaat zowel om een open aanbod als om vorming op maat. Nieuw is de webcursus 'Wegwijs in opvoedingsondersteuning'. Met deze cursus kan je in een halve dag vanuit je werkplek de basis van opvoedingsondersteuning eigen maken.

Basisinformatie over opvoeden en opvoedingsondersteuning aanbieden

EXPOO zorgde opnieuw - samen met een redactieraad en experts - voor de aanmaak van kwalitatieve basisinformatie over opvoeden op volgende website www.groeimee.be.

Deze website werd versterkt met 'actieve' en 'interactieve' opvoedingsinformatie: actieve informatiestromen via een maandelijkse blog, een samenwerking met de Opvoedingslijn voor het beantwoorden van opvoedingsvragen en een actieve aanwezigheid op digitale sociale netwerken.

De cijfers over het gebruik van de website tonen dat ook onze informatieve website over opvoeden een belangrijke (en nog steeds groeiende) bron van informatie blijft.

In 2012 werd de website 121 117 keer bezocht (stijging van 24% t.o.v. 2011) door 90 628 unieke bezoekers (stijging van 24% t.a.v. 2011). De nieuwsbrieven werden naar 2793 leden verstuurd. Dit zijn er 1472 maal meer dan in 2011.

Om 'Groeimee.be' verder vorm te kunnen geven op basis van de behoeften van de bezoekers, voerden we in 2012 een gebruikersonderzoek. De resultaten uit dit onderzoek hebben geleid tot een investering in een nieuwe website (lancering voorzien in 2013).

Sensibilisatie

Tijdens de *week van de opvoeding 2012* stond het thema 'Opvoeden is... voor iedereen anders' centraal. Met dit thema toonden we dat dé manier om kinderen op te voeden niet bestaat. Wat werkt voor het ene kind, lukt daarom niet bij een ander. Steeds moet gezocht worden naar wat best past bij een kind, maar ook wat best past bij een ouder of opvoeder. Meer dan 100 activiteiten voor ouders, kinderen en professionals hebben positief opvoeden opnieuw in de kijker gezet.

Netwerking en signaalfunctie

Vanuit de visie om de opdrachten van EXPOO te realiseren in samenwerking met het werkveld (platformgedachte), investeert EXPOO in contacten met (en tussen) het werkveld en belendende sectoren.

EXPOO onderhoudt contacten in binnen- en buitenland met het oog op het versterken van het draagvlak opvoedingsondersteuning.

2.3 Marketing en Communicatie

Communicatiestrategie

Kind en Gezin wil door professionele externe en interne communicatie zijn *algemene bekendheid* vergroten en een klantgerichte dienstverlening aanbieden. Onze verschillende communicatiekanalen (publicaties, telefonische contacten, website, ...) bouwen we uit als volwaardig dienstverleningsaanbod, complementair aan de fysieke dienstverlening. De hedendaagse cliënt wil immers zelf kunnen bepalen welke informatie hij op welk moment consulteert via welk kanaal.

In zijn communicatie houdt Kind en Gezin rekening met de enorme *diversiteit en de complexiteit van zijn doelgroep*. We hebben in het bijzonder aandacht voor de toegankelijkheid en de effectiviteit voor maatschappelijk kwetsbare groepen en hun participatie. Iedereen moet de weg vinden naar de informatie die hij nodig heeft. Dat geldt ook voor de partners en de personeelsleden van Kind en Gezin.

Ook in het *gebruik van media is differentiatie* aan de orde. De evolutie van het medialandschap en het mediagebruik is spectaculair en biedt kansen voor Kind en Gezin om samen met zijn partners beter en meer op maat te communiceren met zijn doelgroepen.

Onze medewerkers spelen uiteraard een belangrijke rol bij het uitdragen van onze *identiteit*, maar ook het inspelen op de *nieuwe communicatietrends* en het aanhouden van een *frisse huisstijl* voor de communicatiedragers komen ons imago ten goede.

Kind en Gezin moet zich gedragen als een echt *merk* en moet ook zijn *verschillende rollen* expliciteren en communiceren. Dat doen we door op verschillende niveaus te communiceren: de juiste boodschap bij de juiste persoon op het juiste moment.

Deze communicatiestrategie werd door het team Communicatie samen met LDV United en de afdelingen PGO en Kinderopvang al voor een aantal publicaties geconcretiseerd.

Kind en Gezin kiest er bewust voor om over de kernthema's de boodschap te vertalen naar de moeilijkst bereikbare doelgroep. Eenvoudig en laagdrempelig communiceren betekent dat moeilijke boodschappen van heel veel extra's moeten ontdaan worden.

In '*Kind in Beeld*' zoekt Kind en Gezin intussen al meerdere jaren naar de best mogelijke manier om dit te doen. De boodschap wordt tot de essentie herleid, zodat de moeilijkst bereikbare en vaak erg kwetsbare doelgroep de boodschap vat. In 2011 en 2012 heeft Kind en Gezin intensief gewerkt aan de vernieuwing van Kind in Beeld rond de thema's Borstvoeding, Flesvoeding, Vaste voeding, Veiligheid, Verzorging en Gezondheid. Via focusgroepen met regioteams en ouders werden zowel de inhoud als de vorm aangepast.

Het gebruik van taal is tot een minimum beperkt. Boodschappen worden gebracht door gebruik te maken van foto's, illustraties en schema's. Zo ontstaan aantrekkelijke publicaties met lage drempel, maar die ook perfect geschikt zijn om te gebruiken in andere publicaties, op de website, in leertrajecten, ... De vele illustraties en foto's zijn een extra troef om mee te nemen in andere communicatieacties. Beeldmateriaal wordt steeds belangrijker in de communicatie (onder meer in sociale media). Kind in Beeld illustreert perfect de stelling dat het vertalen naar de moeilijkst bereikbare doelgroep ook helpt om beter en duidelijker te communiceren naar elke andere doelgroep. Dit is dan ook de verantwoording voor het blijven investeren in deze communicatie.

Volgende publicaties werden in 2012 geactualiseerd:

- Het ABC van baby tot kleuter
- Brochure 'Borstvoeding'
- Brochure 'Flesvoeding'
- Zwangerschapsboekje
- Kindboekje

Nieuw in onze communicatiemix is het 'Geboortekaartje' waarmee we ouders bij de eerste kennismaking na de geboorte geluk willen wensen en op weg helpen voor de eerste dagen en weken.

www.kindengezin.be

De website van Kind en Gezin staat centraal in de communicatie naar ouders, professionals en partners.

- Alle inhoud is voor iedereen beschikbaar, zowel voor ouders als voor professionals.
- De inhoud staat slechts op één plaats en blijft dus makkelijker up to date.
- De thema's zijn de belangrijkste 'ingangspoorten' van de website.
- Alle brochures en publicaties zijn vlot te downloaden en te bekijken.

In 2012 telden we gemiddeld 2904 unieke bezoeken per dag. Dit met een gemiddelde bezoekduur van 2 minuten en 50 seconden.

Visueel materiaal

Alle filmpjes van Kind en Gezin staan op de website.

In 2012 werd geen nieuw filmmateriaal ontwikkeld.

De bestaande Kind en Gezin-film *'Kijk ik groei! Baby's en ouders in ontwikkeling'* over de belangrijke mijlpalen in de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 3 jaar, werd aan 21 550 gezinnen verdeeld in de verschillende provincies.

Mediarelaties

In 2012 werd meer dan 2000 keer over Kind en Gezin gecommuniceerd in kranten, tijdschriften en op radio of televisie (met inbegrip van de online versie van deze media). De pers heeft veel aandacht voor alles wat met kinderopvang te maken heeft. Naast nieuws over incidenten en ongevallen in de opvang, was er ook ruime aandacht voor het nieuw kaderdecreet voor de kinderopvang van baby's en peuters in Vlaanderen. De media linken dit ook aan het belang van de kwaliteit in de opvang. Daarnaast blijft alles wat met adoptie te maken heeft en met het aanverwante thema 'Onvervulde kinderwens' (o.a. draagmoederschap) een besproken onderwerp. Wat de actualiteit over jonge kinderen betreft, kwamen vooral de onderwerpen veiligheid (preventie kindermishandeling), vaccinatie en gezonde voeding (preventie overgewicht) aan bod.

In totaal werden 39 nieuwsberichten aan de pers bezorgd. Deze nieuwsberichten staan ook online op de website van Kind en Gezin.

In 2012 werden 2 persconferenties georganiseerd. Steeds vaker vindt het nieuws zijn weg via sociale media, zoals via de twitter account@wvkg van de woordvoerder van Kind en Gezin.

Beurzen

Kind en Gezin stond in 2012 op 5 babybeurzen: in Antwerpen, Hasselt, Brugge, Gent en Brussel. In 2012 werd voor de 2de maal deelgenomen aan de vakbeurs Kinderopvang in Antwerpen.

Door aanwezig te zijn op deze beurzen kan Kind en Gezin aanstaande en jonge ouders informeren over zijn dienstverlening.

Kind en Gezin nam ook deel aan 30 regionale beurzen. Het betreft o.a. infobeurzen voor zwangeren in verschillende kraamklinieken, infosessies voor kinderopvangvoorzieningen, ... Het agentschap was ook vertegenwoordigd op de jaarlijkse startersdag voor afgestudeerde artsen in Vlaams-Brabant en op elke provinciale expo over veiligheid in en rond de woning 'Het Reuzenhuis' van de Gezinsbond.

Kind en Gezin nam op 29 en 30 september 2012 ook voor de eerste keer deel aan de Kinderopvangbeurs in Antwerpen. Naast de info in de volledig vernieuwde stand verzorgde Kind en Gezin ook infosessies over het nieuwe decreet en stelde er een filmpje voor dat het nieuwe decreet Kinderopvang helder en eenvoudig toelicht.

Interne communicatie

In 2012 verscheen de nieuwe Schakel waarin de betrokkenheid van de personeelsleden van Kind en Gezin veel groter werd. Er werd een 'wij-gevoel gecreëerd' en daardoor voelen de personeelsleden zich beter geïnformeerd.

Het *intranet* blijft binnen Kind en Gezin een gevestigde waarde. Toch merken we dat het tijd is voor een vernieuwing. Het intranet heeft verschillende functies (nieuws, informatie, kenniscentrum, toegangspoort voor toepassingen, ...) In zijn huidige vorm kan het intranet van Kind en Gezin deze functies niet voldoende invullen. De *kantoorinnovatie* van de centrale administratie was in 2012 een feit. Alle verdiepingen werden in gebruik genomen en ook de medewerkers van de regio's en van de provincies konden het vernieuwd gebouw bezoeken.

De 4 interne waarden 'open, positief, gedreven en deskundig' die onze administrateur-generaal in 2009 lanceerde, blijven een belangrijke rol spelen bij de realisatie van onze interne communicatieprojecten.

Blik op de toekomst

Kind en Gezin is als organisatie in volle beweging en moet dus wendbaar en alert zijn en zijn strategie voortdurend in vraag durven stellen en bijsturen of vernieuwen in functie van de veranderende omgeving. Net daarom moeten we ook de communicatiestrategie regelmatig kritisch bekijken. Samen met LDV United hebben we onze *communicatiestrategie* tegen het licht gehouden. De impact van de strategische keuzes van Kind en Gezin zijn duidelijk en de communicatiestrategie is op een aantal punten vernieuwd om de nieuwe uitdagingen aan te kunnen gaan. Een vernieuwde strategie volstaat uiteraard niet. Deze stap voor stap en consequent uitvoeren is het echte werk. In 2012 vernieuwden we voornamelijk alle communicatiemiddelen die we inzetten in de eerste contacten met onze doelgroepen. In 2013 zal de focus liggen op het thema Voeding en Beweging en uiteraard ook op de begeleiding van de transitie in de Kinderopvang.

2.4 Klachtendienst

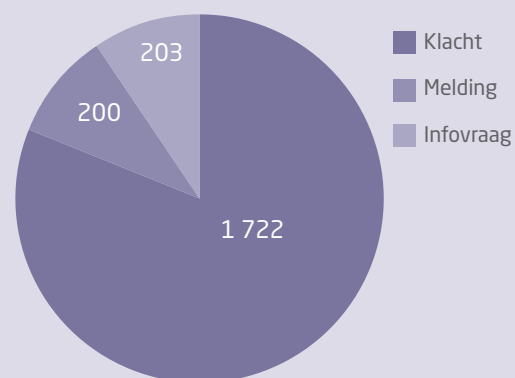

Als open organisatie maakt Kind en Gezin werk van een *laagdrempelig klachtenbeleid*. Wie een beroep doet op de diensten van Kind en Gezin kan telefonisch of schriftelijk, per brief of e-mail zijn eventuele onvrede uiten. De contactgegevens van de Klachtendienst worden bekendgemaakt via de verschillende communicatiekanalen van Kind en Gezin. In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers over de klachten. Wie meer wil weten, kan het integrale jaarverslag van de Klachtendienst downloaden op onze website.

Aard van de dossiers

In 2012 ontving de Klachtendienst van Kind en Gezin 2125 dossiers waarbij de gebruiker een concreet probleem wou bespreken of een terechte informatievraag had. In 203 dossiers gaf de gebruiker aan alleen informatie of advies te willen over de context van een probleem of de wijze waarop hij of zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan. Voor 200 dossiers werd een melding genoteerd. Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen wordt geen klachtendossier geopend, maar neemt de Klachtendienst wel contact op met de betreffende dienst, zodat die het probleem kan verhelpen. Ten slotte werd er voor 1722 dossiers een klachtendossier geopend.

Aard van de dossiers

1.2 Informatieve vragen, meldingen en klachten - 2012

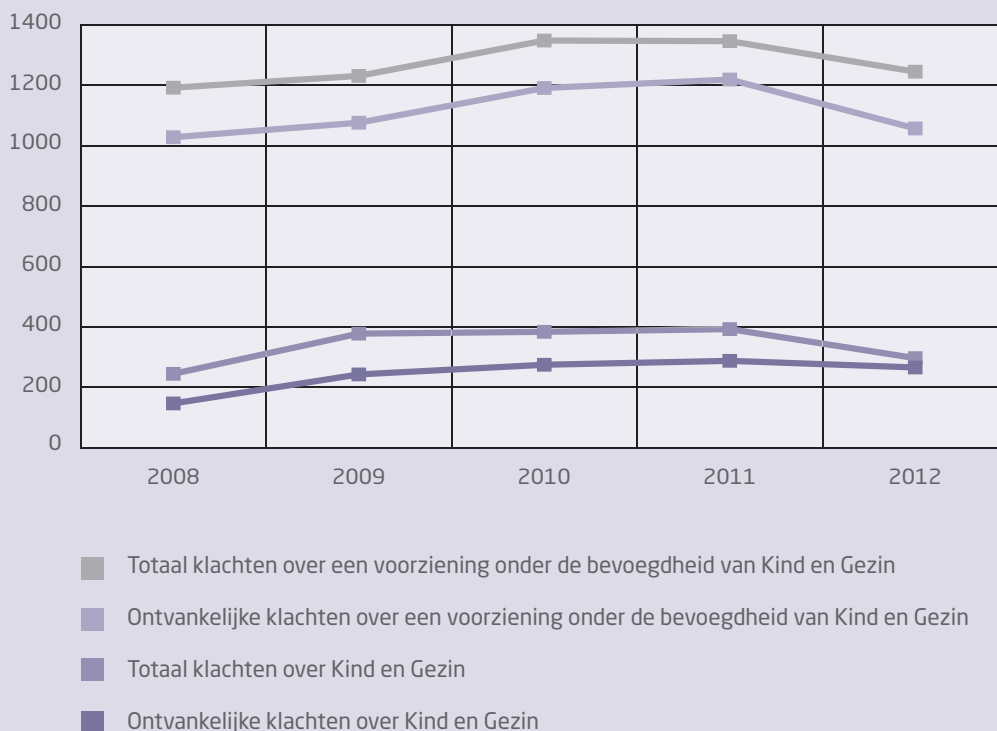
De Klachtendienst opende in 2012 in totaal 1722 klachtendossiers. Het aantal klachten nam in vergelijking met vorig jaar lichtjes af. Van de in 2012 opgestelde klachtendossiers hadden er 297 betrekking op de dienstverlening van Kind en Gezin, terwijl 1245 klachten handelden over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

De Klachtendienst ontving verder 117 klachtendossiers waarvoor de Klachtendienst een passende doorverwijzing heeft gedaan. De Klachtendienst zorgde ervoor dat deze dossiers werden overgemaakt zodat de oproepers verder zouden worden geholpen, hetzij door informatie te geven, hetzij door gepast door te verwijzen. Voor 63 dossiers werd het klachtendossier stopgezet omdat het aangekaart probleem inmiddels was verholpen.

Klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin

In 2012 waren 8 op de 10 klachten over Kind en Gezin ontvankelijk. De onontvankelijke klachten hadden meestal betrekking op de regelgeving of op het beleid inzake Kinderopvang of Preventieve Gezinsondersteuning.

Evolutie van de klachten

1.3 Evolutie van het aantal ontvankelijke en onontvankelijke klachten (2008-2012)

Klachten over Kind en Gezin

	Ontvankelijke klachten	Onontvankelijke klachten	Totaal
Diensten geleverd door Kind en Gezin	186	9	195
Regionale preventieve gezinsondersteuning	80	22	102
Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	0	0	0
Totaal	266	31	297

1.4 Klachten over Kind en Gezin naar de dienst/afdeling waarover de klacht ging - 2012

Klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin

Ook met klachten over voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, kunnen ouders en andere betrokkenen terecht bij de Klachtendienst van Kind en Gezin.

Evolutie ontvankelijke klachten overvoorzieningen

	2008	2009	2010	2011	2012
Over een consultatiebureau	141	181	169	164	133
Over een adoptiedienst, dienst voor maatschappelijk onderzoek, Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning of Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	34	16	15	18	11
Over een kinderopvangvoorziening	853	877	1 007	1 037	913
<i>Erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening</i>	271	272	250	243	214
<i>Zelfstandig(e) onthaalouder/kinderdagverblijf</i>	522	626	676	678	608
<i>Enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang</i>	60	74	81	104	91
Totaal	1 028	1 076	1 191	1 219	1 057

1.5 Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin per sector (2008-2012)

Aanbevelingen naar aanleiding van klachten

Op basis van de klachtendossiers van 2012 en de ervaringen uit de voorbije werkingsjaren formuleert de Klachtendienst *aanbevelingen*. Die worden meegedeeld aan de verschillende afdelingen van Kind en Gezin, met de vraag om aan te geven welke maatregelen er genomen zullen worden om soortgelijke klachten in de toekomst te voorkomen. Tevens wordt dit opgenomen in het globaal Eerstelijnsrapport voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Op die manier wil de Klachtendienst de klachten van ouders en andere betrokkenen omzetten in *verbeteracties*.

3. VERNIEUWEN EN VERBETEREN ACHTER DE SCHERMEN

3.1 Informatisering

Bij de uitbouw van Kind en Gezin als innovatieve organisatie blijft informatisering de drijvende kracht achter een aantal vernieuwende projecten.

ICT Exploitatie

Op technisch vlak was 2012 een voorbereidingsjaar waarin een aantal keuzes voor de toekomst gemaakt werden, vooral met het oog op het verder mogelijk maken van samenwerking, zowel binnen Kind en Gezin als met externen. In de komende jaren zal zich dat vertalen in een eenvoudigere toegang vanuit alle locaties tot de systemen van Kind en Gezin, het aanbieden van oplossingen die ook toegankelijk zijn wanneer onze eigen omgeving niet beschikbaar is en het mogelijk maken van toegang met nieuwe toestellen zoals smartphones.

Er is heel wat energie gegaan naar de uitbouw van een vernieuwde helpdeskwerking en logistieke ondersteuning, waarbij het 'self service portaal' voor elektronische ondersteuning van de gebruikers aangepast is en verbeterd tot een 'single point of contact'.

In 2012 is een nieuw type gehoorscreeningstoestel aangekocht. Dit nieuwe toestel wordt in het voorjaar van 2013 uitgerold.

ICT-samenwerking binnen het beleidsdomein, binnen de Vlaamse overheid en met de sectoren

In 2012 werd concreet gestart met het opladen van identificatiegegevens van voorzieningen waarvoor Kind en Gezin de authentieke bron is naar het e-Health kadaster. Deze gegevens worden vanuit Kind en Gezin dagelijks vernieuwd.

Mirage

Het dossier- en registratiesysteem Mirage dat gebruikt wordt door de regioteamleden van Kind en Gezin, werd in 2012 verder geoptimaliseerd en kreeg een grondige technische upgrade van alle onderliggende software. Een integratie met een SMS-reminder werd ingebouwd zodat ouders automatisch herinnerd worden aan hun afspraak op het consultatiebureau.

Uitbreiding datawarehouse

Aan het datawarehouse Preventieve Gezinsondersteuning werd het domein 'zwangere' toegevoegd. Ook werden de ontsluiting van analytisch-financiële gegevens in het datawarehouse aangevat.

Kind en Gezin-portaal en de Kinderopvangzoeker

De technische opzet van het Kind en Gezin-portaal voor externe gebruikers werd doorgevoerd en de eerste toepassing binnen dit portaal werd ontwikkeld: de Kinderopvangzoeker.

De Kinderopvangzoeker is een gratis instrument op het portaal van Kind en Gezin om kinderopvangvragen te registreren, te behandelen en in kaart te brengen. De Kinderopvangzoeker kan gebruikt worden door ouders, opvangvoorzieningen en lokale loketten. De Kinderopvangzoeker wordt in 2013 in de zorgregio Hasselt getest en bijgestuurd vooraleer hij in heel Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt ingezet.

Meldpunt 1712

Voor het nieuwe Meldpunt geweld, misbruik en kindermishandeling dat in 2012 van start ging, werd een nieuw registratiesysteem voor de meldingen opgezet en in gebruik genomen.

Omgaan met documenten

Binnen de centrale documentruimte werden teamsites opgezet om de samenwerking en het delen van informatie te vereenvoudigen.

Architectuurstudie

De wijze waarop de ICT architectuur is opgezet binnen Kind en Gezin, de koppelingen met externe systemen en de ontwikkelplatform(en) werden grondig doorgelicht. Deze doorlichting leverde een aantal adviezen op, die geleidelijk aan zullen uitgevoerd worden in de komende jaren.

3.2 Kantoorinnovatie

In 2012 werd de renovatie van de kantoren in de centrale administratie van Kind en Gezin beëindigd.

De leidende principes hierachter zijn: een frisse en aangename kantooromgeving, gedeelde werkplekken, verhoging van de elektronische beschikbaarheid van documenten, zonering met stille en meer luidruchtige zones, natuurlijke circulatie van het gebouw en voldoende vergadercapaciteit (zowel intern als extern voor de Kind en Gezin-Academie). Een personeelsbevraging toonde aan dat 70% tevreden tot uitermate tevreden is met het resultaat.

3.3 Facility

Sinds mei 2012 is ook de Facility helpdeskwerking vernieuwd met de invoering van een 'single point of contact'. Dit ene telefoonnummer wordt gehanteerd voor logistieke aanvragen. De elektronische melding blijft bestaan.

In het licht van het sleutelproject 'Slagkrachtige overheid' breidde Facility vanaf juli 2012 haar dienstverlening uit. Vervoer, kleine klusjes, werken en interne verhuisbewegingen worden nu ook uitgevoerd voor het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), Agentschap Jongerenwelzijn, Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, Zorginspectie en het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. De inhoud van de dienstverlening, de wijze van uitvoering en de uitsluitingen worden geregeld in een onderlinge overeenkomst. Na een test in de provincie Antwerpen werd de dienstverlening voor heel Vlaanderen en Brussel uitgerold.

3.4 Interne controle

Kind en Gezin hecht veel belang aan de wijze waarop zijn activiteiten en processen beheerst worden en streeft naar voortdurende verbetering op het vlak van *interne controle*. De realisatie van een intern controlesysteem is de verantwoordelijkheid van het management en moet er concreet toe bijdragen dat de financiën correct beheerd worden, de processen en procedures efficiënt en effectief uitgevoerd worden, de rapportering betrouwbaar is en het geheel verloopt volgens de normen, voorschriften en wetgeving die van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de systemen van interne controle bestaat er binnen Kind en Gezin een afzonderlijke dienst. Deze dienst is georganiseerd volgens de principes van een *auditdienst*, met als nuance dat niet aan alle vereisten van een auditdienst is voldaan, aangezien de dienst rechtstreeks aan de administrateur-generaal rapporteert. De dienst opereert los van het operationeel management. Een comité voor de evaluatie van de interne controlesystemen, dat bestaat uit personen die geen operationele bevoegdheden hebben binnen het agentschap, is in oprichting. Dit comité is bevoegd voor de externe evaluatie van de interne controle en voor de kwaliteitsopvolging van de operationele dienst.

Om te kunnen vastleggen welke evaluaties er moeten worden uitgevoerd, maakt de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen jaarlijks een *risicoanalyse* van alle processen die gangbaar zijn binnen het agentschap. Deze risicoanalyse is gebaseerd op een kwantitatieve benadering van de risico's die zich voordoen in elk proces. De risicoanalyse rangschikt de processen van hoog risico naar

laag risico, met doel de processen met het grootste risico prioritair af te dekken door een evaluatie van de interne controlesystemen. Deze analyse wordt jaarlijks gevalideerd door het Directiecomité van het agentschap. Het is de bedoeling om alle processen binnen Kind en Gezin om de 5 jaar minstens één keer te evalueren.

Indien nodig worden naar aanleiding van een audit, *aanbevelingen* geformuleerd. Het opstellen en realiseren van een actieplan om gevolg te geven aan deze aanbevelingen blijft de bevoegdheid van het operationeel management. De Dienst voor de Evaluatie van de Interne Controlesystemen plant in de regel een opvolgingsaudit na het verstrijken van het tijdschema voor de aanpassing. Wanneer de dienst echter van oordeel is dat uit de reactie van het operationeel management blijkt dat het resterende risico te hoog blijft, kan hij het actieplan 'escaleren' tot op het hoogste managementniveau om daar met alle betrokken partijen een risico-inschatting te doen.

Naast een louter bestuderen en evalueren van de interne controlesystemen, ontplooit de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen eveneens consulting-activiteiten. Dergelijke opdrachten worden alleen uitgevoerd op verzoek van het management en voor zover ze een toegevoegde waarde kunnen bieden op het vlak van het risicomanagement, het beheer van het agentschap en het verbeteren van de processen van het agentschap.

Omgaan met processen

Dienstverleningsprocessen, sturende en ondersteunende processen van Kind en Gezin zijn verder gemodelleerd binnen 'Corporate Modeller'.

1. TRENDS, REALISATIES EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- Uit het meest recente onderzoek (2009) naar het gebruik van kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar blijkt dat:
 - 6 op de 10 kinderen van 3 maanden tot 3 jaar maken regelmatig gebruik van kinderopvang.
 - Het gebruik van kinderopvang nam de voorbije decennia gestaag toe in Vlaanderen, mede onder invloed van de stijgende arbeidsdeelname van vrouwen.
 - Kinderen in een gezin van niet-Belgische origine en kinderen in een kansarm gezin maken veel minder gebruik van kinderopvang. Terwijl het gebruik van kinderopvang door kinderen in een kansarm gezin vrij stabiel blijft, nam het gebruik binnen de niet-Belgische groep tussen 2004 en 2009 wel toe.
- Uit het onderzoek naar het zoekproces van ouders naar een opvangplaats voor een baby of peuter (2007) blijkt dat 1 op de 10 ouders die op zoek gaat naar formele opvang er geen vindt. Dit treft voornamelijk alleenstaande ouders, ouders zonder job, laaggeschoolde ouders en ouders van niet-Belgische origine.
- Er is een toenemende maatschappelijke aandacht voor de betaalbaarheid van de opvang in de zelfstandige kinderopvangvoorzieningen.
- De vraag naar degelijke opvangmogelijkheden voor schoolgaande kinderen neemt toe.
- De opleidingsvereisten om in de kinderopvangsector te kunnen werken, liggen in Vlaanderen lager dan in de meeste andere Europese landen.
- Het toegelaten (en soms ook het reële) aantal kinderen per begeleider ligt in de kinderopvang in Vlaanderen hoger dan in heel wat andere Europese landen.
- Het geboortecijfer in het Vlaamse Gewest is in 2011 voor het eerst sinds 2001 - zoals vastgesteld door Kind en Gezin - met meer dan 1% gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar. Toch blijft het geboortecijfer, net als de 3 voorgaande jaren, rond de 70 000 liggen. Het is af te wachten of deze daling het begin is van een dalende trend.

Voor meer vaststellingen en trends, raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' en het rapport met de resultaten van het meest recente onderzoek (2009) naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar (uitgevoerd door het HIVA, op vraag van het Steunpunt WVG en met de medewerking van Kind en Gezin).

Realisaties in 2012

- Op 20 april 2012 werd het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters door de Vlaamse Regering bekrachtigd en afgekondigd.
- Met betrekking tot de uitvoeringsbesluiten die zorgen voor de concrete uitwerking van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters werd:
 - Het ontwerpbesluit m.b.t. de vergunningsvoorwaarden en het kwaliteitsbeleid voor advies voorgelegd aan het Raadgevend Comité.
 - Gestart met de uitwerking van het voorontwerp van het Besluit van de Vlaamse Regering inzake de subsidiëring.
- Het overleg rond de nieuwe organisatiestructuur van buitenschoolse opvang werd vervolgd.
- De middelen die in 2012 ter beschikking werden gesteld voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen, werden verdeeld en toegewezen.
- Een voorstel om het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 in overeenstemming te brengen met de bepalingen in het Planlastendecreet* werd uitgewerkt.
- Een debiteurenbeheerder voor maximaal een periode van 3 jaar voor zelfstandige voorzieningen die werken met het inkomensgerelateerd systeem en die ervoor gekozen hebben om niet zelf in te staan voor de facturatie, werd aangesteld.
- De informatie over infectieziektes werd samen met externe partners geactualiseerd en voor de kinderopvang werd een handige checklist ontwikkeld.
- Een aanzet tot een vernieuwde beleidsaanpak van inclusieve kinderopvang werd uitgewerkt.
- Het onderzoek naar wat de vereisten zijn op het vlak van de taalvaardigheid Nederlands voor een begeleider en een verantwoordelijke in de kinderopvang van baby's en peuters werd uitgevoerd.
- Er werden verder stappen gezet in de procedure tot het gunnen van de opdracht tot het ontwikkelen van instrumenten voor het meten, het monitoren en het bevorderen van de pedagogische kwaliteit in de voorzieningen voor de opvang van baby's en peuters.
- De startopleiding 'Begeleider buitenschoolse opvang' werd geëvalueerd door respectievelijk de werkgevers (initiatieven voor buitenschoolse opvang en buitenschoolse opvang verbonden aan een kinderdagverblijf) en de centra voor volwassenenonderwijs.
- De peiling naar het gebruik van buitenschoolse kinderopvang werd opgestart en naar een eindfase gebracht.
- Parallel werd ook de bevraging van verschillende actoren betrokken bij de organisatie van de opvang en van de vrije tijd van schoolgaande kinderen aangevat.
- De ondersteuning van de zelfstandige kinderopvangsector werd verder uitgebouwd en versterkt samen met de externe partners in kader van het Actieplan Zelfstandige Kinderopvang.
- Het actieplan van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 'Werk maken van werk in de zorgsector' dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, diende ook in 2012 als leidraad voor alle acties rond professionalisering, competentieverbetering en verhoging van de aantrekkelijkheid van een job in de kinderopvang.
- Tijdens intervisies werd de sociale functie in de kinderopvang vertaald naar de praktijk van de diverse opvangvormen. Een tweede begeleidingstraject 'kinderopvang met sociale functie' werd opgestart.
- Een prototype van de Kinderopvangzoeker werd ontwikkeld. Na analyse kreeg een tweede, meer uitgewerkte versie vorm.

* Decreet houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodiek plan - en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd.

Plannen voor 2013

- Voorleggen van de ontwerpen van de uitvoeringsbesluiten ontwikkeld in het kader van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters (vergunningsvoorwaarden, kwaliteitsbeleid, subsidiëring, procedures, Lokaal Loket Kinderopvang, pedagogische ondersteuning en handhaving en toezicht) aan de Vlaamse minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Opvolgen van de politieke vorderingen met betrekking tot het sociaal statuut voor aangesloten onthaalouders in functie van het aanvatten van de voorbereidingen van de implementatie.
- Het vertalen van de resultaten van de onderzoeken uitgevoerd in 2012 in kader van de buitenschoolse opvang naar beleidsadviezen met het oog op de toekomstige organisatie van de opvang en vrije tijd van schoolgaande kinderen.
- Evalueren van het concept vakantieopvang.
- Verdelen en toewijzen van de middelen die in 2013 ter beschikking zullen worden gesteld voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen.
- Opnemen van de ontwikkeling van de kwalificatietrajecten die zullen worden opgesteld in functie van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters.
- Verder uitvoeren van de acties rond professionalisering, competentieverbetering en verhogen van de aantrekkelijkheid van een job in de kinderopvang.
- Lanceren van de Kinderopvangzoeker in de startgemeente van de proeftuin en stap voor stap de Kinderopvangzoeker bijwerken en uitbreiden naar andere gemeenten.
- Organiseren van infosessies om lokale besturen te sensibiliseren om werk te maken van de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond lokaal gezinsbeleid.
- Starten met het belevingsonderzoek bij kleuters en lagere schoolkinderen met betrekking tot de opvang voor en na school en gedurende schoolvrije dagen en vakanties.
- Concretiseren van de voorgestelde beleidsaanpak van inclusieve kinderopvang.
- Deelnemen aan de nulmeting naar het gebruik van reguliere welzijnsdiensten door personen met een handicap. Voor kinderopvang zal deze nulmeting geïntegreerd worden in het onderzoek naar het gebruik van kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar dat in 2013 zal worden herhaald.
- Vorm geven aan voorstellen om het Actieplan Zelfstandige Kinderopvang verder te laten evolueren als de professionele ondersteuningsstructuur voor al wie wil ondernemen in de kinderopvang.
- Het organiseren van provinciale inforondes als voorbode van trajecten op maat voor wie coöperatief wil ondernemen in kinderopvang.
- Het ontwikkelen van een methodiek voor het programmeren van nieuwe opvangplaatsen rekening houdend met de bepalingen opgenomen in het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters.
- Nagaan met het Departement Onderwijs en de VDAB op welke wijze alternatieve attesteringsproeven voor kennis van het Nederlands mogelijk gemaakt kunnen worden.
- Opvolgen van de begeleidingstrajecten 'kinderopvang met sociale functie' en nieuwe voorstellen formuleren met betrekking tot de toegankelijkheid en sociale functie van kindervang.
- In samenwerking met het VBJK organiseren van studiedagen om het begrip 'draagkracht' te verduidelijken aan de sector.

2. KERNCIJFERS

Overzicht kinderopvang	Aantal voor- zieningen	Aantal opvangplaatsen		Aantal aanwezige kinderen ⁽⁷⁾		
		Absoluut	Per 1 000 kinderen (< 3 jaar) ⁽¹⁾	Niet school- gaand ⁽²⁾	School- gaand	Totaal
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	862 ⁽³⁾	82 714	226,4	57 998	78 586	136 584
<i>Kinderdagverblijven</i>	384	18 624	76,4	23 139	197	23 336
<i>Diensten voor onthaalouders</i>	183	31 532 ⁽⁴⁾	148,2	34 139	6 895	41 034
<i>Lokale diensten voorschoolse opvang</i>	24	418	1,8	506	2	508
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>	40	1 259	n.v.t.	11 ⁽⁵⁾	3 019	3 030
<i>Initiatieven voor buitenschoolse opvang</i>	259	30 617	n.v.t.	202 ⁽⁵⁾	67 941	68 143
<i>Lokale diensten buiten- schoolse opvang</i>	12	264	n.v.t.	1 ⁽⁵⁾	532	533
Met attest van toezicht van Kind en Gezin	2 600	43 787	170,6	45 769	5 732	51 501
<i>Zelfstandige kinderdagverblijven</i>	1 586	33 409	142,6	39 257	1 385	40 642
<i> waarvan inkomensgerelateerd</i>	605	13 035	56,3	15 964	461	16 425
<i>Zelfstandige onthaalouders</i>	901	5 743 ⁽⁴⁾	28,0	6 417	778	7 195
<i> waarvan inkomensgerelateerd</i>	15	100	0,5	152	9	161
<i>Zelfstandige buitenschoolse opvang</i>	81	3 424	n.v.t.	95 ⁽⁵⁾	3 569	3 664
<i>Vakantieopvang ⁽⁶⁾</i>	32	1 211	n.v.t.	-	-	-
Algemeen totaal	3 462 ⁽³⁾	126 501	397,0	103 767	84 318	188 085

2.1 Overzicht van:

- het aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en het aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2012;
- het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2012;
- het aantal plaatsen per 1 000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest op 31 december 2012;
- het aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2012.

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat mogelijk ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is echter niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt in de vermelde voorzieningen voor buitenschoolse opvang te ramen. Vanaf 2009 gebruikt Kind en Gezin voor de berekening van deze verhouding eigen cijfers over het aantal geboorten.

(2) Kinderen die nog niet naar de kleuterschool gaan of kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan.

(3) Om dubbelstellingen te vermijden, is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen verbonden aan kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal.

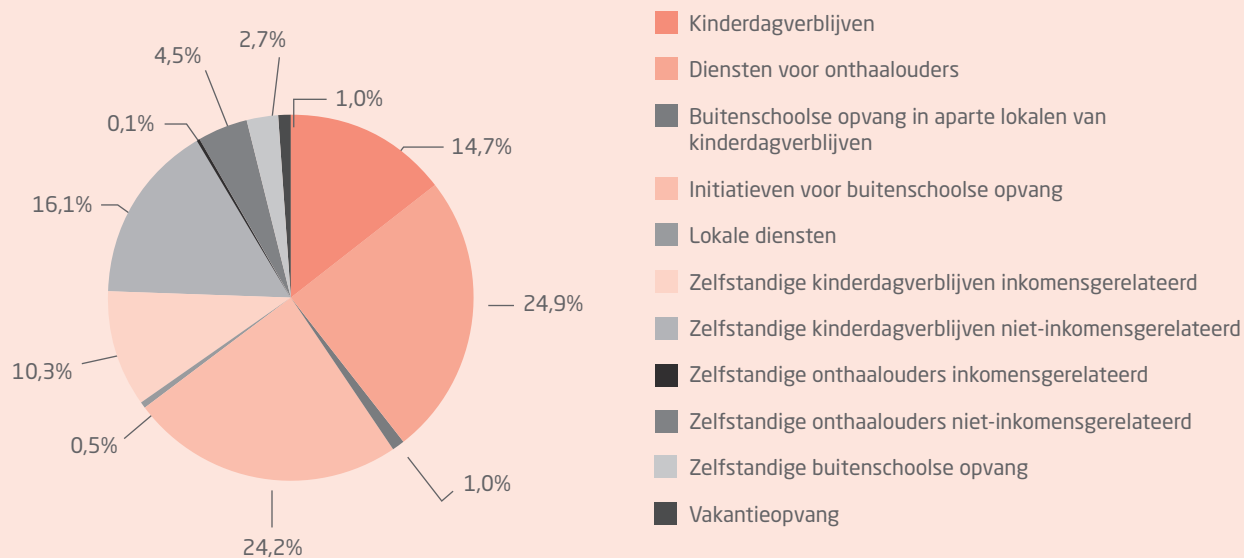
(4) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen.

(5) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen.

(6) Sinds 2012 kan een organiserend bestuur erkend door, met een attest van toezicht of een toestemming van Kind en Gezin, een attest van toezicht krijgen om opvang te verzorgen tijdens vakantieperiodes ofwel in een apart gebouw ofwel in een lokaal waarvan de werking volledig afgescheiden is van andere lokalen in een gebouw waarvoor reeds een attest/erkenning/toestemming werd verkregen ofwel op een vestigingsplaats met een erkenning/attest/toestemming waarvan de werking tijdens de vakantieperiodes wordt stopgezet.

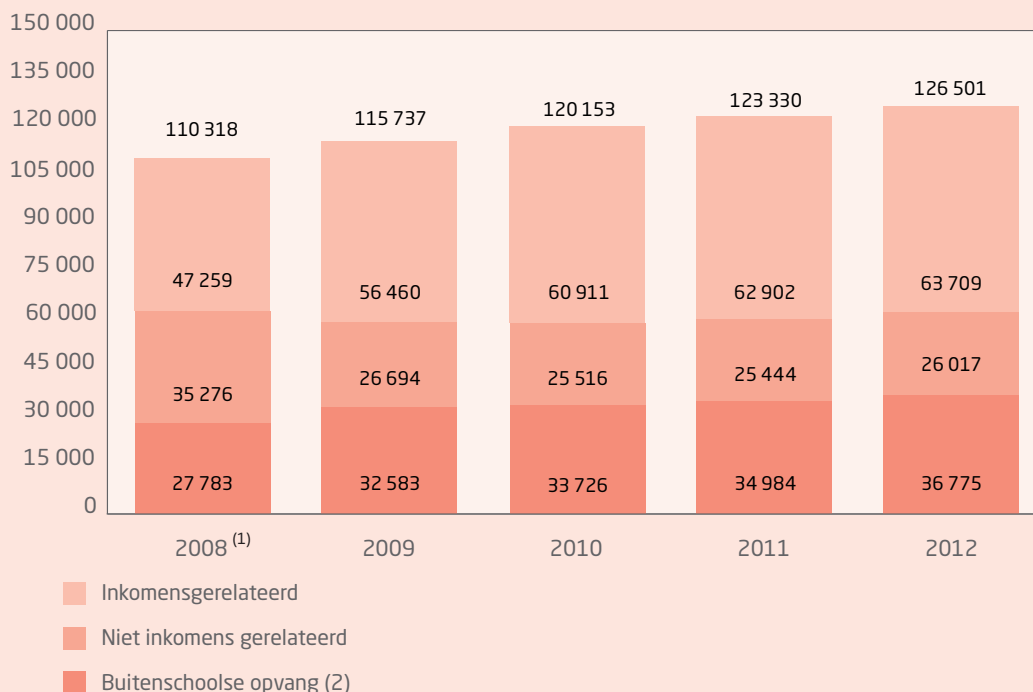
(7) Voor vakantieopvang wordt het aantal aanwezige kinderen niet in deze tabel weergegeven omdat de registratie in deze opvangvorm niet gebeurt in de week van 1 februari.

Aandeel van de verschillende types opvangvoorzieningen in totaal aantal plaatsen

2.2 Aandeel van de erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en de opvangvoorzieningen met attest van toezicht in het totaal aantal plaatsen - 2012

Evolutie aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters (inkomensgerelateerd en niet inkomensgerelateerd) en aantal buitenschoolse opvangplaatsen

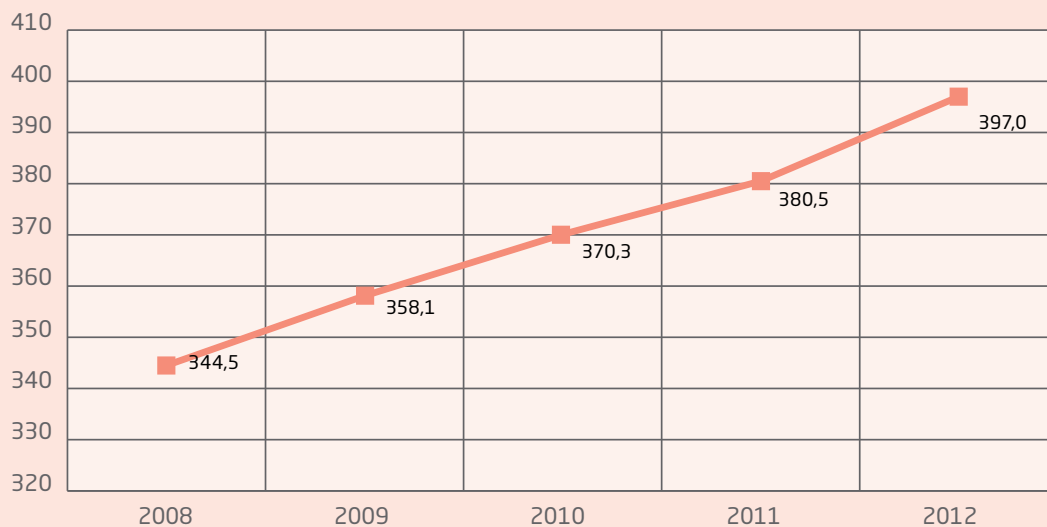

2.3 Evolutie van het totaal aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters (inkomensgerelateerd en niet inkomensgerelateerd) en buitenschoolse opvangplaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht (2008-2012)

(1) In 2008 was het inkomensgerelateerd bijdragesysteem nog niet geïntroduceerd in de zelfstandige kinderdagverblijven en bij zelfstandige onthaalouders. De zelfstandige buitenschoolse opvang werd nog niet onderscheiden als een apart voorzieningstype.

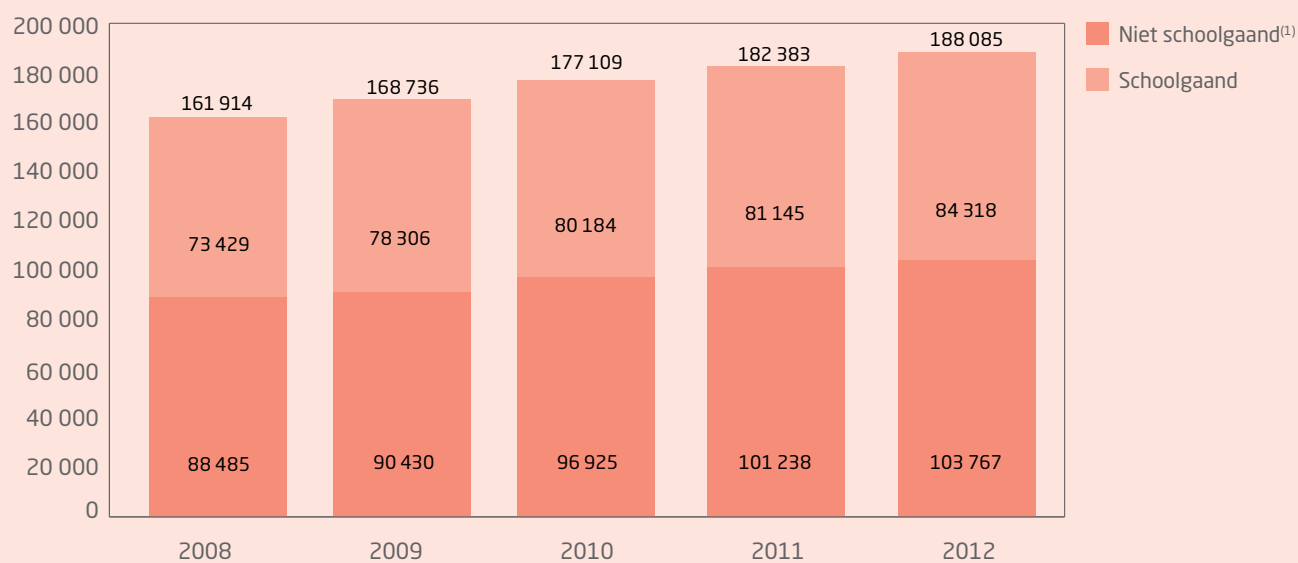
(2) Vanaf 2012, inclusief vakantieopvang.

Evolutie aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters per 1000 kinderen

2.4 Evolutie van het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters per duizend kinderen onder de drie jaar in het Vlaamse Gewest (2008-2012)

Evolutie aantal aanwezige kinderen

2.5 Evolutie van het aantal kinderen aanwezig in de formele kinderopvang (exclusief vakantieopvang) in de week van 1 februari (2008-2012)

(1) Kinderen die nog niet naar de kleuterschool gaan of kinderen die slechts deeltijds naar de kleuterschool gaan.

3. ACTIVITEITEN EN PROJECTEN

Kind en Gezin is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid op het vlak van kinderopvang dat wordt uitgezet door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Kind en Gezin organiseert zelf geen opvang, maar is verantwoordelijk voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel.

Dit wordt concreet vertaald in de volgende vijf kernopdrachten:

- Afstemmen van vraag en aanbod.
- De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol.
- Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking.
- Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen.
- De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen en de Vlaamse Regering adviseren over de kwalificaties en competenties voor kinderopvang.

Verder lichten we deze vijf kernopdrachten nader toe.

3.1 Afstemmen van vraag en aanbod

3.1.1 Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken

Kind en Gezin zorgt voor de *toewijzing van de middelen* die door de Vlaamse Regering worden vrijgemaakt voor nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector en in de zelfstandige sector die inkomensgerelateerd werkt.

In 2012 besliste de Vlaamse Regering om 7 mio euro toe te kennen voor *uitbreiding* van het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters.

Deze middelen werden binnen de kinderopvang van baby's en peuters op vier manieren ingezet:

- De grens voor het ontvangen van een financiële basisondersteuning door zelfstandige kinderdagverblijven werd opgetrokken van 28 naar 50 plaatsen. Hierdoor krijgen bestaande zelfstandige kinderdagverblijven nog een kans om in aanmerking te komen voor extra financiële basisondersteuning.

- Bijkomende middelen voor financiële basisondersteuning aan nieuwe zelfstandige kinderdagverblijven.
- Uitbreiding van het aantal zelfstandige inkomensgerelateerde opvangplaatsen.
- Uitbreiding van het aantal erkende en gesubsidieerde opvangplaatsen.

Financiële basisondersteuning voor bestaande en nieuwe zelfstandige kinderdagverblijven

In totaal werden voor deze doelstelling 945 914,20 euro aan bijkomende middelen voorzien.

Deze middelen werden niet verdeeld via programmatie maar werden bij voorrang toegekend aan kinderdagverblijven die reeds een *financiële basisondersteuning* ontvangen en waarvan het aantal plaatsen vermeld op het attest van toezicht hoger is dan 28. Daarnaast kregen ook nieuwe zelfstandige kinderdagverblijven de mogelijkheid een aanvraag tot financiële basisondersteuning in te dienen. Echter, omwille van de te respecteren beslissingstermijnen is het op dit moment nog niet mogelijk een exact beeld te geven van de wijze waarop deze middelen voor financiële basisondersteuning uiteindelijk werden verdeeld.

Uitbreiding van de inkomensgerelateerde opvang in de zelfstandige sector (IKG) voor baby's en peuters

De middelen bestemd voor uitbreiding van het aantal inkomensgerelateerde zelfstandige opvangplaatsen (3,8 mio euro) werden verdeeld op basis van het aantal *inkomensgerelateerde plaatsen* (d.i. zowel zelfstandige als erkende en gesubsidieerde plaatsen) per 100 kinderen, in eerste instantie op niveau van de zorgregio.

Zorgregio's met het laagste aantal plaatsen per 100 kinderen kregen voorrang op andere zorgregio's. Binnen de aldus weerhouden zorgregio's werd op basis van hetzelfde criterium een rangschikking opgemaakt van de gemeenten. Op deze wijze en gebruik makend van het voorziene budget werden in totaal 816 bijkomende inkomensgerelateerde plaatsen gecreëerd in 38 zelfstandige kinderdagverblijven.

Verder werd in 2012 voor wat de inkomensgerelateerde opvang in de zelfstandige sector betreft, een Europese aanbesteding met onderhandelingsprocedure bekendgemaakt om een debiteurenbeheerder aan te stellen. Deze moet instaan voor het debiteurenbeheer naar ouders toe, waarvan kinderen worden opgevangen in een zelfstandige voorziening die inkomensgerelateerd werkt, maar ervoor gekozen heeft om niet zelf in te staan voor de facturatie.

De opdracht werd gegund aan Intrum voor maximaal een periode van 3 jaar vanaf 16 februari 2012.

Uitbreiding van de erkende en gesubsidieerde opvang van baby's en peuters

De middelen bestemd voor uitbreiding van het aantal *erkende en gesubsidieerde opvangplaatsen* voor baby's en peuters (2,2 mio euro) werden verdeeld over:

- De steden Antwerpen, Gent en Brussel via een voorafname.
- Zorgregio's met het hoogste percentage kinderen die leven in een kansarm gezin. Binnen deze weerhouden zorgregio's werd de gemeente geselecteerd met het hoogste percentage kinderen die leven in een kansarm gezin. Zodoende werden uiteindelijk de volgende gemeenten weerhouden: Menen, Blankenberge, Ronse, Maasmechelen, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Genk, Mechelen en Oostende.

De aanvragen konden zowel betrekking hebben op kinderdagverblijven als op diensten voor onthaalouders. Van het voorziene aantal kinderdagverblijfplaatsen per gemeente kon er maximaal één derde worden omgezet naar plaatsen bij diensten voor onthaalouders.

In de steden Antwerpen, Gent en Brussel werd voorrang gegeven aan aanvragen komende vanuit diensten voor onthaalouders. In de andere geselecteerde gemeenten werd voorrang gegeven aan aanvragen komende uit kinderdagverblijven.

Op deze wijze en gebruik makend van het voorziene budget werden 235 plaatsen toegekend aan 20 kinderdagverblijven en 21 plaatsen aan 1 dienst voor onthaalouder. Dit maakt dat door deze bijkomende middelen een principieel akkoord kon worden toegekend voor 256 plaatsen in de erkende en gesubsidieerde opvang van baby's en peuters.

De buitenschoolse kinderopvang

In 2012 werd een concept ontwikkeld om organisatoren van kinderopvang de nodige ruimte te geven om op korte termijn meer *vakantieopvang* te organiseren en beter in te spelen op de lokale vraag. Op basis van dit concept keurde de Vlaamse Regering op 27 april 2012 de voorwaarden goed voor een attest van toezicht van Kind en Gezin voor vakantieopvang van kleuters en lagere schoolkinderen.

In totaal kregen 32 voorzieningen een attest van toezicht om vakantieopvang te organiseren waardoor in 2012 meer dan 1000 plaatsen (1211) beschikbaar gemaakt werden voor dit soort opvang.

Project in de kijker**Decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters**

De Vlaamse overheid wil stap voor stap voldoende, kwaliteitsvolle kinderopvang realiseren die voor iedereen toegankelijk is. De opvang moet zowel betaalbaar zijn voor de ouders als financieel leefbaar voor de opvangsector.

Deze vernieuwing werd vastgelegd in het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters en zal verder worden geconcretiseerd in de uitvoeringsbesluiten van dit decreet.

Nadat de visienota in juli 2010 het akkoord van de Vlaamse Regering kreeg, keurde de Vlaamse Regering op 18 november 2011 het ontwerp van decreet goed. Begin 2012 werd het ontwerp behandeld in de Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin om uiteindelijk op 28 maart 2012 gestemd te worden in het Vlaams Parlement. Op 20 april 2012 keurde de Vlaamse Regering het decreet goed.

Met dit decreet wil de Vlaamse overheid een **transparanter opvangaanbod** creëren.

Er bestaan in Vlaanderen en Brussel heel wat verschillende opvangsoorten, elk met hun eigen regels. Dit is niet alleen verwarrend voor ouders en starters; het staat ook niet garant voor eenzelfde basiskwaliteit in elke opvangvorm. Het decreet en de vergunningsvoorwaarden moeten het kinderopvanglandschap transparanter maken.

Het toekomstige kinderopvanglandschap zal voortaan uit 3 soorten opvang bestaan:

- De gezinsopvang: maximaal 8 tegelijk aanwezige kinderen (de huidige onthaalouders).
- De groepsopvang: minimaal 9 tegelijk aanwezige kinderen (de huidige kinderdagverblijven).
- De opvang aan huis: opvang in de gezinswoning van het kind.

Een **vergunning** voor kinderopvang wordt verplicht. Op dit ogenblik kan om het even wie een kinderopvang starten, zonder aan enige kwaliteitsvoorwaarde te moeten voldoen. Het volstaat om vandaag de opvang administratief te melden. Dit zal niet meer kunnen wanneer het decreet geïmplementeerd wordt.

Om aan elk kind en aan elk gezin het recht te geven op dezelfde basiskwaliteit in de opvang, voert het decreet de vergunningsplicht in. Elke opvang die beroepsmatig en tegen betaling kinderen opvangt, zal voortaan een vergunning moeten hebben en zal dus moeten voldoen aan de vergunningsvoorwaarden. Met de vergunning wil de Vlaamse overheid bereiken dat elke opvangvoorziening zich duurzaam en kwaliteitsvol organiseert.

Als een kinderopvang geen vergunning (meer) heeft, dan moet die voorziening sluiten.

De concrete vergunningsvoorwaarden zelf zullen worden vastgelegd in de uitvoeringsbesluiten.

Het decreet Kinderopvang streeft naar **kwaliteit** voor elke baby en peuter in de opvang en voor elk gezin dat opvang gebruikt, ondermeer door vergunningsvoorwaarden en een kwaliteitsbeleid op te leggen, door kwalificaties te vragen van kinderbegeleiders en verantwoordelijken en door het verplichten in het voorzien van pedagogische ondersteuning.

Het decreet voert een nieuw, transparant **subsidiesysteem** in dat voor elke opvang op gelijke wijze toegankelijk is. De Vlaamse overheid wil hiermee de leefbaarheid van de kinderopvang bevorderen en het duurzaam ondernemerschap ondersteunen. De subsidies zijn gekoppeld aan opdrachten. Het volledige financiële plaatje en de concrete bedragen zijn vandaag nog in ontwikkeling.

Om aan de grote vraag naar kinderopvang te voldoen, wil de Vlaamse Regering verder in het aanbod investeren. Het decreet voorziet 2 fases, binnen een afgesproken budgettair kader:

1. Tegen 2016 wil men een aanbod voor minstens de helft van de kinderen jonger dan 3 jaar. In deze fase is er nog geen recht op kinderopvang.
2. Vanaf 2020 wil men aan elk gezin met een behoefte aan kinderopvang binnen een redelijke termijn en binnen een redelijke afstand een kwaliteitsvolle en betaalbare opvangplaats kunnen aanbieden. Vanaf dan is er een recht op kinderopvang. Een belangrijke nuance hierbij is dat dit recht niet kan worden uitgevoerd zolang er geen dekkend aanbod is.

Om de zoektocht van ouders naar opvang te vergemakkelijken, zal er in elke gemeente een **Lokaal Loket Kinderopvang** moeten komen. Om de werking van de loketten te ondersteunen, ontwikkelt Kind en Gezin de **Kinderopvangzoeker**.

Het decreet kan echter niet in werking treden zonder **uitvoeringsbesluiten**. Deze besluiten zorgen voor de concrete uitwerking van het decreet en worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Zolang er geen goedgekeurde uitvoeringsbesluiten zijn, blijft de huidige regelgeving van toepassing. In 2012 werd volop gewerkt aan de ontwikkeling van de uitvoeringsbesluiten. Het gaat hierbij met name vooral over het Besluit van de Vlaamse Regering inzake vergunningsvoorwaarden en kwaliteitsbeleid én het Besluit van de Vlaamse Regering inzake de subsidiëring. In tweede instantie betreft dit eveneens het Besluit van de Vlaamse Regering met de procedures inzake vergunning en subsidiëring en het Besluit van de Vlaamse Regering over respectievelijk het Lokaal Loket, de pedagogische ondersteuning en handhaving en toezicht.

Het ontwerpbesluit over de vergunningsvoorwaarden en het kwaliteitsbeleid werd eind 2012 voorgelegd aan het Raadgevend Comité voor advies.

Project in de kijker

De Kinderopvangzoeker

Uit onderzoek blijkt dat de zoektocht naar kinderopvang voor heel wat ouders moeilijk verloopt. Eén van de doelstellingen van het decreet

Kinderopvang van Baby's en Peuters is de ouders te ondersteunen in hun zoektocht naar opvang. Daartoe zullen instrumenten worden ontwikkeld zoals de Kinderopvangzoeker en het Lokaal Loket Kinderopvang.

De Kinderopvangzoeker wordt een instrument op de webportaal van Kind en Gezin om kinderopvangvragen te registreren, te behandelen en in kaart te brengen. Het doelpubliek (de gebruikers) zijn ouders (in spe), medewerkers van opvangvoorzieningen en de Lokale Loketten Kinderopvang.

In 2012 werd een eerste prototype van de Kinderopvangzoeker ontworpen. Een tweede, meer uitgewerkte versie, volgde na analyse van dit prototype.

Het gebruik van de Kinderopvangzoeker zal een gedragswijziging vragen van alle betrokkenen en zeker van de ouders. Iedere ouder zal immers zijn vraag naar opvang voor hun baby of peuter moeten (laten) registreren. Te verwachten is dus dat de implementatie van de Kinderopvangzoeker heel wat dynamiek zal teweeg brengen. Een stapsgewijze implementatie is dus aangewezen om de effecten van deze dynamiek te kunnen inschatten en waar nodig bij te sturen. Daarom werd er voor gekozen om de Kinderopvangzoeker in een proeftuin uit te testen. Op basis van een aantal objectieve criteria werd de zorgregio Hasselt als proeftuin aangeduid. Heusden-Zolder verklaarde zich bereid om als eerste gemeente in de zorgregio met de Kinderopvangzoeker aan de slag te gaan.

Zowel de lokale besturen als de kinderopvangvoorzieningen voor baby's en peuters in de zorgregio, werden uitgenodigd voor een infomoment. Tijdens deze bijeenkomsten werd de Kinderopvangzoeker voorgesteld en gekaderd. Voor de opvolging van de proeftuin werd een stuurgroep en een werkgroep samengesteld en opgestart.

De provinciaal consultants kinderopvang volgen de voorbereidingen van nabij op en geven vanuit Kind en Gezin alle nodige ondersteuning.

Deze werkzaamheden moeten er toe leiden dat de proeftuin Kinderopvangzoeker in 2013 in Heusden-Zolder van start kan gaan en daadwerkelijk kan worden gebruikt door alle betrokkenen. Op basis van de ervaringen in deze startgemeente zal Kind en Gezin de Kinderopvangzoeker bijwerken met als doel de proeftuin stap voor stap in de loop van 2013 uit te breiden naar andere gemeenten in de zorgregio Hasselt. Pas na positieve evaluatie van deze proeftuin kan de Kinderopvangzoeker uitgerold worden naar heel Vlaanderen en Brussel.

Tot slot zal tijdens deze proeftuin in kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ook een exploratief onderzoek lopen naar het gebruik en gebruiksgemak van de Kinderopvangzoeker zoals dat ervaren wordt door de betrokken actoren (ouders, voorzieningen, Lokaal Loket Kinderopvang) en naar de implicaties en de gevolgen voor/van het gedrag/beleid van de betrokkenen. Daarnaast zal ook onderzocht worden welke beleidsrelevante gegevens het systeem kan opleveren over de vraag naar opvang en over het zoekproces van ouders. Het onderzoek moet resulteren in voorstellen tot bijsturing van de Kinderopvangzoeker en tot voorstellen voor flankerende acties die de invoering van de Kinderopvangzoeker in heel Vlaanderen en Brussel kunnen optimaliseren. Het onderzoek zal uitgevoerd worden door het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving - KU Leuven (HIVA), met de medewerking van Kind en Gezin.

3.1.2 Ouders en voorzieningen informeren

Kind en Gezin ondersteunt ouders in hun *zoektocht naar opvang* door het beschikbaar stellen van opvangadressen via de Kind en Gezin-Lijn en de website. Ouders die een prijs betalen die afhangt van hun inkomen, kunnen die online berekenen en een kindcode en het attest dat het tarief vastlegt, aanvragen.

Via deze kanalen en via brochures geeft Kind en Gezin ook *algemene informatie* over de opvang: de soorten opvang, de prijs, tips voor het vinden van een opvang die het best aansluit bij de behoeften van de ouders, ...

Ook personen die een *opvangvoorziening willen starten* of die onthaalouder willen worden, kunnen op de website of bij de Kind en Gezin-Lijn terecht, net als op de startersinfomarkten die Kind en Gezin jaarlijks samen met haar partners organiseert.

Bestaande kinderopvangvoorzieningen en lokale besturen vinden op de website een brede waaier aan informatie en werkinstrumenten die hen ondersteunen in een kwalitatieve werking. Met hun vragen kunnen ze bij de Kind en Gezin-Lijn terecht. Verder houdt Kind en Gezin via de maandelijkse *elektronische Nieuwsbrief Kinderopvang* geïnteresseerden op de hoogte van het reilen en zeilen in de kinderopvang. Het aantal lezers van deze Nieuwsbrief kende in 2012 een sterke groei (+ 2272 lezers).

In 2012 ging de nodige aandacht naar *de communicatie over het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters*. Alle opvangvoorzieningen en lokale besturen werden op de hoogte gebracht van de goedkeuring van dit decreet. Het decreet werd toegelicht via een kortfilm, een presentatie en FAQs op de website. Per aparte doelgroep werd een aparte webpagina gemaakt waarin uitgelegd wordt wat het decreet specifiek voor hen betekent. Iedereen kon met zijn specifieke vragen naar de Kind en Gezin-Lijn mailen. Voor deze communicatie werd voor het eerst de nieuwe huisstijl van Kind en Gezin gebruikt.

Samen met haar partners, was Kind en Gezin één van de trekkers van de tweede editie van de Kinderopvangbeurs, de ontmoetingsplaats voor professionals in de kinderopvang. Kind en Gezin gaf er een presentatie over het decreet en zette er de kinderopvangsector letterlijk in de bloemetjes. De bezoekers waren tevens welkom op de nieuwe beursstand van Kind en Gezin. De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin vereerde er ons met een bezoek en een toespraak. Voor deze beurs werd een nieuwe brochure gemaakt: '*Kinderopvang. Samen geven we elk kind alle kansen*'.

In deze brochure lees je wat Kind en Gezin doet in de kinderopvang, samen met haar partners. Ook het nieuwe decreet Kinderopvang wordt er kort uitgelegd.

3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol

Het lokaal beleid kinderopvang vindt zijn oorsprong in het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 houdende het lokaal beleid kinderopvang. Dat besluit bepaalt dat het lokaal bestuur - in de praktijk: het OCMW en de gemeenteraad - zijn taak inzake de lokale regie van de kinderopvang uitoefent in overleg met Kind en Gezin. Het lokaal bestuur werkt een *lokaal beleid kinderopvang* uit op basis van een lokaal beleidsplan kinderopvang, dat een onderdeel is van het lokaal sociaal beleidsplan.

Als gevolg van het Planlastendecreet zal het lokaal beleidsplan kinderopvang vanaf 1 januari 2014 worden opgenomen in de strategische meerjarenplanning. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 houdende het lokaal beleid kinderopvang zal dus moeten worden aangepast om het in overeenstemming te brengen met dit Planlastendecreet. Kind en Gezin deed in 2012 in dat verband een voorstel aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Voor de samenstelling van het Lokaal Overleg Kinderopvang verandert er niets. Het huidige besluit blijft hiervoor van toepassing.

In november 2012 maakte de minister ook de Vlaamse beleidsdoelstellingen betreffende het lokaal gezinsbeleid bekend. De lokale besturen werden hierbij uitgenodigd deze doelstellingen een plaats te geven in de strategische meerjarenplanning 2014-2019. Deze beleidsdoelstellingen houden verband met de buitenschoolse opvang, de opvang van baby's en peuters en de preventieve gezinsondersteuning. Ze maken deel uit van het ruimere lokaal sociaal beleid. Met gerichte informatiesessies wil Kind en Gezin lokale besturen in het voorjaar van 2013 sensibiliseren om werk te maken van de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond lokaal gezinsbeleid.

3.3 Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking

Iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit *melden* aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Kind en Gezin geeft *een attest van toezicht* of een *erkenning* aan de opvang die voldoet aan de wettelijke voorwaarden die op de betreffende opvangvoorziening van toepassing zijn. Regelmatig wordt geëvalueerd of nog altijd aan deze voorwaarden is voldaan. Kind en Gezin baseert zich hiervoor op de bevindingen van het agentschap Zorginspectie, dat inspectieambtenaren uitstuurt die ter plaatse nagaan of de voorziening in kwestie aan de wettelijke vereisten voldoet. Als de opvang niet meer voldoet aan de wettelijke voorwaarden, kan de erkenning of het attest van toezicht worden ingetrokken.

Dit gebeurt echter pas nadat de organisator het nalaat om zich na verschillende aanmaningen in orde te stellen of wanneer het vooropgestelde plan van aanpak om de tekorten weg te werken niet voldoet.

Inclusieve kinderopvang

Bij de uitwerking van de vernieuwde visie op inclusieve kinderopvang werd niet alleen betrokken van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters maar er werd ook rekening gehouden met de principes die de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin beschrijft in de nota *'Perspectief 2020: nieuw ondersteuningsbeleid voor personen met een handicap'*. In deze nota wordt duidelijk het accent gelegd op een inclusieve aanpak waarbij een expliciete rol voor de kinderopvang wordt vermeld.

Binnen Kind en Gezin werd in deze optiek een stuurgroep opgericht, samengesteld uit ouderverenigingen en vertegenwoordigers van zowel de sector van personen met een handicap als van de kinderopvangsector. Deze stuurgroep kreeg de opdracht een antwoord te formuleren rond de wijze waarop de behoefte aan specifieke opvang beter kan worden beantwoord en inclusieve kinderopvang beter kan worden georganiseerd en dit zowel voor kinderen en gezinnen als voor de opvangvoorzieningen. De werkzaamheden van deze stuurgroep resulteerden in een aanzet tot een vernieuwde beleidsaanpak van inclusieve kinderopvang.

3 algemene, maar wel samenhangende, principes worden in deze beleidsaanpak voorop geplaatst:

- De toegang tot kinderopvang als basisrecht.
- Vertrekkende van de basiskwaliteit van de kinderopvang bepalen wat de extra ondersteuningsbehoefte is.
- Ouders zijn de eerste opvoeders.

Daarnaast pleit de voorgestelde beleidsaanpak ook voor het maximaal uitdragen en inzetten van de opgebouwde expertise en dit door enerzijds verdere expertiseopbouw en -deling binnen de kinderopvang zelf en anderzijds door aan te sluiten bij andere sectoren. Het belang van het lokale en het regionale niveau wordt hierbij benadrukt. Verder participeerde Kind en Gezin aan de voorbereiding van een ad hoc onderzoek 'Nulmeting van het gebruik van reguliere welzijnsdiensten door personen met een handicap' vanuit het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Meer in het bijzonder betrof het het nagaan van de mogelijkheden om een dergelijke nulmeting op te zetten. Hierbij werden vier soorten reguliere welzijnsdiensten geselecteerd, waaronder kinderdagverblijven, (diensten voor) onthaalouders en opvang vóór en na schooltijd (IBO's). Op basis van een inventaris en analyse van bestaande registratiesystemen worden in dit rapport per sector pragmatische voorstellen gedaan om in 2013 een nulmeting naar het gebruik door personen met een handicap te kunnen realiseren. Voor kinderopvang werd voorgesteld deze nulmeting te integreren in het onderzoek naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar dat in 2013 zal worden herhaald.

Sociaal statuut onthaalouders

Het Vlaamse aanbod van kinderopvang steunt voor een belangrijk deel op onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst. Zij staan in voor 35% van de plaatsen in de opvang van baby's en peuters. Het onthaalouderschap vindt zijn oorsprong in een vrijwillige dienstverlening en groeide uit tot een semiprofessionele opvangactiviteit, totdat de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst op 1 april 2003 een sociaal statuut kregen dat aangepast is aan hun specifieke werksituatie. De ontoereikendheid van de inkomsten die men verwerft uit de kostenvergoeding en de onvolledigheid van het eigen statuut inzake arbeidsrechtelijke bescherming (geen werkloosheidsuitkering, geen vakantiegeld) worden door veel aangesloten onthaalouders als een knelpunt ervaren. Zowel de huidige Vlaamse als de Federale Regering hebben daarom het vaste voornemen geuit om te voorzien in een *werknemersstatuut voor onthaalouders aangesloten bij een dienst*. In 2009 werd het overleg opgestart tussen de gemeenschappen en de federale overheid om tot een werkbaar statuut te komen. Door de val van de Federale Regering in april 2010 werd dit overleg onderbroken. Het plan van de nieuwe Federale Regering is echter om dit overleg terug op te nemen met de gemeenschappen. De Vlaamse Regering zal hier aan meewerken met het oog op een optimale positionering van de gezinsopvang bij de uitvoering van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters.

Ondersteuningsstructuur zelfstandige kinderopvangsector

De Vlaamse Regering nam sinds 2009 verschillende initiatieven om de zelfstandige kinderopvangsector te ondersteunen. In kader van het *Actieplan Zelfstandige Kinderopvang* (29 maart 2011) werd een integrale en geïntegreerde ondersteuning uitgebouwd van zowel kandidaat-starters als gevestigde ondernemers in de zelfstandige kinderopvang. Iedere partner draagt hieraan bij vanuit zijn eigen sterkte:

- Het *Agentschap Ondernemen* ondersteunt de zelfstandige kinderopvang op bedrijfseconomisch vlak. Er worden, verspreid over Vlaanderen, vormingsmomenten georganiseerd. De ondernemer in de kinderopvang kan gratis individuele begeleiding krijgen bij de opmaak van het ondernemingsplan. Specifiek voor overnemers werd een leidraad '*Overnemen in de zelfstandige kinderopvang*' ontwikkeld.
- De Vlaamse investeringsmaatschappij PMV richtte in 2009 *KidsInvest* op, een investeringsfonds dat alleen voor de zelfstandige kinderopvangsector beschikbaar is. De leningen van *KidsInvest* hebben een achtergesteld karakter en worden verschaft aan marktconforme voorwaarden. Het achtergestelde karakter vergemakkelijkt de toegang tot extra bankfinanciering. Dankzij de kapitaalvrijstelling van 12 maanden krijgen de ondernemers voldoende financiële zuurstof om hun zaak volop te laten bloeien. Voorwaarde is wel dat zij een businessplan en een kasplan kunnen indienen die voldoen aan bedrijfseconomische criteria. Sinds juli 2011 biedt *KidsInvest* ook werkkapitaalkredieten aan voor ondernemers die een tijdelijk kritieke toestand financieel willen overbruggen.
- Onder de naam *VoorZet* is sinds eind september 2010 een ondersteuningsstructuur actief op het terrein, specifiek gericht op de pedagogische werking van de zelfstandige kinderopvang. *VoorZet* heeft een uitgebreide informatieve website (www.voorzet.be) en een telefonische en elektronische advieslijn. *VoorZet* heeft een startersservice uitgebouwd, is actief aanwezig op de startersmarkten van Kind en Gezin en ondersteunt de starters door bezoeken te brengen. Verder heeft *VoorZet* ook een begeleidingstraject op maat voor risicovoorzieningen. Op het vlak van vorming is een vormingsdatabase beschikbaar op de webstek. Op het vlak van netwerking stimuleert *VoorZet* het meterschap en werden verschillende contactgroepen opgestart en begeleid. *VoorZet* organiseert ook infosessies over inspectie in de verschillende provincies, in samenwerking met Zorginspectie en Kind en Gezin.

- *UnieKO* kreeg in 2011 en 2012 een specifieke opdracht ter ondersteuning van de zelfstandige kinderopvang. Deze opdracht is enerzijds gericht op de ondersteuning van de zelfstandige kinderopvang in problematische toestand en anderzijds op het begeleiden van de zelfstandige kinderopvang in de overgang naar het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters. Daarnaast biedt *UnieKO* ook startersadvies, vorming en trefpuntwerking aan en wil *UnieKO* de belangen van de werkgevers in de zelfstandige kinderopvang behartigen.

Het streven is het Actieplan Zelfstandige Kinderopvang, in de aanloop naar de uitvoering van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters, verder te laten evolueren naar een professionele ondersteuningsstructuur voor al wie wil ondernemen in de kinderopvang.

De buitenschoolse kinderopvang

In het kader van de regie van de buitenschoolse kinderopvang ontbreekt het Kind en Gezin aan recente informatie. In 2000 werd een grootschalig onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van kinderopvang (uitgevoerd door HIVA). In 2002 en 2004 werd een beknopte enquête gehouden naar het gebruik van opvang in de leeftijdsgroep 3 tot 12 jaar.

Teneinde de toekomstige opvang van kinderen van deze leeftijd optimaal te organiseren en om het toekomstig aanbod beter af te kunnen stemmen op de behoefte van de gezinnen, is er nood aan een actueel zicht op de knelpunten en verwachtingen die leven bij de betrokken actoren (ouders, kinderen, aanbieders van opvang en vrijetijdsbesteding, lokale beleidsverantwoordelijken).

In 2011 werd daarom een opdracht uitgeschreven die opgesplitst werd in 3 percelen:

- Perceel 1 omvat het in kaart brengen van het gebruik van opvang voor kinderen tussen 3 en 12 jaar met de mogelijkheid tot vergelijking met onderzoeken die in het verleden reeds werden verricht.
- Perceel 2 betreft een bevraging naar wat de kinderen zelf van de opvang verwachten vóór en na de school, tijdens vakanties, schoolvrije dagen en snipperdagen.
- Perceel 3 betreft het in kaart brengen van de behoeften en verwachtingen van de aanbieders van opvang van initiatieven die zich richten naar de vrije tijd van kinderen tussen 3 en 12 jaar.

Eind 2012 werden twee (perceel 1 en 3) van deze 3 onderzoeken afgerond. De resultaten worden verwacht in 2013. Het laatste van deze 3 onderzoeken (perceel 2) zal in 2013 worden opgestart.

Aandacht voor coöperatief ondernemen, ook in de kinderopvang.

2012 werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Internationaal Jaar van de Coöperaties, met als slagzin 'coöperatieve vennootschappen bouwen een betere wereld'. Coöperaties kunnen volgens hen een belangrijke rol spelen in ondermeer armoedebestrijding en maatschappelijke integratie. Kinderopvang is, in het licht van die doelstelling, een gedroomd terrein voor coöperatieve ondernemers. En effectief: we stellen vast dat er in 2012 een hele dynamiek is ontstaan rond de coöperatieve gedachte in de kinderopvang. Heel wat mensen gaan ermee aan de slag en zien er nieuwe kansen in. Op 29 november 2012 vond daarom, op initiatief van VBJK en *Coopburo*, een Denkdag Coöperatieve Kinderopvang plaats in het Vlaamse Parlement. Op een specifieke website, www.oudercreches.be, kan men terecht voor informatie over het oprichten van een oudercrèche in de kinderopvang. In 2013 zullen provinciale inforondes de voorbode zijn van trajecten op maat van wie, ook in de ruimere zin, coöperatief wil ondernemen in de kinderopvang.

3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen

De Vlaamse Regering bepaalt *het budget* dat aan kinderopvang wordt besteed. Kind en Gezin zorgt ervoor dat:

- De subsidies en financiële vergoedingen bij de opvang terechtkomen volgens de regels die door de Vlaamse Regering werden vastgelegd.
- De middelen die worden vrijgemaakt voor nieuwe plaatsen worden toegewezen.

- Vernieuwende projecten waarvoor eenmalige subsidies werden toegekend, inhoudelijk worden voorbereid en worden geoperationaliseerd. In 2012 betrof dit een eenmalige subsidie voor automatisering en informatisering. De Vlaamse Overheid wil immers informatisering en de elektronische uitwisseling van gegevens in de welzijnssector stimuleren, ook in de kinderopvang. Elke opvang zal bijgevolg een basisuitrusting nodig hebben zoals een computer, printer, internet. Voornoemde subsidie werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering ter ondersteuning van kinderopvangvoorzieningen bij deze investering.

3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen

3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit. Kind en Gezin geeft daartoe informatie en aanbevelingen en stelt gratis brochures ter beschikking. Iedere opvangvoorziening die een attest van toezicht of een principiële akkoord krijgt, ontvangt gratis een volledig informatiepakket over kwaliteit in de opvang. Op de website van Kind en Gezin vinden voorzieningen nog meer informatie over kwaliteit. Ook door het organiseren van studiedagen probeert Kind en Gezin de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken.

Concreet ondernam Kind en Gezin het afgelopen jaar ter bevordering van de kwaliteit volgende werkzaamheden:

- In het afgelopen jaar werd een vooronderzoek afgerond in verband met het *meten van de pedagogische kwaliteit in de formele kinderopvang*. Internationale studies tonen immers aan dat kwaliteitsvolle opvang de kinderen ten goede komt en dat opvang van slechte kwaliteit schade aan hun ontwikkeling kan berokkenen. In het belang van de opvangkinderen is het daarom noodzakelijk een zicht te hebben op de pedagogische kwaliteit in de gehele formele kinderopvang teneinde deze kwaliteit te bevorderen. Het voornoemde vooronderzoek had als doel na te gaan op welke wijze deze pedagogische kwaliteit dan wel kan geëvalueerd en gestimuleerd worden. Omdat de jongste kinderen, baby's en peuters, de meest kwetsbare groep is en rekening houdend met de geplande evolutie naar 1 vergunde opvangsector voor baby's en peuters in het kader van het nieuw decreet, heeft Kind en Gezin zich hierbij in eerste instantie gericht op de formele kinderopvang voor baby's en peuters.

Uit het eindrapport van dit vooronderzoek, dat uitgevoerd werd door een samenwerkingsverband tussen de Vakgroep Sociale Agogiek van de Universiteit Gent en het Expertisecentrum Ervaringsgericht Onderwijs van de KU Leuven blijkt dat om de kwaliteit van de formele kinderopvang van baby's en peuters in het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest te meten, te monitoren en te bevorderen, er verschillende maar met elkaar verbonden, instrumenten nodig zijn:

- Een overkoepelend pedagogisch raamwerk dat de brede doelstellingen omvat van kinderopvang. Dit raamwerk vormt de basis voor de andere instrumenten.
- Een wetenschappelijk instrument in functie van het meten van de pedagogische kwaliteit zodat een globaal beeld van de kwaliteit in de kinderopvang van baby's en peuters kan gevormd worden. De afname moet periodiek in de gehele kinderopvang van baby's en peuters kunnen gebeuren.
- Een monitoringsinstrument in functie van het bewaken van de kwaliteit in individuele opvangvoorzieningen waarbij een minimale norm wordt bepaald.
- Een zelfevaluatie-instrument waarmee de voorziening zelf de eigen kwaliteit kan nagaan en bevorderen.

In opvolging van dit vooronderzoek werd in 2012 door Kind en Gezin een onderzoeksopdracht uitgeschreven om tot de ontwikkeling van bovenstaande instrumenten te komen. De uiteindelijke gunning van deze opdracht en de eigenlijke start van de ontwikkeling van het pedagogisch raamwerk en van de instrumenten voor het meten, het bevorderen en het monitoren van de pedagogische kwaliteit, zal in 2013 gebeuren. Het volledige ontwikkelingsproces zal vermoedelijk enkele jaren in beslag nemen.

- In 2012 ging in het kader van het decreet en het ontwerpbesluit *vergunningvoorwaarden* veel aandacht naar de wijze waarop kwaliteit kan gevat worden in de nieuwe regelgeving. In dit kader werden focusgroepen georganiseerd en werden thema's rond kwaliteit getoetst bij voorzieningen en organiserende besturen. Het resultaat hiervan werd en zal ook in 2013 meegenomen worden in de afwegingen rond de nieuwe regelgeving.

- Een *verplichte melding van een gevaarsituatie* binnen een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin wordt door Kind en Gezin behandeld door middel van de *interne gevaarprocedure*. Kind en Gezin wil aan de hand van deze interne procedure nagaan of de voorziening alle noodzakelijke maatregelen heeft getroffen om een gevaarsituatie te beëindigen. In 2012 kreeg Kind en Gezin 94 meldingen die behandeld werden volgens de interne gevaarprocedure. Deze meldingen betroffen voornamelijk situaties die samenhangen met lichamelijk letsel, situaties waarvan de oorzaak niet is vastgesteld en situaties die betrekking hebben op toezicht, veiligheid en vermoedens van kindermishandeling. In 2012 zijn 10 kinderen overleden in de Vlaamse kinderopvang, waarvan 7 tijdens de slaap.
- Opvangvoorzieningen kunnen terecht bij de *Kwaliteitshelptdesk* van Kind en Gezin met vragen over hun dienstverlening aan ouders en kinderen, over de infrastructuur, over het personeel, ... Medio 2011 is beslist om de oproepen voor de Kwaliteitshelptdesk in eerste instantie *door de Kind en Gezin-Lijn* te laten beantwoorden. Indien noodzakelijk wordt er doorverwezen naar een dossierbeheerder of een stafmedewerker Kwaliteit.
- Heel wat opvangvoorzieningen (vooral binnen de provincie Vlaams-Brabant en Brussel) hebben een verantwoordelijke of medewerkers waarvan de *moedertaal* niet het Nederlands is. Omdat de regelgeving de kennis van het Nederlands verplicht voor alle verantwoordelijken van zelfstandige opvanginitiatieven en het personeel in dienst van erkende en/of gesubsidieerde voorzieningen, wordt een bewijs van kennis van het Nederlands opgevraagd. De taalexamens die momenteel in aanmerking komen, zijn zowel wat betreft organisatie als niveau onvoldoende afgestemd op de kinderopvang. Kind en Gezin is daarom op zoek naar een alternatief voor het testen van de kennis van het Nederlands.

Kind en Gezin heeft binnen dit kader twee acties ondernomen in 2012:

- Het Centrum voor Taal en Onderwijs KU Leuven (CTO) rondde het onderzoek naar de vereisten op het vlak van de taalvaardigheid Nederlands voor een begeleider en een verantwoordelijke in de kinderopvang van baby's en peuters af. De resultaten van dit onderzoek werden en zullen nog worden meegenomen bij het overleg over de voorwaarden voor de vergunning en subsidiëring van de kinderopvang van baby's en peuters.
- In 2013 zal Kind en Gezin contact opnemen met het Departement Onderwijs en VDAB om te bekijken op welke wijze er alternatieve attesteringsproeven voor kennis van het Nederlands mogelijk gemaakt kunnen worden.

Kind en Gezin doet ook een beroep op zijn partners om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren.

Sinds 2003 heeft Kind en Gezin een overeenkomst met *ECEGO*, het Expertisecentrum voor ErvaringsGericht Onderwijs van professor Laevers, verbonden aan de KU Leuven, om de kwaliteit van de opvang te bevorderen vanuit de invalshoek van het kind. *ECEGO* ontwikkelde *ZiKo en ZiKo-Vo*, het zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen in de opvang. Terwijl *ZiKo* een zelfevaluatie mogelijk maakt van de aanpak van de voorziening op het niveau van een groep kinderen, kijkt *ZiKo-Vo* op het niveau van het individuele kind.

Ook *VBJK* (Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen) is sinds 2003 partner van Kind en Gezin. *VBJK* engageert zich om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, aan de missie van Kind en Gezin en aan het hieraan gekoppelde beleidsplan.

- Samen met zijn partner VBJK startte Kind en Gezin in 2009 het begeleidingstraject '*Kinderopvang met sociale functie*' op. Dit traject richt zich naar de begeleiders en pedagogische ondersteuners die concreet aan de slag willen gaan rond de sociale functie in hun organisatie, regio of netwerk. Omwille van het belang van de sociale functie werd een traject opgezet dat over een aantal jaren loopt en dat effecten op lange termijn kan bekomen. Dit traject heeft als voordeel dat verantwoordelijken van kinderopvanginitiatieven bij het realiseren van de sociale functie ondersteund kunnen worden door begeleiders, pedagogische ondersteuners en collega-verantwoordelijken. In 2012 namen 10 pedagogische ondersteuners uit 8 organisaties deel aan 4 intervisiesessies. Tijdens deze intervisies wordt de sociale functie naar de praktijk van de diverse opvangvormen vertaald. Good practices werden verzameld om ook andere opvanginitiatieven te ondersteunen. In 2012 werd nog een tweede traject opgestart. Hiertoe werd een oproep gelanceerd en een infomoment georganiseerd. In totaal namen 13 pedagogische ondersteuners uit 11 organisaties deel aan de 3 introductiedagen. De stuurgroep Kinderopvang met Sociale Functie volgt dit begeleidingstraject op en formuleert nieuwe voorstellen van ondersteuning met betrekking tot de toegankelijkheid en de sociale functie van kinderopvang. Aan de stuurgroep nemen koepelorganisaties, grote organiserende besturen, vormingsorganisaties en de ondersteuningsstructuur voor de zelfstandige sector VoorZet deel.
- Het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters bepaalt dat de organisator voor de kinderbegeleider in de gezinsopvang dient de beschikken over een attest draagkracht. Kind en Gezin kreeg vanuit de sector heel wat vragen over hoe dit moet begrepen worden, hoe dit kan nagegaan worden en hoe dit kan versterkt kan worden. Omdat VBJK in het kader van het ESF (Europees Sociaal Fonds)-project 'onthaalouders sterker maken' reeds werkte met het begrip draagkracht, werd in 2012 aan VBJK gevraagd een exploratief onderzoek uit te voeren waarbij werd nagegaan welke elementen bijdragen aan de draagkracht van kinderbegeleiders in de gezinsopvang en hoe dit kan vertaald worden in functie van de concrete uitwerking van het decreet. De discussienota die VBJK opstelde naar aanleiding van dit onderzoek, is een weergave van de begripsverkenning via literatuur en gebruik van het begrip door andere sectoren en het resultaat van focusgroepen met onthaalouders, dienstverantwoordelijken en Zorginspectie. Gevolg gevend aan dit onderzoek stelt VBJK voor om in samenwerking met Kind en Gezin studiedagen te organiseren voor kinderbegeleiders gezinsopvang om het begrip 'draagkracht' te verduidelijken. Tegelijk wil VBJK methoden aanreiken voor het nagaan en het verbeteren van de eigen draagkracht. Beide opdrachten staan op de planning voor 2013.

3.5.2 Medische preventie en veiligheid

Kind en Gezin werkt aan de versterking van de medisch-preventieve begeleiding en de veiligheid van alle kinderen in alle opvangvormen. De aanpak richt zich onder andere op voedselhygiëne, preventie van ongevallen en incidenten, een goede aanpak bij infectieziekten, algemene hygiëne en veilig slapen.

Het valt op dat *wiegendood* in de opvang meestal voorkomt tijdens de eerste opvangdagen. Kind en Gezin zette een informatieactie op over het belang van wennen vóór de start van de opvang en van verhoogd toezicht tijdens de eerste opvangdagen. Er wordt nagedacht over het ontwikkelen van een werkinstrument ter ondersteuning van een wenbeleid. Hiertoe werd een oproep naar goede praktijkvoorbeelden gelanceerd.

Kind en Gezin werkt in nauwe samenwerking met ONE, de zusterorganisatie van Kind en Gezin in de Franse Gemeenschap, een sectorspecifieke gids voor *voedselveiligheid* in de opvang van baby's en peuters uit. De officiële erkenningsprocedure bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) werd ook in 2012 gevolgd. Daartoe vonden meerdere evaluatiemomenten plaats. In afwachting van de goedkeuring van de gids (verwacht in 2013) werd de communicatie naar en de ondersteuning van de sector reeds voorbereid.

De informatie over infectieziekten werd geactualiseerd op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten en in overleg met het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en andere partners, zoals de Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde. Voor de kinderopvang werd een handige checklist uitgewerkt waarmee de opvang snel per ziekte kan opzoeken of een kind al dan niet naar de kinderopvang mag, wanneer het eventueel kan terugkomen en of er in de opvang extra maatregelen nodig zijn. Daarnaast is er een handige tool ontwikkeld waarmee informatie over de symptomen, de verspreiding en de verzorging van een infectie kan worden opgezocht. Tot slot werd op de website het leerpakket koorts aangepast en beter afgestemd op de kinderopvang.

3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken, te verbeteren. De maatschappelijke belangen hierbij zijn groot: er moet voldoende goede instroom mogelijk zijn voor de sterk gegroeide sector en er moeten mogelijkheden komen voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit in de kinderopvang. Er moet ook werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen met betrekking tot de kwaliteit van de kinderopvang.

Met de goedkeuring van het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters is de keuze gemaakt dat in de toekomst elke kinderbegeleider en verantwoordelijke in de kinderopvang gekwalificeerd moet zijn. De maatschappelijke uitdaging om de competenties in de kinderopvang te versterken is groot. Het actieplan *'Werk maken van werk in de zorgsector'* van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin bleef ook in 2012 de leidraad voor verschillende verrichtingen op dit terrein.

Er werd verder ingezet op het actualiseren van de competentieprofielen voor de kinderbegeleider in de kinderopvang. Zo werd op het Raadgevend Comité in mei 2012 positief advies gegeven over de opgestelde competenties voor een kinderbegeleider in de kinderopvang van baby's en peuters. Deze competenties werden bepaald na input van een expertengroep. In het najaar van 2012 werd tevens een expertengroep competenties voor een begeleider buitenschoolse kinderopvang opgestart.

Parallel werd met SERV (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen) overlegd over de rol en de functie van het Competentsysteem en over de plaats van de kinderbegeleider kinderopvang in dit systeem. Ook werd met hen afgestemd m.b.t. het actualiseren van de beroepscompetentieprofielen. In december 2012 publiceerde SERV de Competentfiche K130301 met als titel kinderwerker. Deze fiche bevat een heel aantal verschillende functies waaronder de functie van kinderbegeleider in de kinderopvang van baby's en peuters. Er werd verder overlegd met VIVO (Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding) om af te stemmen op welke wijze en met welke timing het beroepskwalificatiedossier voor de functies in de kinderopvang kan worden samengesteld, zodat vervolgens de beroepscompetentieprofielen voor kinderopvang ingeschaald kunnen worden in de Vlaamse Kwalificatiestructuur.

Het Ministerieel Besluit kwalificatiebewijzen is aangepast. De volgende twee afstudeerrichtingen zijn hierin bijkomend opgenomen:

- Educatief kinderwerker.
- Bachelor pedagogie van het jonge kind.

Om bestaande opleidingen in de kinderopvang te versterken, zette Kind en Gezin in 2012 de volgende stappen:

- Kind en Gezin volgde de werkzaamheden op van de stuurgroep van de drie hogescholen rond de professionele bacheloropleiding 'Pedagogie van het jonge kind' (Arteveldehogeschool Gent, Karel De Grotehogeschool Antwerpen, Erasmushogeschool Brussel).
- Kind en Gezin volgde de inhoudelijke uitbouw van de opleiding bachelor pedagogie van het jonge kind op door te zetelen in de Opleidingsadviesraad van de Arteveldehogeschool en het resonansoverleg van de Karel De Grotehogeschool.

- Op vraag van de Stuurgroep van het Volwassenenonderwijs formuleerde Kind en Gezin in het najaar van 2012 een advies over de 3 uitbreidingsmodules bij het opleidingsprofiel Begeleider in de (buitenschoolse) kinderopvang (BO PZ 108 en BO PZ 109).
- Eind augustus 2012 liep het twee jaar durend proefproject rond de 'Startopleiding begeleider buitenschoolse kinderopvang' ten einde. Het proefproject kreeg vorm in een protocolovereenkomst tussen VDAB, VIVO, Kind en Gezin en enkele centra voor volwassenenonderwijs (CVO's). Kind en Gezin evalueerde het proefproject aan de hand van twee vragenlijsten, gericht naar respectievelijk de werkgevers (initiatieven voor buitenschoolse opvang en buitenschoolse opvang verbonden aan erkende kinderdagverblijven) en de centra voor volwassenenonderwijs. De resultaten van deze evaluatie worden verder meegenomen bij het uittekenen van kwalificerende trajecten.
- De opleiding educatief kinderwerker die binnen het CVO Sociale School Heverlee wordt ingericht, wordt opgevolgd door Kind en Gezin.

Tot slot liepen voor het kwalificerende traject voor onthaalouders, de volgende acties in 2012 door:

- De opvolging van de werkzaamheden van het ESF-project 'Onthaalouders sterker maken'. Partnerorganisatie VBJK leidde het overleg met de sector, de opleidingsorganisaties en het volwassenenonderwijs en werkte hiervoor samen met CEGO (Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs).
- Ondersteuning van de opleidingsdagen en de resonansgroep van het ESF-project WANDA van het VBJK en de Arteveldehogeschool in Gent dat tot doel heeft de zelfreflectie bij onthaalouders te vergroten.

Hoofdstuk 3

PREVENTIEVE GEZINSONDERSTEUNING

1. TRENDS, REALISATIES EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- Er is een daling van het geboortecijfer met 1,2% ten opzichte van het aantal geboorten in 2011 in het Vlaamse gewest (70 309 kinderen werden in 2011 geboren versus 69 446 kinderen in 2012)
- Het totale vruchtbaarheidscijfer (TVC) daalde tot 1,72 kinderen per vrouw in 2012. Dit toont onderzoek aan op basis van registratiegegevens van Kind en Gezin. Sinds 2005 is een dergelijk laag vruchtbaarheidscijfer niet meer voorgekomen. Het vruchtbaarheidscijfer van vrouwen met een niet-Belgische nationaliteit ligt heel wat hoger (2,75 versus 1,61) dan het TVC van Belgische vrouwen, maar het volgt wel een dalende trend.
- Het aantal kinderen onder de drie jaar is quasi stabiel gebleven, het aantal kinderen tussen 3-6 jaar en 6-12 jaar nam toe in 2012.
- De meeste jonge kinderen groeien op in een tweeoudergezin (85,1%), 11,6% woont in een eenoudergezin. Het aandeel kinderen onder de 3 jaar dat in een eenoudergezin leeft, bedraagt 7,1%; bij kinderen van 3 tot 6 jaar bedraagt dit 10,5% en bij kinderen op lagere schoolleeftijd is dit 14,6%.
- Hoewel de meeste kinderen nog steeds wonen bij een gehuwd paar, is zichtbaar dat dit aantal jaarlijks afneemt. Waar in 2009 nog 66,1% van de kinderen van 0 tot 12 jaar bij een gehuwd paar woonden, daalde dit in 2011 naar 63%.
- Kinderen groeien meestal niet alleen op. Bijna de helft (47,5%) van de kinderen onder de 12 jaar heeft 1 broer of zus, 21,5% van de kinderen leeft samen met 2 andere broers of zussen en 9,3% heeft 3 of meer broers of zussen. 21,7% van de kinderen jonger dan 12 jaar is enig kind.
- 24,2% van de kinderen geboren in 2012 had een moeder die bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit had. Dit percentage is toegenomen tegenover 2011 (+1,4 procentpunten).
- Bij 1 op de 4 kinderen is het Nederlands niet de moedertaal. Frans is de meest gebruikte andere taal (4,8%). Arabisch en Turks komen op de tweede en derde plaats.
- 88,8% van de kinderen onder de 12 jaar leeft in een gezin met minstens 1 werkende ouder, bij 3,7% van de kinderen is geen enkele ouder werkzaam, van 6,8% van de kinderen kunnen we niet met zekerheid zeggen of er iemand werkt of niet. Het aandeel kinderen in een gezin zonder werkende ouder bedraagt dus maximaal 10,5%.
- De kansarmoede-index in 2012 bedraagt 10,45%. Deze is gestegen ten opzichte van de index van vorig jaar (9,75%).
- In Vlaanderen krijgt 62,9% van de kinderen op dag 6 uitsluitend borstvoeding. Dit % ligt beduidend hoger bij kinderen met een moeder van niet-Belgische origine. Bij kinderen die opgroeien in een kansarm milieu ligt het aandeel dat uitsluitend borstvoeding als startvoeding krijgt lager, al is er wel een groot verschil naargelang het om een moeder van Belgische of niet-Belgische origine gaat.
- Op het vlak van wiegendood is er een positieve evolutie: het aantal gevallen is opnieuw gedaald. In 2010 waren er 16 gevallen (meest recente cijfer).
- De vaccinatiegraad bij jonge kinderen in het Vlaamse gewest ligt voor alle basisvaccins ruim boven de 90%. De meeste jonge kinderen worden gevaccineerd door Kind en Gezin. Het orale rotavaccin dat sinds 2006 wordt aanbevolen, heeft een vaccinatiegraad van 92,2% bereikt in 2012.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2012

- Er werd een verdiepende workshop 'borstvoeding' ontwikkeld, met als doel het inoefenen van praktische vaardigheden.
- De oogscreening werd verder geïmplementeerd in Vlaams-Brabant, Brussel, Antwerpen en een deel van West-Vlaanderen.
- 2 bijkomende opvoedingswinkels in niet-centrumsteden kregen een kwaliteitslabel.
- In de samenwerking met het Verbond der Vlaamse Tandartsen werd er gewerkt rond 'mondgezondheidszorg bij het jonge kind'. Er werd beleidsmatig nagedacht over hoe de mondzorg structureel verbeteren en dit werd uitgewerkt in concrete boodschappen via de communicatiedragers 'Kind in Beeld, website ...'.
- Een vernieuwende actie rond de preventie van Shaken Infant Syndrome werd uitgewerkt in het luik 'veiligheid' van Kind in Beeld.
- Het zwangerschapsboekje en het kindboekje werden volledig herwerkt tot een interactief instrument en dit in overleg met cliënten en partners uit de gezondheids- en welzijnzorg.
- De zittingen met enkel een verpleegkundige voor de kinderen van 6 maanden en 30 maanden, startten op 1 april. Uit een voorlopige evaluatie blijkt dat ouders ook op consult komen, zonder dat er een dokter aanwezig is. Het aandeel kinderen dat op 6 maanden toch door een arts gezien wordt, is hoger dan het vooraf ingeschatte aantal.
- Voor de consultatiebureauartsen werd een digitale leermodule over vaccineren ontwikkeld.
- Met het oog op een efficiëntere consultvoering werd de afspraakherinnering ingevoerd. Ouders ontvangen enkele dagen voor het afspraakmoment een e-mail. Voor de kinderen van 24 en 30 maanden wordt bovendien nog een sms gestuurd.
- Het vernieuwde besluit van de Vlaamse Regering inzake erkenning en subsidiëring van de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning werd goedgekeurd en werd van kracht op 1 januari 2013.
- Het centraal 'Meldpunt geweld, misbruik en kindermishandeling' werd opgestart. De opstart ging gepaard met een informatie- en sensibiliseringscampagne naar de brede bevolking.
- Het decreet inzake de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning kreeg een eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering op 14 december 2012.
- Er werd meegewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van het 4de Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de private non- en social profitsectoren
- Er werd een registratiesysteem gebouwd voor de Expertisecentra Kraamzorg die in 2012 voor het eerst in gebruik werd genomen. Het registratiesysteem van de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning werd in januari 2013 in gebruik genomen. Er werd gebouwd aan een registratiesysteem voor de inloopteams.
- In de pilootregio's Huizen van het Kind (Oostende en Puurs) zijn de contacten met de lokale huisartsenkring(en) verbeterd. In samenspraak met de CB-artsen is er op zoek gegaan naar een alternatief consultschema. De regio Oostende start begin 2013 met deze implementatie.

Plannen voor 2013

- Kind en Gezin ondersteunt het actieplan voeding en beweging van de Vlaamse overheid met de actie 'gezonde levensstijl' voor ouders en opvangsectoren. In 2013 zal o.a. de Vlaamse consensustekst over evenwichtige voeding en beweging vertaald worden naar praktische tips voor ouders met jonge kinderen en voor de voorzieningen van de kinderopvang. Vanuit de Vlaamse groeicurven zal er tevens een duidelijk verwijsbeleid geïmplementeerd worden bij regioteamleden en CB-artsen.
- Kind en Gezin zal het meldpunt veilige kinderartikelen een nieuwe impuls geven: dit met uitbreiding van de leeftijd van de kinderen waarvoor een melding kan gedaan worden en een nieuwe bekendmaking bij ouders en partners.
- In 2013 starten de verpleegkundigen in enkele pilotregio's met vaccineren.
- Ook voor de regioteamleden zal een digitale leermodule vaccineren ontwikkeld worden.
- Op basis van de thema's uitgewerkt in het kader van State of the Art-onderzoek en thema's uitgewerkt door de medische beleidscel, wordt gekeken op welke contactmomenten bepaalde onderzoeken, observaties of opvolging moeten gebeuren.
- Het geïntegreerd elektronisch dossier wordt opgemaakt en geïmplementeerd, dit eerst in proefregio's over een bepaalde periode, waarbij evaluatie en bijsturing mogelijk is.
- De gegevensdoorstroming van en naar de referentiecentra gehoor na een negatieve gehoorscreening gebeurt elektronisch. Met verschillende beroepsgroepen (kinderartsen, gynaecologen) wordt overlegd om data uit zwangerschap, bevalling en postnatale periode digitaal te verkrijgen.
- In 2013 wordt de inhoudelijke invulling gegeven aan wat moet resulteren in een nieuw basisconsultschema voor de consultatiebureau-werking.
- De pilotregio's voor de Huizen van het Kind blijven hun rol behouden. Daarnaast worden ook de vele initiatieven die zich buiten die pilotregio's ontwikkelen, ondersteund.

Vervolg op pagina 63

Plannen voor 2013 (vervolg)

- Het beleid met betrekking tot zorgwekkende opvoedingssituaties en kindermishandeling wordt geactualiseerd.
- De impact van veranderingen door Integrale Jeugdhulp voor de eigen regioteamleden en de erkende en gesubsidieerde voorzieningen PGO, wordt uitgeklaard. De ontwikkelingen in het pilootproject Oost-Vlaanderen worden opgevolgd, ter voorbereiding van en met het oog op een eventuele bijsturing van de implementatie naar andere Vlaamse regio's.
- Het decreet inzake de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning vervolgt verder de legistische weg, om te landen in het najaar 2013.
- Het registratiesysteem voor de inloopteams wordt afgewerkt en in 2013 in gebruik genomen.
- In de regio Oostende start men met een alternatief consultschema waarbij de kinderen van 1 maand enkel door een arts zullen gezien worden en de kinderen van 3 maanden enkel door een RV. Dit laatste houdt in dat de regioverpleegkundigen op die leeftijd zullen vaccineren, wat een primeur is voor Vlaanderen.
- Tegen half 2013 zal de oogtest, na de implementatie in West- en Oost-Vlaanderen, in heel Vlaanderen gerealiseerd zijn.
- De verwijzingen met betrekking tot de gehoorscreening zullen half 2013 via elektronische weg verlopen. Eerst worden alle documenten gedigitaliseerd om later een elektronische uitwisseling van gegevens, van dossier tot dossier mogelijk te maken. De gekozen technische en methodische oplossingen moeten in de toekomst toelaten alle verwijzingen naar alle behandelend artsen en diensten te informatiseren.
- De resultaten van de gehoorscreening zullen via Vitalink beschikbaar gemaakt worden voor het CLB.
- De lokale initiatieven die genomen worden in het kader van de Huizen van het Kind worden gefaciliteerd.

2. KERNCIJFERS

Dienstverlening

Uitgevoerd in:

	2008	2009	2010	2011	2012
--	------	------	------	------	------

Dienstverlening in absolute aantallen in het Vlaamse en Brusselse Gewest

	2008	2009	2010	2011	2012
Infoavonden Kind op Komst (aantal deelnemers)	31 744	32 763	32 874	30 320	20 416 ^(*)
Prenatale steunpunten (aantal consulten) ⁽¹⁾	3 107	2 327	NB	NB	3 260
Kennismakingsbezoeken ⁽²⁾	65 216	65 133	66 046	70 050 ^(a) 132 ^(b) 1 012 ^(c)	70 063 ^(a) 19 ^(b) 706 ^(c)
Gezinsbezoeken ⁽³⁾	170 484	168 150	157 801	133 405 ^(a) 2 751 ^(b) 7 478 ^(c)	139 380 ^(a) 3 378 ^(b) 7 629 ^(c)
Consulten (aanmeldingen)	536 080	540 478	543 394	547 916	556 899
Inloopteams (aantal bereikte personen)	3 313	3 801	4 556	4 369	4 936
Spreekuur opvoedingsondersteuning (aantal gesprekken) ⁽⁴⁾	4 348	5 610	3 370	2415 ^(a) 3 ^(b) 251 ^(c)	2594 ^(a) 6 ^(b) 193 ^(c)
Vaccinaties	621 541	632 547	641 321	650 670	647 993
Gehoortesten ⁽⁵⁾	69 551	69 096	69 686	70 345	69 069
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn	263 121	266 356	279 023	273 520	270 757
E-mailcontacten via de Kind en Gezin-Lijn	19 023	13 833	22 158	27 099	30 354

Geboren in:

	2008	2009	2010	2011	2012
--	------	------	------	------	------

Bereik als aandeel van de doelgroep (doelbereik) in het Vlaamse Gewest

	2008	2009	2010	2011	2012
Kennismakingsbezoeken (als aandeel van de kinderen geboren in een kraamkliniek in het Vlaamse Gewest) ⁽⁶⁾	92,0%	91,9%	92,4%	93,2% 95,8%	93,4% 96,7%
Gezinsbezoeken (minstens 1 huisbezoek in de neonatale periode)	97,2%	97,3%	96,1%	96,4%	97%
Consulten (minstens 1 consult in de neonatale periode)	88,2%	88,3%	87%	87,9%	88,7%
Vaccinaties ⁽⁷⁾	NB	NB	NB	65,2%	68,1%
Gehoortesten ⁽⁸⁾	95,2%	94,70%	93,2%	93,8%	94,2%
Contacten via de Kind en Gezin-Lijn ⁽⁹⁾	70,6%	70,2%	74,3%	71,7%	72,40%

3.1 Bereik van de dienstverlening van Kind en Gezin, in absolute aantallen en als aandeel van de doelgroep (in percentage)

(*) Dit cijfer omvat niet alle cijfers van alle ziekenhuizen: de gegevens van 40 ziekenhuizen werden verwerkt, 11 ziekenhuizen hebben hun cijfers niet tijdig meegedeeld.

(1) Uitsluitend aanmeldingen bij arts. Vanaf 1 juli 2008 werd het prenataal steunpunt in het UZ Gent niet meer erkend.

(2) Vanaf 2011 wordt de opsplitsing gemaakt binnen het totaal aantal kennismakingsbezoeken naar zorgverlener: uitgevoerd door een RV (a), uitgevoerd door een GO (b) en uitgevoerd door een RV en GO samen (c).

(3) Vanaf 2011 wordt de opsplitsing gemaakt binnen het aantal gezinsbezoeken naar zorgverlener: gezinsbezoeken door RV (a), door GO (b) en door RV en GO samen (c).

(4) Cijfer 2009: met telefoons - Vanaf cijfer 2010: zonder telefoons - vanaf 2011 wordt er een opsplitsing gemaakt naar zorgverlener: spreekuur door RV (a), door GO (b), door GO en RV samen (c).

(5) Totaal aantal afgenomen gehoortesten, met inbegrip van door Kind en Gezin afgenomen opvolgingstesten en met inbegrip van de NICU-kindjes.

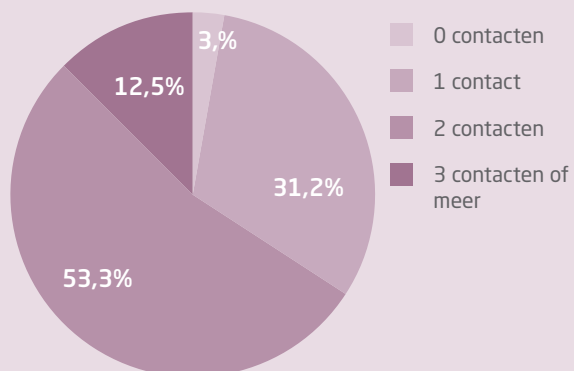
(6) Sinds de invoering van Core/Mirage spreken we over kennismakingsbezoek ipv bezoek aan bed. Een eerste bezoek kan ofwel in de kraamkliniek doorgaan, ofwel thuis (vb. poliklinische bevalling, thuisbevalling,...). Vanaf 2010 zijn er dan ook twee cijfers: het eerste telt uitsluitend voor de kennismakingsbezoeken in de kraamkliniek, het tweede geeft het totale percentage kennismakingsbezoeken weer.

(7) Aantal kinderen geboren in 2010, die op de leeftijd van 18 maanden alle aanbevolen vaccins kregen binnen Kind en Gezin. Zonder Nicu - kinderen en zonder overleden kinderen.

(8) Als aandeel van alle kinderen met geboortjaar 2012 kreeg in totaal 96,3% van de kinderen het testaanbod, 2,5% was reeds elders getest, bij 0,7% van de kinderen werd de test geweigerd. Kinderen opgenomen in de NICU worden niet megeteld.

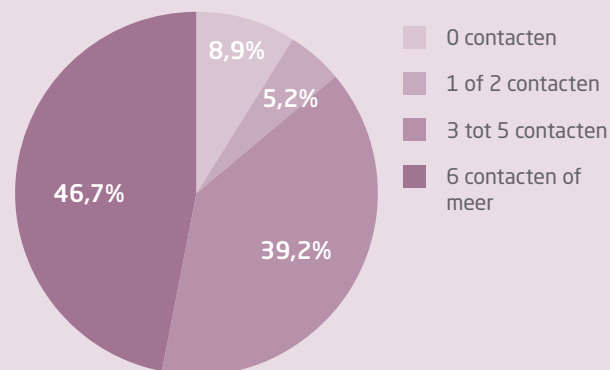
(9) Aandeel van de in het eerste kwartaal van het betrokken jaar levend geboren kinderen waarvoor er in het eerste levensjaar minstens één contact geweest is met de Kind en Gezin-Lijn.

Gezinsbezoeken - eerste drie levensmaanden

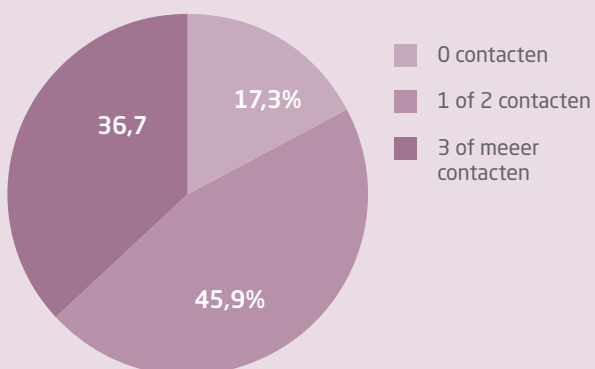
3.2 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2012 naar gelang van het aantal gezinsbezoeken in de eerste drie levensmaanden - Vlaams Gewest

Consulten - eerste levensjaar

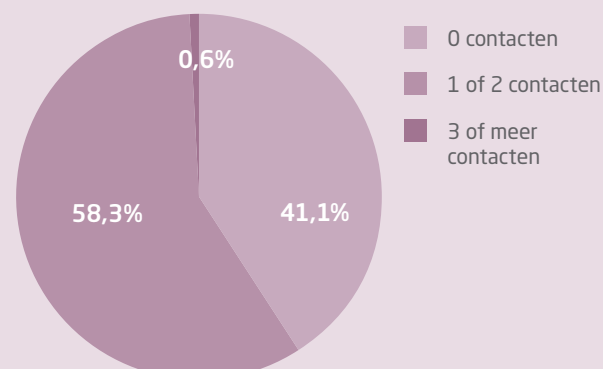
3.3 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2011 naar gelang van het aantal consulten in het eerste levensjaar - Vlaams Gewest

Consulten - tweede levensjaar

3.4 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2010 naargelang van het aantal consulten in het tweede levensjaar - Vlaams Gewest

Consulten - derde levensjaar

3.5 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2009 naargelang van het aantal consulten in het derde levensjaar - Vlaams Gewest

Aantal voorzieningen

	2008	2009	2010	2011	2012
Consultatiebureaus	342	342	342	342	342
Prenatale steunpunten	6	6	6	6	6
Inloopteams	13	15	15	15	15
Opvoedingswinkels	14	14	14	14	14
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's)	4	4	4	4	4
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's)	23	23	23	23	23
Vertrouwenscentra kindermishandeling	6	6	6	6	6
Projecten - Partnerships	8	10	9	7	34
Expertisecentra kraamzorg	6	6	6	6	6

3.6 Aantal voorzieningen binnen de preventieve zorg

Opvang voor kinderen in probleem- of crisissituaties

	2008	2009	2010	2011	2012
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) ⁽¹⁾	1 505	1 505	1 505	1 566	1 566
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) ⁽²⁾	187	211	210	215	211
Projecten met ambulante en/of mobiele aanbod ⁽³⁾	33	43	31	30	41

3.7 Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties

(1) Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties.

(2) Aantal pleeg- en/of steungezinnen die kinderen opvingen.

(3) Aantal begeleide gezinnen met kinderen.

Vertrouwenscentra kindermishandeling

	2008	2009	2010	2011	2012 ⁽¹⁾
Aantal meldingen	4 490	4 858	5 007	5 510	5 473
Aantal betrokken kinderen	6 071	6 503	6 999	7 814	7 368

3.8 Aantal meldingen van een concrete vorm van kindermishandeling of -verwaarlozing (fysiek, emotioneel of seksueel) en aantal betrokken minderjarigen

(1) In deze aantallen zijn de slachtoffers wiens leeftijd niet gekend is, niet inbegrepen.

3. DE DIENSTVERLENING VAN KIND EN GEZIN

De medewerkers van Kind en Gezin zetten zich dag na dag in voor het welzijn van jonge kinderen en hun ouders. Op het vlak van de medische preventie speelt Kind en Gezin in Vlaanderen al bijna 25 jaar een centrale rol, en de voorbije jaren werd er volop geïnvesteerd om ouders ook bij opvoedingsvragen een houvast te kunnen bieden. We werken bovendien samen met de gesubsidieerde voorzieningen om kinderen en gezinnen hulp te bieden bij verstoorde opvoedingssituaties en kindermishandeling.

3.1 Zwangerschap en bevalling

Infosessies

Aanstaande ouders zijn vaak op zoek naar informatie over het verloop van de zwangerschap, de bevalling en het ouderschap. Om hieraan tegemoet te komen, organiseert Kind en Gezin in samenwerking met de kraamklinieken infoavonden 'Kind op Komst' en infobeurzen. Er wordt informatie gegeven over o.a. de levenswijze en de mogelijke ongemakken tijdens de zwangerschap, de dienstverlening van Kind en Gezin, het ouderschap, de borstvoeding en het sociaal aspect van de zwangerschap en de geboorte. De aanstaande ouders worden bovendien rondgeleid in een verloskamer.

Zwangerschapsboekje, zwangerschapspakket en zwangerschapsnieuwsbrieven

Het zwangerschapsboekje is een verzamelmap waarin zorgverleners (gynaecoloog, huisarts, vroedvrouw, ...) alle persoonlijke informatie over de opvolging van de zwangerschap en de geboorte noteren. Het boekje bevat per zwangerschapsmaand nuttige informatie over verschillende thema's zoals voeding tijdens de zwangerschap, bloedafnames en echografie, ook een aantal formulieren (bv. voor de aangifte van de zwangerschap aan de werkgever). Deze informatie kan de zwangere en haar partner aanvullen met individuele informatie, persoonlijke ervaringen en foto's.

Aanstaande ouders kunnen een *zwangerschapspakket* aanvragen, bestaande uit brochures over borstvoeding, kinderopvang, baby- en peuteruitzet en de dienstverlening van Kind en Gezin.

Via de website van Kind en Gezin kunnen ouders zich ook inschrijven op elektronische *zwangerschapsnieuwsbrieven*, die wekelijks informatie geven over het verloop van de zwangerschap en de ontwikkeling van het ongeboren kind.

Prenatale steunpunten

Via prenatale steunpunten wil Kind en Gezin de doelgroep van *maatschappelijk kwetsbare zwangere vrouwen* bereiken. Dit gebeurt door zelf psychosociale begeleiding aan te bieden en voor de medische begeleiding te streven naar meer samenwerking met de medische reguliere sector. In de prenatale steunpunten in Antwerpen, Brussel, Gent en Mechelen worden de zwangere en haar partner al tijdens de zwangerschap toegeleid naar de medische reguliere sector. Daartoe worden netwerken uitgebouwd met gynaecologen, huisartsen en vroedvrouwen. De regioteamleden van Kind en Gezin nemen de psychosociale begeleiding op zich, de artsen de medische begeleiding.

Ook in enkele centrumsteden en kleinere steden wordt een prenatale werking uitgebouwd voor maatschappelijk kwetsbare zwangeren. Hier organiseert Kind en Gezin enkel de psychosociale begeleiding, voor de medische consulten wordt samengewerkt met artsen en vroedvrouwen.

Kennismakingsbezoek

Een regioverpleegkundige van Kind en Gezin bezoekt pas bevallen vrouwen in de kraamkliniek of thuis, in het geval van een bevalling met kortdurend verblijf of bij een thuisbevalling. Zij of hij stelt de dienstverlening voor, overhandigt een aantal informatieve brochures en gaat dieper in op hun vragen. Er kunnen ook afspraken gemaakt worden voor een huisbezoek en/of een bezoek aan het consultatiebureau.

Samenwerking met vroedvrouwen

Op regionaal niveau maken regioteams van Kind en Gezin afspraken *met vroedvrouwen uit de thuiszorg* over het naar elkaar doorverwijzen van cliënten, de onderlinge afstemming van de dienstverlening, de communicatie over de samenwerking, de dienstverlening aan gezinnen die extra zorg nodig hebben, ... Op beleidsniveau worden afspraken gemaakt rond o.a. gezamenlijke studiedagen en het doorgeven van wetenschappelijke kennis. In 2012 werden er centrale en regionale overlegvergaderingen georganiseerd.

3.2 De eerste weken, maanden en jaren van het kind

Kind en Gezin *informeert en ondersteunt gezinnen* op het vlak van gezondheid, voeding, verzorging, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Daartoe behoren ook de vaccinaties en het vroegtijdig signaleren van afwijkingen of risico's door bv. het screenen van het gehoor en het opsporen van opvoedings- of ontwikkelingsproblemen. De dienstverlening is gratis en beschikbaar voor alle ouders die er gebruik van wensen te maken.

Gezinsbezoeken

In de eerste 3 levensmaanden van het kind brengt een regioverpleegkundige minstens *2 huisbezoeken* aan het gezin. Ouders kunnen hun vragen over het kind stellen aan de regioverpleegkundige en eventueel aan een gezinsondersteuner. De vragen kunnen bv. gaan over (borst)voeding, slapen, huilen of verzorgen, maar even goed over nood aan hulp of moeilijke financiële omstandigheden. Deze vragen worden in samenspraak met de ouders in kaart gebracht en de behoefte aan dienstverlening wordt ingeschat.

Consulten

Naast de huisbezoeken kunnen ouders voor 10 leeftijdsgebonden consulten terecht op een *consultatiebureau voor het jonge kind*. Een consult bestaat uit een medisch-preventief consult bij de consultatiebureau-arts en/of een sociaal-verpleegkundig consult bij de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Ouders kunnen er hun kind ook gratis laten vaccineren. In regio's met een groot aantal kansarme of allochtone gezinnen wordt de regioverpleegkundige en arts bijgestaan door een gezinsondersteuner. Bij elke zitting zorgen vrijwilligers voor het onthaal en voor het wegen en meten van de kinderen. Indien nodig kunnen er steeds bijkomende consulten worden afgesproken.

Project in de kijker:**Huizen van het Kind:**

voor elke ouder, elk kind en elke vraag

Bijna elke ouder in Vlaanderen kent het consultatiebureau van Kind en Gezin. Bijna elk kind ging er door de handen van een vrijwilliger, van een verpleegkundige en van een arts. Door haar grote bereik en haar laagdrempelig karakter heeft deze dienstverlening aan (aanstaande) ouders een vaste en unieke plaats verworven in het leven van gezinnen.

Kind en Gezin wil samen met al zijn partners de preventieve gezinsondersteuning versterken. Om die ambitie waar te maken wil Kind en Gezin meewerken aan een multidisciplinair aanbod van diensten voor gezinnen met verpleegkundigen, artsen, aanbod opvoedingsondersteuning, vroedvrouwen, vrijwilligersorganisaties, ... Via de Huizen van het Kind en de uitwerking van een nieuw decreet rond de 'organisatie van de preventieve gezinsondersteuning' waarin die Huizen van het Kind een belangrijk instrument zijn, kan de multidisciplinaire aanpak gerealiseerd worden en sluiten we aan bij de nieuwe noden van ouders en kinderen.

Kind en Gezin wil daarbij haar consultatiebureaus als vaste waarde inzetten om de ouders op weg te helpen naar het aanbod van andere actoren. Aan welk aanbod denken we? Inloopteams, spreekuur opvoedingsondersteuning, opvoedingswinkels, groepswork, ontmoetingen en allerlei ander aanbod zoals mamacafés, voorlichtingsavonden, ...

De Huizen van het Kind moeten dus het zichtbare resultaat worden van een sterk partnerschap in de ondersteuning van de gezinnen. Het is een (h)echt samenwerkingsverband voor ouders en kinderen. Een Huis van het Kind kan op die manier ook ingebed worden in een Sociaal Huis, gelinkt worden aan wachtposten van huisartsenkringen, welzijnsclubbussen, ... Elk Huis van het Kind zal er dus wat anders uitzien; want het uitzicht wordt bepaald door de lokale situatie. Maar ze hebben altijd 1 heel belangrijk ding gemeen: *elke ouder, elk kind kan er altijd terecht met elke vraag.*

Eind 2012 hechtte de ministerraad haar eerste principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning. De ambitie is om dit decreet ingang te laten vinden in 2014.

Vaccinaties

Door de gratis vaccinaties op het consultatiebureau levert Kind en Gezin een belangrijke bijdrage aan de preventie van infectieziekten. Kind en Gezin publiceert elk jaar een *vaccinatie rapport*, met uitgebreide informatie over de toepassing en het bereik van het vaccinatieschema voor zowel de totale populatie als voor deelgroepen. Het vaccinatie rapport is te downloaden op onze website. Dankzij het registratie- en bestelsysteem Vaccinnet hebben alle huisartsen, kinderartsen, CLB's en andere vaccinatoren in Vlaanderen toegang tot een eenvoudig systeem voor het bestellen van vaccins en het raadplegen van vaccinatiegegevens.

Gehoorscreening

Sinds 1998 zet Kind en Gezin een geavanceerde *gehoortest* in om aangeboren gehoorstoornissen vroeg op te sporen. Door een snelle behandeling kunnen de negatieve gevolgen voor de taal- en spraakontwikkeling worden gereduceerd. Bij een afwijkende test wordt er doorverwezen naar gespecialiseerde referentiecentra. Het Algo3i-toestel, dat beide oortjes tegelijk test, werd in 2007 veralgemeend in gebruik genomen. Uit analyse van de Kind en Gezin-verwijzingen blijkt dat de meeste dove kinderen na implantatie van een elektronisch oortje uiteindelijk het gewone onderwijs kunnen volgen. In 2012 werd via een Europese offerte een nieuw screeningstoestel aangeschaft, om te gebruiken vanaf 2013.

Oogscreening

Tijdens het consult van 12 maanden en 24 maanden worden de ogen van het kind met behulp van een elektronisch screeningstoestel getest. Zo kunnen de meeste risicofactoren voor het ontwikkelen van een lui oog vroegtijdig opgespoord worden. Bij afwijkend resultaat wordt het kind doorgestuurd naar een oogarts die de overeenkomst van samenwerking ondertekende. Er werd een webmodule en een draaiboek voor een workshop ontwikkeld, die kunnen gebruikt worden voor opleiding van regioteamleden en artsen.

Na Limburg werd in 2012 de oogscreening in bijna heel Vlaanderen geïmplementeerd. Deze implementatie zal afgerond zijn in maart 2013.

3.3 Opvoedingsondersteuning op maat

Kind en Gezin wil ouders maximaal ondersteunen bij de opvoeding van hun jonge kind. We streven ernaar om ouders een adequaat antwoord te bieden bij *opvoedingsvragen* en lichte *opvoedingsproblemen* en om de netwerken rond gezinnen - en in het bijzonder rond gezinnen die weinig steun ervaren vanuit hun onmiddellijke omgeving - te versterken. Onderzoek toont immers aan dat 30% van de ouders aangeeft vragen te hebben bij het gedrag van hun kinderen of over de relatie met hun kinderen. Tijdens de consulten en huisbezoeken kunnen ouders met hun zorgen en vragen over opvoeding terecht bij de regioverpleegkundige, die hierop een aanbod op maat van de ondersteuningsbehoefte van het gezin formuleert.

Spreekuur opvoedingsondersteuning

Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een vorm van kortdurende individuele ondersteuning die uitgaat van een specifieke vraag van de ouders en die geboden wordt door een medewerker van Kind en Gezin die geschoold is in het voeren van pedagogische adviesgesprekken. Bij het bespreken van deze vragen, die te maken hebben met allerlei thema's zoals koppigheid, driftbuien, slapen, eten, huilen, zindelijkheid, ... wordt teruggegrepen naar de positieve krachten in het gezin en richt de medewerker zich op de actuele situatie van ouders en kinderen. Deze uitgangspunten vormen ook de basis van het Triple P-programma dat in de provincie Antwerpen en in de regio Oostende toegepast wordt.

Triple P

Triple P (Positive Parenting Program) is een Australisch programma dat voorziet in een *getrapt aanbod van opvoedingsondersteuning*. Triple P werd al in verschillende landen en culturen op zijn effectiviteit onderzocht. Er is op elk niveau materiaal uitgewerkt, zowel voor dienstverleners als voor ouders. Het programma zou een structuur kunnen bieden voor de verdere verspreiding van het methodisch werken rond opvoedingsondersteuning binnen Kind en Gezin en bij zijn partners.

Na een implementatie van dit proefproject in 2007 in alle regio's van de provincie Antwerpen, werd dit positief geëvalueerd. In 2011 werd gestart met implementatie en training in dienstverlening in Oostende (level 2 en level 3).¹ In 2012 werd hiermee verder gewerkt in Oostende en werd de bestaande ondersteuning van Triple P geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie werd de intervisie en de supervisie rond het gedeelte van consolidatie herwerkt en bijgestuurd. De vernieuwde ondersteuningsstructuur wordt voorzien in 2013.

In 2012 gingen de opleidingen rond Triple P voor nieuwe regioteamleden in de provincie Antwerpen, de regio Oostende en de medewerkers van de backoffice verder. Tenslotte werd in 2012 de stuurgroep van het Triple P - project van de provincie Antwerpen omgevormd tot een meer inhoudelijke impulsgroep. Deze omvorming heeft als gevolg dat de focus meer gericht wordt op samenwerking en de inhoudelijke/methodische verdieping en uitwerking van de lokale Triple P- initiatieven. Dit verzekert een actieve deelname vanuit Kind en Gezin door een consultant opvoedingsondersteuning in het kader van de verdere samenwerking op het terrein.

(1) Level 2: gericht informeren n.a.v. vaak voorkomende opvoedingsvragen d.m.v. een korte interventie (max. 10minuten eventueel met een opvolgingsgesprek).
Level 3: interventie gericht op adviseren n.a.v. vaak voorkomende opvoedingsvragen. Bestaat uit, standaard, 4 gesprekken van 40 minuten.

Opvoedingswinkels

De regioteams staan op het terrein van de opvoedingsondersteuning niet alleen. Daarom bouwt Kind en Gezin opvoedingsondersteuning uit in een netwerk van interne en externe partners. Binnen dit netwerk nemen de opvoedingswinkels een centrale plaats in. Sinds 2008 worden 14 opvoedingswinkels door Kind en Gezin in samenwerking met het agentschap Jongerenwelzijn

erkend en gesubsidieerd. 11 opvoedingswinkels in niet-centrumsteden kregen een kwaliteitslabel.

In een opvoedingswinkel kunnen ouders op een eenvoudige manier antwoord krijgen op al hun opvoedingsvragen. Samen met zijn partners wil Kind en Gezin zo een klimaat creëren waarin ouders zonder schroom naar buiten kunnen treden met hun vragen en onzekerheden over opvoeden.

3.4 Versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen

Kind en Gezin heeft in zijn dienstverlening bijzondere aandacht voor gezinnen die met uitsluiting bedreigd zijn of in uitsluiting leven en een gebrekkige toegang hebben tot maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals werk, inkomen, huisvesting, school en gezondheidszorg. Kind en Gezin streeft ernaar om mogelijke gezondheidsrisico's en

-verschillen bij kinderen in kansarmoede weg te werken of te voorkomen door een kwaliteitsvolle dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen en door ervoor te zorgen dat de ouders zich versterkt weten. Op die manier willen we effectief bijdragen aan maximale ontplooiingskansen voor de betrokken kinderen.

Project in de kijker

Het ondersteunen van de voedingskeuze bij kansarme (aanstaande) gezinnen

Borstvoeding biedt tal van gezondheidsvoordelen zowel voor de baby als voor de moeder. In Vlaanderen krijgt bijna 62.9% van de pasgeboren kinderen op dag 6 uitsluitend borstvoeding. Kinderen in een Belgisch kansarm gezin krijgen veel minder borstvoeding (nauwelijks 35.4%). Aangezien er heel wat drempels zijn voor Belgische kansarme gezinnen om borstvoeding te geven en omdat de bestaande kanalen van Kind en Gezin (informatieavonden Kind op Komst voor aanstaande ouders, brochures, website, ...) deze doelgroep vaak niet bereiken, werd in september 2010 een project opgestart in cofinanciering met de Koning Boudewijnstichting. Via gesprekken met moeders en praktijkwerkers enerzijds en literatuurstudie anderzijds werden de drempels en succesfactoren in kaart gebracht. Op basis van deze resultaten werd een ondersteuningsaanbod uitgebouwd dat werd aangeboden aan Belgische

kansarme (aanstaande) gezinnen in 4 regio's in Oost- en West-Vlaanderen vanaf september 2011 tot mei 2012.

Uit dit project blijkt een holistische aanpak waarbij rekening wordt gehouden met alle elementen die een invloed kunnen hebben op de zwangerschap essentieel te zijn. Daarbij is er nood aan een vaste professionele steunfiguur. Een positieve benadering, gedegen samenwerking en een mix van ondersteuningsvormen met voldoende contacten komen naar voor als kernelementen die er toe bijdragen dat (aanstaande) moeders zich gesteund weten.

Het project vormde ook in de betrokken regio's een belangrijke impuls om meer samen te werken rond het bereiken en het ondersteunen van autochtone kansarme zwangeren.

Ondersteuning van gezinnen met een drieling

Een geboorte van een drieling betekent een grote belasting voor het gezin.

Kind en Gezin bood daarom een specifieke ondersteuning via een voltijdse kinderverzorg(st)er en een halftijdse poetshulp tot de kinderen 3 jaar werden. Een evaluatie van de organisatie van de meerlingenhelp bracht een aantal knelpunten aan het licht die binnen de bestaande werking onvoldoende aangepakt konden worden.

Om een flexibele ondersteuning van gezinnen met een drieling mogelijk te maken, werd de hulp vanaf 1 juli 2011 geïntegreerd binnen *de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg*, die aangestuurd worden door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid. Bij deze diensten kunnen ouders terecht voor verzorging van de kinderen, hulp in het huishouden, schoonmaak van de woning, e.a. Bovendien kunnen ouders voor kinderopvang ook terecht binnen de reguliere kinderopvangvoorzieningen. De regioteamleden en de expertisecentra kraamzorg ondersteunen deze gezinnen al voor de geboorte. De *zorgcoördinator drielingen* van Kind en Gezin is het eerste aanspreekpunt en helpt het gezin wegwijs te maken in de hulpverlening, vertrekkend vanuit hun specifieke vragen.

Verdere professionalisering van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen

Met het oog op het realiseren van zijn missie heeft Kind en Gezin in 2012 ingezet op het verder consolideren en *versterken van de kwaliteitsvolle dienstverlening* aan gezinnen, in het bijzonder aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen.

In de volgende jaren wordt ingezet om volgende doelstellingen te realiseren:

- Kind en Gezin en zijn partners hebben aandacht voor en spelen soepel en gericht in op de diversiteit in de samenleving.
- Kind en Gezin en zijn partners zijn in staat om in elk maatschappelijk kwetsbaar gezin verbindend te werken, zowel naar het gezinsproject als naar de omgeving.
- Kind en Gezin en zijn partners zijn in de mogelijkheid om het perspectief van sociale uitsluiting omwille van armoede en/of migratie op alle niveaus van de organisatie in te brengen.
- Kind en Gezin vormt met zijn partners en elke relevante actor in het veld werkzame netwerken.

Inloopteams

De door Kind en Gezin gesubsidieerde inloopteams organiseren *groepswork voor ouders en aanstaande ouders* rond de opvoeding van en de zorg voor hun kind. Waar nodig kunnen ze gezinnen ook bijstaan met individuele ondersteuning, bemiddeling en begeleide doorverwijzing. Om de toegankelijkheid van de dienstverlening te verbeteren, in het bijzonder voor kansarme gezinnen, organiseren ze een onthaalfunctie.

De 15 inloopteams zijn actief in achtergestelde buurten van Vlaamse steden en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Vanuit hun laagdrempelige karakter en hun groepsgerichte werking zijn de inloopteams complementair aan de overige dienstverlening van Kind en Gezin.

Kleuterparticipatie

Kind en Gezin onderneemt samen met het beleidsdomein Onderwijs een aantal acties om de deelname van kleuters aan het *kleuteronderwijs te stimuleren*. Ouders worden tijdens de consulten geïnformeerd over het belang van het kleuteronderwijs en worden aangespoord om stil te staan bij de keuze van een kleuterschool. Daartoe werd de Schoolkieswijzer ontwikkeld, een ondersteunend instrument voor ouders. Maatschappelijk kwetsbare gezinnen kunnen - indien nodig - een beroep doen op extra ondersteuning voor de toeleiding, rekening houdend met het lokale inschrijvingsbeleid. Vanuit haar of zijn preventieve opdracht staat de regioverpleegkundige stil bij de voorbereiding op en de overgang naar de kleuterschool (de ontwikkeling van peuter naar kleuter en hoe je daarmee als ouder omgaat). Daarnaast brengt Kind en Gezin vanuit zijn preventieve opdracht een huisbezoek aan de niet in de kleuterschool ingeschreven kinderen om ze extra te motiveren voor en te ondersteunen bij de instap in de kleuterschool. Aanvullend worden ook ouderbijeenkomsten (groepsgerichte activiteiten) georganiseerd rond het thema 'De kleuterschool'.

Deze acties krijgen vorm met ondersteuning van 5 provinciale medewerkers kleuterparticipatie.

In de inloopteams wordt binnen de ouderwerking rond kleuterparticipatie gewerkt. Het daartoe ontwikkelde materiaal is ook digitaal ter beschikking gesteld aan de kinderopvang.

Project in de kijker**Herwerking publicatie 'Kind in Beeld - Van baby tot kleuter'**

Het doel van deze publicatie is het ondersteunen van de regioteamleden bij hun contacten met anderstalige (aanstaande) ouders, (functioneel) analfabete (aanstaande) ouders en (aanstaande) ouders met een licht mentale handicap.

De foto's, schema's en illustraties bieden een houvast. In 2012 werd de publicatie 'Kind in Beeld - Van baby tot kleuter' grondig herwerkt. Met de hulp van regioteams die intensief met Kind in Beeld werken, ouders uit de doelgroep en inhoudelijke medewerkers werd het bestaande materiaal geëvalueerd en de boodschappen afgetoetst.

De map met losse bladen werd vervangen door aparte publicaties per thema, zodat deze op vraag afgegeven kunnen worden.

Het gaat over de thema's: 'Borstvoeding, Flesvoeding, Vaste Voeding, Veiligheid, Verzorging en Gezondheid'. Het thema Gezondheid is volledig nieuw binnen Kind in Beeld en gaat over de subthema's vaccineren, geneesmiddelen en koorts.

Bij deze vernieuwde thema's werd ook een handleiding uitgewerkt waarin per foto of schema de kernboodschap weergegeven wordt.

3.5 Opvoedingshulp bij opvoedingsspanning en -crisis

Bij probleem- of crisissituaties met jonge kinderen kunnen ouders een beroep doen op een aantal voorzieningen die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden.

Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's)

De CKG's focussen zich op risicosituaties voor een *problematische opvoeding, afgeleide opvoedingscrisis en/of acute crisissituaties* en dit voor kinderen in de leeftijdscategorie 0-12 jaar. Het aanbod vertrekt van een vrijwillig engagement en is preventief van aard. Dit betekent dat de ouders na een intensieve ondersteuning gedurende een afgebakende periode opnieuw op eigen kracht verder (zouden) kunnen. Het aanbod van de CKG's omvat in theorie het hele continuüm gaande van intensieve, ambulante, mobiele modules tot en met crisisopvang. Korte, maar ook langdurige residentiële opvang zijn mogelijk.

Met ingang van het nieuwe regelgevende kader voor de CKG's, dat eind 2012 werd goedgekeurd, blijft bovenstaande omschrijving van de doelgroep en profiel ook in de toekomst het uitgangspunt. Het nieuwe BVR herdefinieert voornamelijk de organisatie en werking van de CKG's, met de uitdrukkelijke bedoeling dat CKG's erin slagen om een preventieve, laagdrempelige profilering, ook in de praktijk, realiteit te laten worden. De accenten liggen op een verdere methodische uitbouw van ambulante en mobiele preventiemodules, wetenschappelijke onderbouw, sterke indicatiestelling en een herdefiniëring van het residentiële luik. Concreet betekent dit de opvang van

kinderen gedurende dag en nacht met het oog op het tijdelijke ondersteuning van gezinnen in crisissituaties, alsook een perspectiefzoekende en perspectiefbiedende korte of lange residentiële opvang. Absolute voorwaarde is wel dat de verschillende types residentiële opvang op een kwaliteitsvolle wijze worden gerealiseerd.

De CKG's blijven een actieve partner in de crisisnetwerken van Integrale Jeugdhulp. Naast crisisopvang zijn er ook CKG's die crisisbegeleiding en crisisinterventie aanbieden.

Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP)

Bij een probleem- of crisissituatie is ook kortstondige opvang mogelijk in een pleeggezin dat aangesloten is bij een dienst voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP). Zowel de gezinnen als de pleeggezinnen worden professioneel ondersteund door deze diensten.

In de loop van 2012 werd het nieuwe decreet pleegzorg goedgekeurd. In een intersectorale werkgroep zijn de DGOP betrokken partner om dit nieuwe decreet mee vorm te geven in de uitvoeringsbesluiten.

3.6 Preventie van en hulpverlening bij kindermishandeling

Preventie

Kind en Gezin ondersteunt kwetsbare zwangeren en jonge ouders als het (toekomstig) samenleven tussen ouder en kind dreigt vast te lopen en dit risico's kan inhouden voor de ontwikkeling en het welzijn van het kind. Door het systematisch inzetten van opvoedingsondersteuning willen we bijdragen tot de preventie van zorgwekkende opvoedingssituaties en kindermishandeling.

Signalering van zorgwekkende opvoedingssituaties

Kind en Gezin investeert in het vroegtijdig onderkennen van situaties waar het minder goed loopt. De regioteamleden van Kind en Gezin worden opgeleid voor en ondersteund bij het signaleren van opvoedingssituaties die een ernstige bedreiging vormen voor de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. Gezinnen krijgen de nodige ondersteuning om de relatie tussen ouder en kind optimale kansen te bieden. Daarbij spelen doorverwijzing naar en samenwerking met partners in de hulpverlening een belangrijke rol.

De vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden, zijn een aanspreekpunt voor alle mogelijke situaties van geweld op kinderen. Iedereen, zowel hulpverleners als de kinderen zelf en ook mensen uit de omgeving van een kind, die een vermoeden of een ongerustheid hebben over de veiligheid van een kind, kan contact opnemen met een VK voor advies of met een concrete hulpvraag. De medewerker van het VK luistert, geeft advies en kan hulp organiseren.

Project in de kijker

Meldpunt 'Geweld, Misbruik en Kindermishandeling'

Uit alle gesprekken en hoorzittingen van het afgelopen jaar komt duidelijk naar voor dat kindermisbruik en kindermishandeling geen problemen zijn waar 1 of 2 sectoren mee geconfronteerd worden. Kindermishandeling is een complex en moeilijk te ontrafelen kluit dat zich op vele levensdomeinen en in verschillende situaties kan voordoen. Het is de overtuiging van de minister dat we in de strijd tegen kindermishandeling en kindermisbruik maar vooruitgang kunnen boeken als we doelgericht samenwerken: samenwerking is een cruciale uitdaging, zowel beleidsmatig als op het terrein. De minister stelde daarom voor de beschikbare middelen te bundelen om voor de brede bevolking *1 herkenbaar punt te hebben waar ze terecht kan met vragen en meldingen over kindermishandeling en*

kindermisbruik. Dit meldpunt wordt bemand door de sectoren die nu al ervaring hebben met het organiseren van telefonische permanentie in de hulpverlening en die een snelle en laagdrempelige hulpinterventie kunnen realiseren. In 2011 vonden voorbereidende gesprekken plaats tussen de centra algemeen welzijnswerk en de vertrouwenscentra kindermishandeling. Deze gesprekken hebben geleid tot een concreet voorstel voor de realisatie van één meldpunt sinds voorjaar 2012.

De Vlaamse Regering besliste dan ook om uitvoering te geven aan de opstart en de uitbouw van provinciale meldpunten 'Geweld, Misbruik en Kindermishandeling' en de realisatie ervan via een informatie- en sensibiliseringscampagne naar de brede bevolking toe bekend te maken.

Het meldpunt en de sensibiliseringscampagne werden in het voorjaar van 2012 gerealiseerd.

3.7 Gezondheidsbevordering in samenwerking

Kind en Gezin bouwt zijn beleid inzake gezondheidsbevordering uit in nauwe samenwerking met zijn partners en werkt actief mee aan Vlaamse en internationale initiatieven met hetzelfde doel.

In het kader van het *Vlaams actieplan 2009-2015 'Voeding en Beweging'* werden strategieën en prioriteiten uitgeschreven. Kind en Gezin werkt actief mee aan strategie 2 'Gezond bewegen en evenwichtiger eten in de leefomgeving van kinderen en jongeren (0 tot 18 jaar)'. Als prioriteit werd hierbij o.a. gekozen om van *borstvoeding* de norm te maken. Kind en Gezin werkt mee om tegen 2015 de doelstelling '74% van de kinderen krijgt bij de geboorte borstvoeding' te bereiken.

In 2011 keurde de Vlaamse minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeurzen, een aantal projecten goed om bij gezinnen de gezondheidsschade door tabak, alcohol en drugs te voorkomen en/of

gezondheidswinst te bekomen via gezonde voeding en voldoende beweging. Kind en Gezin werkt actief mee aan een aantal projecten die vanaf 2012 worden uitgevoerd.

Kind en Gezin participeert aan het Vlaams beleidsplan '*Vernieuwde mondzorg voor kinderen 0-18 jaar*' van het Verbond der Vlaamse Tandartsen in samenwerking met glimlach.be. Binnen het domein van de gezondheidsbevordering ligt het accent op het *voorkomen van cariës* bij de doelgroep 0-3 jaar. Dit wordt mogelijk gemaakt door het inwerken op de verschillende gezondheidsrisico's binnen de aspecten verzorging en voeding van het jonge kind. Ook wordt het tijdig gebruik maken van een consult bij de tandarts gepromoot. De gezondheidsboodschappen werden aangepast, rekening houdend met de adviezen uit "State of the art" en het vernieuwd fluoradvies. De Kind en Gezin methodiek Kind in Beeld werd uitgebreid met KIB-mondzorg gelinkt aan de luiken verzorging en voeding.

1. TRENDS, REALISATIES EN PLANNEN

Vaststellingen en trends

- In 2012 daalt het aantal kandidaat-adoptieouders dat zich aanmeldt voor een buitenlandse adoptie met 11%.
- Het aantal kinderen dat via buitenlandse adoptie geplaatst werd, is in 2012 zeer sterk gedaald. Met 122 adoptiekinderen uit het buitenland daalt hun aantal met 32%. Zo volgt Vlaanderen de internationale trend.
- Meer dan 32% van de kinderen, geplaatst via een interlandelijke adoptiedienst, waren ouder dan 4 jaar. Bovendien vonden 5 kinderen ouder dan 10 jaar een gezin in Vlaanderen.
- Bij de binnenlandse adoptieprocedure blijven de aantallen stabiel. Wel opvallend is dat bijna de helft van de kinderen geplaatst via een binnenlandse adoptiedienst terecht kwam bij een holebikoppel en dus twee vaders of twee moeders kreeg.
- Buitenlandse adoptie door paren van gelijk geslacht kon ook in 2012 niet gerealiseerd worden doordat de meeste herkomstlanden dergelijke adopties niet aanvaardden.

- Doordat meemoeders nog steeds het kind van hun partner moeten adopteren om hun rechten te verkrijgen, gaat meer dan de helft van de aanmeldingen voor zelfstandige binnenlandse adoptie over dit soort adopties.
- De adoptiediensten kregen in 2012 goedkeuring om in 7 nieuwe herkomstlanden te starten met proefdossiers.
- Het profiel van de nieuwe herkomstlanden wijzigt. Het gaat om landen die zoeken naar ouders voor kinderen met special needs of om landen die maar enkele adopties per jaar denken te realiseren.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2012

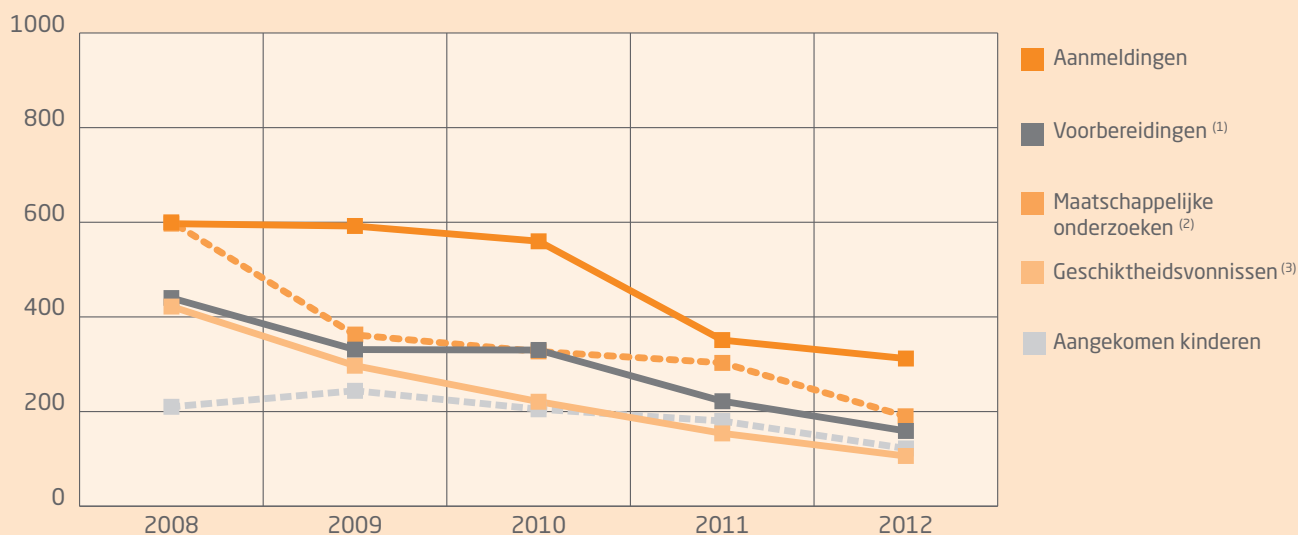
- Ter voorbereiding van de uitvoering van het nieuwe decreet, organiseerde Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) overleg met de betrokken sectoren. Eind 2012 kon het nieuwe instroombeheer al worden ingevoerd.
- In het kader van proactief kanaalonderzoek konden de adoptiediensten al in 2012 een advies vragen over de wetgeving van nieuwe herkomstlanden. VCA kon voor 5 landen een positief advies geven. Voor 3 landen kwam er een negatief advies.
- VCA ging op missie in Kameroen, woonde een Afrikaanse conferentie bij in Ethiopië en had een overleg met de Haïtiaanse autoriteit in Parijs, samen met de Nederlandse overheid. Daarnaast kwamen verschillende delegaties langs bij VCA: Vietnam, Togo, Guinéa, de Filipijnen en Nigeria. Bovendien ontving VCA ook contactpersonen van de adoptiediensten uit Ethiopië, Congo, Honduras, Colombia en Oeganda.
- Het overleg met de Europese autoriteiten beperkte zich in 2012 tot 2 overlegmomenten met de pilootgroep (beperkte groep Europese centrale autoriteiten over gemeenschappelijke thema's) en een overleg met Nederland. De informele vergadering van de Europese centrale autoriteiten werd uitgesteld tot 2013.
- In België werkte VCA mee aan de wetswijziging rond regularisaties van adopties. Deze wetswijziging brengt eindelijk duidelijkheid voor adoptieouders die de Belgische adoptieprocedure niet volgden bij de adoptie van een familielid.
- In 2012 werd met de diensten voor maatschappelijk onderzoek gezocht naar een manier om het wetenschappelijk onderzoek naar de geschiktheidsonderzoeken te implementeren. Er werd gestart met de verbetering van het theoretisch raamwerk voor het maatschappelijk onderzoek en dit wordt in 2013 afgewerkt.
- VCA breidde de website uit met kwartaalcijfers, informatie over de herkomstlanden waar de adoptiediensten mee samenwerken en over de kanalen die onderzocht werden in het kader van zelfstandige adopties.
- In het najaar werden consultatierondes gehouden over binnenlandse adoptie met alle betrokkenen om te komen tot aanbevelingen voor een nieuw decreet inzake binnenlandse adoptie.

Plannen voor 2013

- Voorbereiden van een nieuw decreet binnenlandse adoptie.
- Afronden van de implementatie van de bevindingen uit het onderzoek naar de geschiktheidsonderzoeken met het oog op de optimalisering van het maatschappelijk onderzoek naar de geschiktheid van kandidaat-adoptieouders.
- Ontwikkelen van een beleid voor adoptie van kinderen met *special needs*, samen met het nieuwe Steunpunt Adoptie.
- Implementatie van het instroombeheer.
- Installatie en opstart van het op te richten raadgevend comité van VCA.
- Voort zetten van het proactief kanaalonderzoek en samenwerking tussen de adoptiediensten en herkomstlanden verder faciliteren, met aandacht voormogelijkheden voor holebikoppels.
- Uitwisseling met pleegzorg om te komen tot een goede informatiestroom naar kandidaat-adoptieouders.
- Transparant communiceren over alle opdrachten van VCA.
- Uitvoeren van het inzagerecht van geadopteerden en maximale ondersteuning bieden bij hun zoektocht naar informatie.

2. KERNCIJFERS

Interlandelijke adoptie

4.1 Overzicht interlandelijke adoptie

(1) Het aantal uitgereikte attesten van voorbereiding; voorbereiding is alleen nodig voor de eerste adoptie.

(2) Het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek.

(3) Het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die VCA ontvangen heeft via de Federale Centrale Autoriteit (FCA), voor 2012 ontvangen op 15 januari 2013.

Aangekomen kinderen volgens herkomstland

Herkomstland	2011		2012	
	Aantal	%	Aantal	%
Bulgarije	0	0,0	2	1,6
Burkina Faso	1	0,5	1	0,8
China	12	6,7	15	12,3
Colombia	2	1,1	0	0,0
Ethiopië	102	56,7	78	63,9
Filipijnen	5	2,8	4	3,3
India	6	3,3	3	2,5
Kazachstan	22	12,2	0	0,0
Marokko	3	1,7	0	0,0
Nigeria	1	0,5	0	0,0
Polen	12	6,7	10	8,2
Sri Lanka	2	1,1	0	0,0
Thailand	2	1,1	1	0,8
Zuid-Afrika	10	5,6	8	6,6
Totaal uit het buitenland afkomstig	180	100	122	100

4.2 Aangekomen kinderen na bemiddeling door een erkende adoptiedienst, volgens herkomstland

Zelfstandige Interlandelijke adoptiedossiers

	2011	2012
Kanaaldossier ontvangen	31	32
<i>waarvan intrafamiliaal</i>	22	29
Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsvonnis)	15	7
Goedkeuring kanaal	7	6
Weigering kanaal	3	3
Verzending naar buitenland	5	6
Ontvangen kinddossier	7	2
Goedkeuring kindtoewijzing	4	2
Weigering kindtoewijzing	3	0

4.3 Kerncijfers over zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Binnenlandse adoptie

Aantal aanmeldingen	2011	2012
Adoptiedienst	164	158
Zelfstandig	409	434
<i>waarvan stiefouder hetero</i>	148	165
<i>waarvan stiefouder holibi</i>	240	239
<i>waarvan bekend kind</i>	21	30
Totaal	573	592
Afgeronde voorbereidingen		
Adoptiediensten	21	23
Zelfstandig	401	282
Totaal	422	305
Aantal plaatsingen via adoptiedienst	25	30

4.4 Aantal aanmeldingen, afgeronde voorbereidingen en plaatsingen

Raadpleeg het Activiteitenverslag van Vlaams Centrum voor Adoptie op onze website voor meer gedetailleerd cijfermateriaal.

3. KERNTAKEN

VCA werkte in 2012 onder leiding van de Vlaamse adoptieambtenaar, Dorine Chamon. Sinds 1 september 2012 werd de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie, het Vlaams Centrum voor Adoptie, een volwaardige afdeling binnen Kind en Gezin. Dit Vlaams Centrum voor Adoptie komt vanaf 1 januari 2013 onder leiding van Ariane Van den Berghe, de nieuwe adoptieambtenaar. Het team van VCA neemt een reeks taken op die gericht zijn op de kandidaat-adoptanten, geadopteerde, de adoptiesector en de herkomstlanden.

3.1 Informatie

VCA verstrekt doorlopend informatie over de verschillende aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptanten, binnenlandse en buitenlandse overheden, ...). Dit gebeurt door middel van informatiebrochures, e-mail en telefonische contacten, maar ook via de website van Kind en Gezin, die een overzicht biedt van de adoptieprocedure en antwoord geeft op enkele veelgestelde vragen. Met de nieuwe regelgeving werd een nieuwe brochure ontwikkeld en de website aangepast. Bovendien werden ook alle kandidaat-adoptieouders geïnformeerd over de gevolgen van deze wijzigingen in hun dossier.

3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie

2 trajectbegeleiders begeleiden de kandidaat-adoptanten door de soms complexe adoptieprocedure: de registratie van de aanmeldingen, behandelen van de aanvragen intrafamiliale adopties, het doorverwijzen naar voorbereidingscentra en diensten voor maatschappelijk onderzoek, het verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, het registreren van de keuze van de kandidaat-adoptant voor een adoptiedienst of voor een zelfstandige adoptie, het onderzoeken van inlichtingendossiers voor zelfstandige adoptanten, de goedkeuring van de kindtoewijzing, het registreren van de erkenning, enz.

3.3 Binnenlandse adoptie

Voor binnenlandse adoptanten is VCA het centrale aanmeldingspunt. Als de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe kandidaten, worden die uitgenodigd voor een vorming. Dit voorbereidingsprogramma wordt gegeven door de vzw

EVA-vorming, erkend en gesubsidieerd door VCA, waarin de binnenlandse adoptiediensten zich verenigden. Na het volgen van de voorbereiding kiezen de kandidaten voor een erkende adoptiedienst die zal instaan voor de verdere bemiddeling. Zij evalueren de kandidaat-adoptanten en matchen een kindje aan het gezin.

Een groot aantal aanmeldingen heeft betrekking op 'gekende kinderen', meestal stiefouder- en meemoeder-adopties. Voor hen geeft EVA-vorming een aangepaste voorbereidingscursus.

3.4 Kanaalcontrole/opvolging en samenwerking met de herkomstlanden

VCA zorgt voor het onderzoek en de eventuele goedkeuring van de adoptiekanalen die worden voorgesteld door adoptiediensten of zelfstandige adoptanten. VCA werkt hiervoor nauw samen met de Federale Centrale Autoriteit (FCA), de FOD Buitenlandse Zaken en hun ambassades overal in de wereld, andere centrale autoriteiten (o.a. van de Franse gemeenschap) en ngo's. Daarnaast investeren we ook in de samenwerking met buitenlandse overheden, met het oog op het waarborgen van het belang van het kind en zijn fundamentele rechten bij interlandelijke adoptie.

In 2012 werd een bezoek gebracht aan Kameroen om uitleg te geven over onze procedure in het kader van de opstart van dit nieuwe kanaal. Er werden verschillende buitenlandse delegaties ontvangen bij VCA. De redenen van een delegatiebezoek zijn zeer verscheiden. Sommige delegaties komen op uitnodiging van VCA in het kader van een lopend of toekomstig kanaalonderzoek (zoals Guinéa, Vietnam en Honduras). Andere delegaties namen zelf het initiatief om het VCA te bezoeken (zoals Togo, Oeganda, de Filipijnen en Nigeria). De meeste delegaties bestaan uit verantwoordelijken van de bevoegde autoriteiten maar het kan ook gaan om een ontmoeting met de contactpersoon van de adoptiedienst.

3.5 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren

VCA begeleidt erkende adoptiediensten bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, bij het ontwikkelen van concrete bemiddelingsprocedures en bij het evalueren en verbeteren van de bemiddeling in individuele dossiers.

VCA organiseert op geregelde tijdstippen structureel overleg met en tussen de partners uit het adoptiewerkveld, met name de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten en het Steunpunt Nazorg Adoptie. Dit zal in 2013 voortgezet worden met alle betrokken actoren.

3.6 Erkenning en subsidiëring van voorzieningen

De verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning en de subsidiëring van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek of een adoptiedienst gebeurt op advies van VCA. Ook de werking van het Zoekregister, VAG, Steunpunt Nazorg Adoptie en EVA-vorming werd in 2012 gesubsidieerd.

Het nieuwe decreet hertekent het adoptielandschap. Er komt een *nieuw Steunpunt Adoptie* dat de voorbereidingscentra en het Steunpunt Nazorg verenigt. Het Steunpunt Adoptie ontving een erkenning vanaf 1 januari 2013. De diensten voor maatschappelijk onderzoek worden georganiseerd in 3 werkingsgebieden; er kunnen dus nog 3 diensten erkend worden onder de nieuwe

regelgeving. In 2012 waren nog 5 diensten erkend. De trefgroepen blijven bestaan onder de nieuwe regelgeving. Eén trefgroep (Wat nu?) vroeg een verlenging van hun erkenning. De erkenning van de twee andere trefgroepen liep af op 31 december 2012 en werd tot nu toe niet verlengd.

3.7 Kwaliteitbevordering

De goedkeuring van het uitvoeringsbesluit bij het kwaliteitsdecreet van 17 oktober 2003 werd opgeschort in functie van het nieuwe decreet interlandelijke adoptie. Dit wordt verwacht in de loop van 2013.

3.8 Aanvullende taken

Aan de Vlaamse adoptieambtenaar werden ook een aantal taken toevertrouwd die erop gericht zijn geadopteerden toegang te geven tot hun eigen dossier. Concreet kreeg VCA de opdracht alle dossiers over adoptie te bewaren, inzage in de adoptiedossiers te verschaffen en bijstand te verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier. VCA ontving 20 aanvragen en kon 4 geadopteerden inzage verlenen in hun adoptiedossier. 7 geadopteerden werden doorverwezen naar de jeugdrechtbank en 1 kon worden doorverwezen naar de Franse gemeenschap. 6 geadopteerden zetten hun aanvraag stop voordat de inzage verleend kon worden. 2 vragen zijn nog in behandeling.

Project in de kijker

Decreet binnenlandse adoptie

De consultatierondes rond binnenlandse adoptie die doorgingen in 2012 gaven de nodige input om in 2013 verder te kunnen werken aan de voorbereiding van een nieuw decreet. Naast het nieuwe decreet is er ook nood aan wijzigingen aan de federale wetten met betrekking tot de manier waarop geschiktheid van adoptieouders en adopteerbaarheid van kinderen

wordt vastgesteld. De rol van de rechtbank en de adoptiediensten moet daarin duidelijker worden. VCA zal meewerken aan de voorbereidingen van deze wijzigingen samen met de federale autoriteit en de autoriteiten van de Franse en Duitse gemeenschap.

Hoofdstuk 5

PERSONEEL:
FEITEN, CIJFERS
EN VORMING

1. TRENDS, REALISATIES EN PLANNEN

Vaststellingen en trends 2012

- Met 91,2% vrouwelijke personeelsleden blijft Kind en Gezin een heel vrouwelijke organisatie. Kind en Gezin kent deze verhouding man-vrouw al vele jaren. Dit typeert Kind en Gezin sterk in zijn cultuur en gebruiken: deeltijds werk, onbezoldigd verlof, thuiswerk en decentraal werken worden veelvuldig gebruikt in het streven naar een goede werk-privébalans.
- Kind en Gezin is een van de weinige organisaties die op het managementniveau een zeer sterke vertegenwoordiging van vrouwen kent: 9 van de 12 top- en middenkaderfuncties worden door vrouwen ingevuld.
- Er zijn 682 regioverpleegkundigen actief binnen Kind en Gezin. Daarmee is juist meer dan de helft (51%) van alle personeelsleden als verpleegkundige actief in de regio's.
- Kind en Gezin kent een loyale personeelsgroep: 99 collega's hebben in 2012 de organisatie verlaten (pensionering, einde contract en ontslag inbegrepen), 63 nieuwe collega's startten bij Kind en Gezin.
- Het percentage deeltijds werkende personeelsleden is sinds 2009 stabiel. In 2012 werkt 41,0% van de personeelsleden voltijds (39,9% in 2011 en 40,1% in 2010). De deeltijdse personeelsleden kiezen overwegend voor een werkfractie van 8/10 (24,9%) en in tweede instantie een halftijds werkregime (15,5%). Daarnaast hebben 3,3% van de personeelsleden een niet-actief statuut: ze zijn in loopbaanonderbreking, met onbetaald verlof, met ziekte- of zwangerschapsverlof of gedetacheerd.
- In 2012 werkten er in Kind en Gezin 72 collega's van allochtone afkomst. Zij vertegenwoordigden 5,4% van alle personeelsleden. Kind en Gezin stelde in 2012 18 personeelsleden met een arbeidshandicap (1,4%) tewerk.

Realisaties in 2012

- In 2012 realiseerde de dienst HRM verder het personeelsplan en organiseerde o.a. het statutair examen voor verpleegkundigen.
- Het dossierbeheer personeel wordt nu centraal aangestuurd door de dienst HRM. Voordien werd dit aangestuurd vanuit de provinciale afdelingen.
- Alle personeelsdossiers van actieve personeelsleden werden gedigitaliseerd.
- De proeftuin van de geautomatiseerde aanvraag van reiskosten werd in 2012 positief geëvalueerd. Elke medewerker vraagt nu de terugbetaling van de kosten aan via e-hrm.
- Op basis van de analyse van de afwezigheidscijfers en de evaluatie van het bestaande aanwezigheidsbeleid werd een nieuw beleid onder de naam 'Werkgoesting 123' uitgewerkt en goedgekeurd met een uitdrukkelijke positieve benadering en een centrale rol voor de leidinggevenden.
- Kind en Gezin organiseerde een personeelspeiling voor het lager kader, met een 'Bottom-up evaluatie'.

Plannen voor 2013

- In het kader van de verdere uitbouw van de samenwerking van P&O-medewerkers (personeel en ontwikkeling) binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) zullen de diensten van de catalogus effectief voor het beleidsdomein worden gerealiseerd, zal er een samenwerkingsconcept over rekrutering en selectie worden uitgewerkt, wordt er een beleidsplan voor de afdeling Personeel en de Kind en Gezin-Academie opgemaakt en komt er een verdere begeleide afbouw van het contingent van dossierbeheerders. De dienst HRM zal bovendien verschillende collega's beschikbaar stellen voor een pool van groepsbegeleiders.
- De dienst HRM zal verder werken aan een innovatieve, efficiënte en slagkrachtige personeelsdienst. Daartoe wordt het dossierbeheer personeel uitgebreid volgens de principes van een dienstencentrum: er wordt verder gewerkt aan de informatisering (er is nu een proeftuin met de digitale handtekening), en er wordt intensiever samengewerkt tussen provinciale en centrale HR medewerkers. Ook wordt er een nieuw overleg Centraal-Provinciaal (CAPA HR) geïnstalleerd.
- De dienst HRM zal starten met de opmaak van een personeelsplan op basis van functiefamilies.
- De dienst HRM zal haar duurzaam personeelsbeleid verder vorm geven door het geactualiseerd aanwezigheidsbeleid onder de naam 'Werkgoesting 123' te implementeren en het bestaande heroriënteringsbeleid te evalueren. We introduceren ook een online coaching gezondheidstool
- De dienst HRM zal bijdragen tot het kennis- en competentiebeheer door een senior-juniorprogramma op te starten.

2. KERNCIJFERS

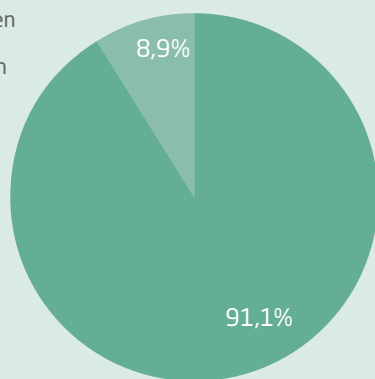
Verdeling geslacht, statuut en niveau

	Statutair		Contractueel		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	33	82	19	56	52	138
Niveau B	26	471	4	354	30	825
Niveau C	13	80	13	78	26	158
Niveau D	5	50	5	39	10	89
Totaal	77	683	41	527	118	1 210

5.1 Personeelssamenstelling volgens geslacht, statuut en niveau op 31 december 2012

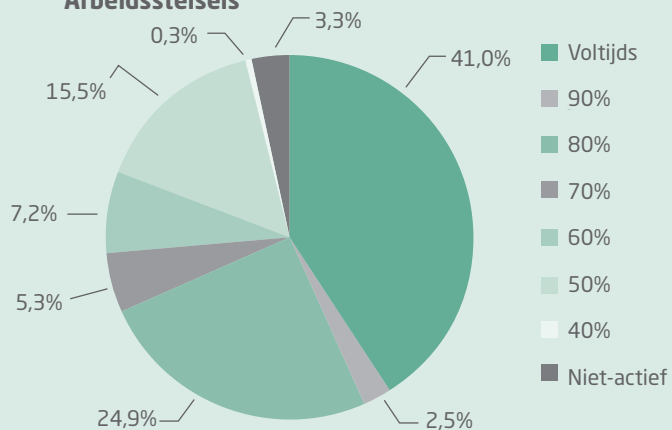
Verdeling man/vrouw

- Vrouwen
- Mannen

5.2 Personeelssamenstelling volgens geslacht - 2012

Arbeidstelsels

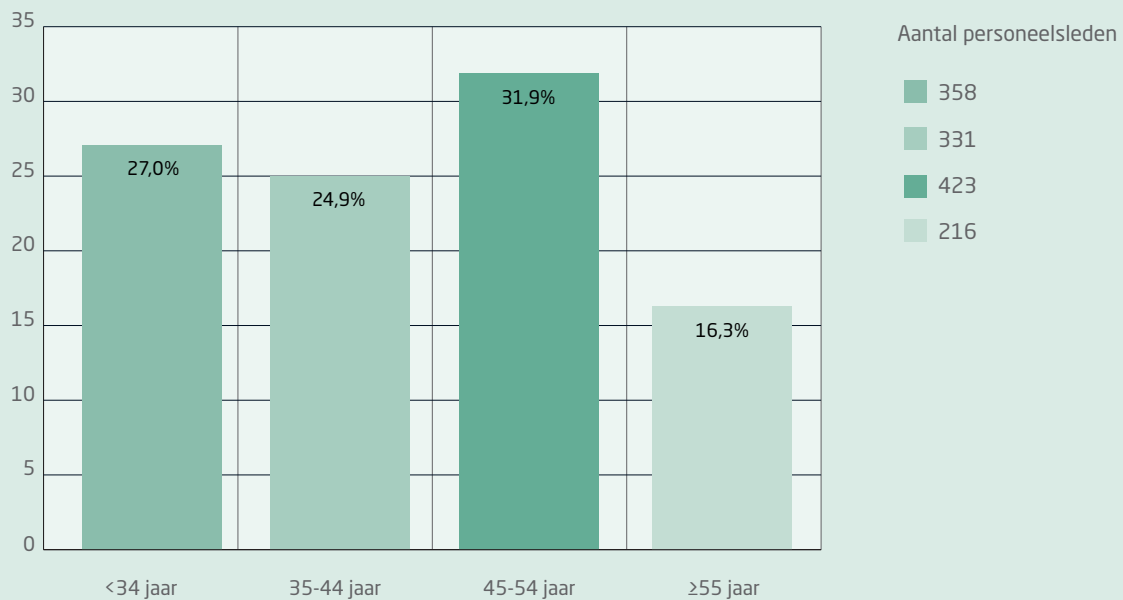
5.3 Personeelssamenstelling volgens arbeidstelsels - 2012

Personeelsbestand over de afdelingen

	Aantal personeelsleden	%
Antwerpen	304	22,9
Limburg	133	10,0
Oost-Vlaanderen	195	14,7
Vlaams-Brabant en Brussel	176	13,3
West-Vlaanderen	161	12,1
Centrale administratie	359	27,0
Totaal	1 328	100,0

5.4 Verdeling van het personeel over de afdelingen - 2012

Leeftijdspiramide

5.5 Personeelssamenstelling volgens leeftijd - 2012

3. KIND EN GEZIN-ACADEMIE EN DE DIENST HRM: een tandem in vorming, training en opleiding van personeel

Investeren in deskundige medewerkers

Kind en Gezin gaat voortdurend nieuwe uitdagingen aan om de dienstverlening te laten aansluiten bij de ouders van vandaag. Veranderingsprocessen vragen veerkrachtige medewerkers en teams. Om leidinggevend te ondersteunen, ontwikkelde de Kind en Gezin-Academie een *leertraject* dat hen concrete handvaten biedt om teams tijdens *veranderingsprocessen* te steunen, te begeleiden en aan te sturen. Het leertraject zet in op een versterking van de vaardigheden op individueel niveau - als leidinggevende van een (regio)team- en op het niveau van het stafteam. 3 provinciale afdelingen volgden dit leertraject. Daarnaast speelde de Kind en Gezin-Academie ook een faciliterende rol bij de inspiratiedagen voor regioteamverantwoordelijken. Tijdens deze dagen staat het uitwisselen van ervaringen centraal.

In 2012 werden 37 *nieuwe regioteamleden* ingeschoold. Ze doorliepen een uitgebreid traject dat hen liet kennismaken met thema's als opvoeding en ontwikkeling, een veilige leefwereld, gezonde voeding en de registratiedatabank Mirage.

De invoering van de *RV-zitting* (april 2012) introduceerde een aantal nieuwe opdrachten voor de regioverpleegkundigen. In een blended leertraject (online cursus gevolgd door een workshop) werden ze opgeleid in het Van Wiechen ontwikkelingsonderzoek op 6 en 30 maanden en in het interpreteren van groeicurven. Blended leren krijgt meer en meer ingang in de organisatie.

In 2012 organiseerde de dienst HRM 13 leertrajecten. Zes trajecten in het kader van managementontwikkeling en drie trajecten in het kader van de statutarisering van het personeel. De andere trajecten gingen over kennismakingsdagen, gespecialiseerde (IT)-trajecten en 'omgaan met stress in de dienstverlening'. In totaal werden 25 sessies georganiseerd en namen 345 personeelsleden deel.

In het kader van *managementontwikkeling* werden volgende trajecten georganiseerd:

- Essentiële leidinggevende vaardigheden;
- Essentiële coachende vaardigheden;
- Kind en Gezin: van beleid tot concrete uitvoering;
- Het ABC voor personeel;
- Evaluatie, planning en competenties;
- Terugkomdag voor leidinggevend.

In het kader van *statutarisering* ging het over volgende trajecten:

- Feedback op je competenties;
- Infosessie statutair examen regioteamleden;
- Observeren van gedrag en competenties voor assessoren.

Investeren in leren over de organisatie

Kind en Gezin draagt de waarden 'respect voor diversiteit' en 'respect voor kinderrechten' hoog in het vaandel. Om de uitwisseling rond deze waarden te stimuleren en het belang ervan te benadrukken, werden doorheen het jaar een aantal sensibiliserende activiteiten georganiseerd:

- Tijdens de *Diversiteitsweek* werd gekozen voor een filmvoorstelling en konden medewerkers kennismaken met het Diversiteitsdoolhof van Integratiecentrum Foyer.
- Tijdens de *Kinderrechtenweek* werd ingezet op het thema recht op spel en ruimte. Eline Strik van de Kinderrechtencoalitie bracht een interactieve lezing over hun memorandum 'Kinderen in de stad' en over hoe ruimte kan gecreëerd worden voor kinderen en jongeren.

Daarnaast werden een aantal initiatieven genomen om de uitwisseling rond de kernthema's van onze organisatie te ondersteunen:

- Naar aanleiding van de *Internationale Dag* tegen de Armoede ontving de Kind en Gezin-Academie de reizende fototentoonstelling 'Armoede door Kinderogen'. Deze liet zien hoe kinderen armoede beleven, hoe ze zelf kijken naar hun wereld in armoede en naar de rest van de wereld.
- Tijdens de *Week van de Opvoeding* bracht improvisatiegezelschap Inspinazie een grappige, zelfrelativerende en bemoedigende voorstelling die opvoeden opnieuw herleidde naar een normaal onderdeel van het leven.

De interne waarden van Kind en Gezin - open, positief, gedreven en deskundig - werden ook in 2012 verder uitgedragen binnen de organisatie. Het Directieteam ging met de waarden aan de slag, hetgeen resulteerde in de opmaak van een teamcharter. Ook werden alle leidinggevenden uitgenodigd om met hun team de visie en de waarden te vertalen naar een teamcharter. Om de teams hierin te ondersteunen, startte de Kind en Gezin-Academie met een pool van groepsbegeleiders. Dit zijn medewerkers van Kind en Gezin die vanuit hun talenten een rol opnemen binnen de opdrachten van de Kind en Gezin-Academie, zoals het faciliteren van themagroepen en het modereren van groepsdiscussies.

Hoofdstuk 6

FINANCIËEL VERSLAG

1. DE BEGROTINGSCYCLUS

De begroting wordt jaarlijks opgesteld en heeft betrekking op de periode van 1 jaar. De begrotingscyclus, het tijdsbestek waarin aan een begroting van een bepaald jaar wordt gewerkt, duurt uiteraard langer dan 1 jaar en kan in 3 grote fasen worden opgedeeld: de totstandkoming van de begroting, de uitvoering ervan en het opstellen van de eindafrekening.

De *begrotingscyclus* van een specifiek begrotingsjaar start met het ontwerp van initiële begroting, dat wordt opgesteld in de eerste helft van het voorafgaande jaar. Tegen het einde van dat jaar, en na goedkeuring door het Vlaams Parlement, worden de begrotingsdecreten bekrachtigd door de Vlaamse Regering en kan de begrotingsuitvoering in het nieuwe begrotingsjaar van start gaan.

In het eerste trimester van het nieuwe begrotingsjaar wordt een *begrotingscontrole* uitgevoerd om de initiële begroting te actualiseren. De begrotingscontrole moet tegen eind juni van het begrotingsjaar voltooid zijn.

De initiële begroting en de begrotingscontrole trekken de krijtlijnen voor de uitvoering van de begroting in het betreffende begrotingsjaar. Na afloop van het begrotingsjaar wordt een eindafrekening opgemaakt waarin de entiteit aangeeft hoe de uitvoering van de begroting zich verhoudt tot de goedgekeurde begroting. Deze eindafrekening moet uiterlijk op 31 oktober van het jaar volgend op het begrotingsjaar bij het Vlaams Parlement worden ingediend.

Overeenkomstig de Vlaamse regelgeving voert Kind en Gezin zijn budgettaire boekhouding op basis van de *ESR-classificatie* (Europees Stelsel van Rekeningen). Deze classificatie stelt de overheid in staat om de begroting en de uitvoeringcijfers van verschillende overheidsentiteiten te vergelijken en te consolideren in Europees perspectief.

2. DE INITIËLE BEGROTING EN DE BEGROTINGSCONTROLE - EVOLUTIE VAN DE DOTATIE

De begroting is naast een zuiver ontwerp of zuivere prognose van de vermoedelijke ontvangsten en uitgaven voor een bepaald begrotingsjaar ook een *beleidsinstrument*. Het is het financieel-economisch huishoudplan van de regering voor het komende begrotingsjaar. Bij de invulling van de begroting worden de beleidsvoornemens, de beleidsacties en de prioriteiten geuit en geconcretiseerd in budgettaire euro's.

Voor de uitvoering van bestaand en van nieuw beleid is Kind en Gezin in belangrijke mate afhankelijk van de dotatie die het van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt.

In vergelijking met 2011 steeg de dotatie van Kind en Gezin in 2012 met 30,6 mio euro naar aanleiding van de initiële begroting, de twee begrotingscontroles en de overhevelingsbesluiten.

Er werd een besparing op eigen apparaat doorgevoerd van 883 duizend euro en een besparing van 330 duizend euro op facultatieve subsidies.

Binnen het *domein Kinderopvang* werden er bijkomende middelen vrijgemaakt ten bedrage van

- 22 mio euro. Deze middelen werden toegekend voor:
- 18,853 mio euro voor de verhoging van de dagprijs van IKG-plaatsen alsook voor de uitbreiding van het aantal inkomensgerelateerde kinderopvang (IKG)-plaatsen.
 - 2,201 mio euro voor de uitbreiding van het aantal plaatsen bij de erkende kinderdagverblijven.
 - 391 duizend euro voor de verhoging van het plafond van 28 naar 50 plaatsen voor alle huidige zelfstandige kinderdagverblijven met financiële ondersteuning.
 - 555 duizend euro voor de uitbreiding van het aantal financiële ondersteuning.

Binnen het domein *Preventieve Gezinsondersteuning* werden bijkomende middelen toegekend ten bedrage van 1,4 mio euro. Deze middelen werden toegekend voor:

- Het versterken van de vertrouwenscentra kindermishandeling en de oprichting van een meldpunt Kindermishandeling.
- De structurele financiering van alle inloopteams alsook van de opvoedingslijn.
- De aanwerving van twaalf bijkomende regioverpleegkundigen n.a.v. de gestegen nataliteit.

Volgende overhevelingen vonden plaats:

- 4 mio euro naar het Zorgfonds in het kader van de kindpremie.
- 440 duizend euro naar het departement WVG voor de subsidiëring van vzw Koningin Home Fabiola.
- 359 duizend euro naar het agentschap Zorg en Gezondheid in het kader van de overdracht van de bevoegdheid m.b.t. meerlingenhulp.
- 227 duizend euro naar het beleidsdomein Werk en Sociale Economie voor de tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen bij de initiatieven voor buitenschoolse opvang.
- 103 duizend euro naar het agentschap Facilitair Management in het kader van de huisvesting van de afdeling Antwerpen in het Vlaams Administratief Centrum Antwerpen, waar het aantal plaatsen voor Kind en Gezin-personeelsleden werd gereduceerd van 53 naar 31 plaatsen.
- 60 duizend euro naar het agentschap Facilitair Management omwille van de verhuis van de afdeling Vlaams-Brabant naar het Vlaams Administratief Centrum Leuven.

Daarnaast werden aan de dotatie van Kind en Gezin de middelen toegevoegd voor de uitvoering van de maatregelen die opgenomen zijn in het Vlaams Sectoraal Akkoord 2006-2011, alsook deze die zijn opgenomen in het Vlaams Sectoraal Akkoord 2011-2015. Deze middelen zijn bestemd voor de verschillende door Kind en Gezin *gesubsidieerde sectoren*.

Ook de middelen die noodzakelijk zijn om te kunnen voldoen aan de verhoogde pensioenverplichtingen van het statutair

personeel alsook 37,5% van de middelen die nodig zijn voor de toegenomen anciënniteit van het personeel op te vangen, werden toegekend.

Ten slotte werd ook het benodigde budget toegevoegd voor het opvangen van de extra uitgaven m.b.t. de lonen n.a.v. de evolutie van de gezondheidsindex.

3. EVOLUTIE VAN DE ONTVANGSTEN

De *totale ontvangsten* van Kind en Gezin bedroegen 649,5 mio euro in 2012. Kind en Gezin deed in 2012 voor de financiering van zijn uitgaven ook nog een beroep op een deel van zijn reservefondsmiddelen (5,5 mio euro). De uitgaven van Kind en Gezin worden gefinancierd door verschillende soorten ontvangsten. De belangrijkste financieringsbronnen zijn de inkomsten vanuit de sector overheid (76,7%) en de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector (22%). Slechts een zeer beperkt deel van de uitgaven wordt gefinancierd met reservefondsmiddelen (0,8%) of met de overige ontvangsten.

Inkomsten vanuit de sector overheid

De *inkomsten* vanuit de sector overheid stegen met 30,4 mio euro of 6,5% in vergelijking met 2011. Het leeuwenaandeel van deze inkomsten wordt gevormd door de dotatie die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap. Deze steeg met 30,6 mio euro of 6,6%. In 2011 ontving Kind en Gezin éénmalig 200 duizend euro van het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) voor de ontwikkeling en de aankoop van visusscreeners. In 2012 vielen deze ontvangsten weg. Ten slotte zijn de ontvangsten van een aantal andere overheidsinstanties (RSZ, federale overheid, Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling) toegenomen met 67 duizend euro tegenover 2011. De reden hiervoor is dat de ontvangsten in het kader van de Sociale Maribel toegenomen zijn met 103 duizend euro.

Ook de tussenkomst van de federale overheid voor de afgehandelde adoptiedossiers door de diensten voor maatschappelijk onderzoek is gestegen met 18 duizend euro, omdat in 2012 ook het positieve saldo voor 2011 nog werd ontvangen.

Anderzijds daalden de ontvangsten van Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling met 54 duizend euro daar er minder gesubsidieerde contractuelen werden te werk gesteld bij de Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang.

Ouderbijdragen

De *ouderbijdragen* voor de kinderdagverblijven stegen met 1,7 mio euro of 3,7% in vergelijking met 2011.

Deze stijging is toe te schrijven aan de opstart van nieuwe initiatieven en de indexering van de ouderbijdragen.

De ouderbijdragen voor de diensten voor onthaalouders zijn daarentegen gedaald in 2012 daar het aantal opvangdagen in 2011 lager lag dan geraamd. De negatieve afrekening hiervoor volgde pas in 2012.

De ouderbijdragen die ontvangen werden in het kader van de inkomensgerelateerde kinderopvang in de zelfstandige sector namen toe met een bedrag van 797 duizend euro in vergelijking met 2011. Dit komt door het op kruissnelheid komen van de realisatie van plaatsen in deze sector in 2012.

4. EVOLUTIE VAN DE UITGAVEN

De *totale uitgaven* van Kind en Gezin bedroegen 640,6 mio euro in 2012. Het overgrote deel van de uitgaven wordt vertegenwoordigd door de subsidiëringsuitgaven (86,7%). De personeelsuitgaven maken 9,8% uit van het totaal van de uitgaven, terwijl werkingsuitgaven, investeringsuitgaven en uitgaven verbonden aan aangegeven leningen 3,5% vertegenwoordigen.

Subsidiëringsuitgaven

De subsidiëringsuitgaven binnen de kinderopvangsector stegen met 29,8 mio euro of 6,6% in vergelijking met 2011. De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de gezinsondersteunende pleegzorg stegen met 3,9 mio euro of 5,3% tegenover 2011.

Deze gestegen subsidiëringsuitgaven zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- Bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van het op kruissnelheid komen van initiatieven gefinancierd met middelen die al vóór 2012 aan de dotatie werden toegevoegd.
- Bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van de bijkomende middelen die in 2012 toegevoegd werden aan de dotatie (zie hierboven).
- De weddedrift binnen de gesubsidieerde sectoren.
- De indexering van de subsidie-uitgaven.
- De bijkomende uitgaven in kader van het Vlaams Sectoraal Akkoord 2011-2015.
- De optrekking van de dagvergoeding voor IKG-plaatsen.

Personeelsuitgaven

De personeelsuitgaven bedroegen in 2012 62,9 mio euro, in vergelijking met 2011 betekent dit een stijging van 4%. Deze stijging is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- Het op kruissnelheid komen van de spilindexoverschrijding van april 2011.
- De spilindexoverschrijding van januari 2012.
- De stijging van het bijdragepercentage van 31,5% naar 34,5% van de loonlast van de statutairen aan de pool van de 'parastatalen' als aandeel in de financiering van de pensioenen.
- De toegenomen anciënniteit van het personeel.
- De aanwerving van 12 bijkomende regioverpleegkundigen.

Anderzijds werden er ook besparingen doorgevoerd op de personeelsuitgaven die niet rechtstreeks gekoppeld zijn aan de dienstverlening aan de gezinnen.

Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven zijn tegenover 2011 gestegen met 2,5 mio euro of 14,7%. Deze stijging vindt haar oorsprong in de éénmalige kredieten die werden beschikbaar gesteld voor de ICT-uitgaven in het kader van het decreet sociale bescherming. Daarenboven dient Kind en Gezin vanaf 2012 opnieuw de huur te betalen voor de centrale administratie. (In 2008 werd er een voorafbetaling gedaan voor de huur in de periode 2009-2011.)

Anderzijds werd er ook in 2012 een besparing opgelegd door de Vlaamse Regering m.b.t. de werkingsuitgaven.

Investeringsuitgaven

De investeringsuitgaven zijn in vergelijking met 2011 gedaald met 3,4 mio euro of 54,8%.

Deze afname is het resultaat van de lagere uitgaven voor de aankoop van visusscreeners (82 visusscreeners in 2012 t.o.v. 217 visusscreeners in 2011) en de lagere uitgaven voor de kantoorinnovatie, waarvan het zwaartepunt van de uitgaven in 2011 lag.

5. RESULTAAT VAN DE BEGROTINGSUITVOERING - RESERVEFONDS

Omdat de ontvangsten in 2012 de uitgaven overstegen, realiseerde Kind en Gezin in 2012 een budgettair resultaat van 9 mio euro.

Dit budgettair resultaat werd gerealiseerd door de onderaanwending van de in 2012 recurrent en eenmalig middelen. De ermee te financieren uitgaven konden

in 2011 slechts gedeeltelijk of helemaal niet worden uitgevoerd.

Eind 2011 bedroeg de stand van het *reservefonds* van Kind en Gezin 47,6 mio EUR.

Begrotingsresultaat

in duizend EUR

	2011	2012
Algemeen inkomsten	617 484	649 546
Algemeen totaal uitgaven	606 345	640 569
Begrotingsresultaat	11 140	8 977

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2011-2012

Ontvangsten

in duizend EUR

	2011		2012	
Inkomsten vanuit de sector overheid				
Dotatie 'Kind en Gezin'	465 498		496 064	
Dotatie 'Nationale Loterij'	561		561	
Premies gesco's	53		28	
Inkomensoverdracht vanuit IWT	200		0	
Tegemoetkoming Sociale Maribel	2 697		2 800	
Premies Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	432		378	
Premies overige besturen	119		137	
Totaal inkomsten vanuit de sector overheid	469 560	76,0%	499 968	76,7%
Functionele ontvangsten				
Ouderbijdragen met betrekking tot:				
Kinderdagverblijven	45 986		47 678	
Diensten voor onthaalouders	64 119		63 503	
Inkomensgerelateerde kinderopvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen	31 039		31 836	
Lokale diensten	400		421	
Bijdragen adoptie	10		7	
Totaal functionele ontvangsten	141 554	22,9 %	143 445	22,0%
Desinvesteringen				
Totaal Desinvesteringen	62		1	
Varia				
Recuperatie van kosten en variaontvangsten	642		605	
Renteontvangsten	1		1	
Totaal varia	643	0,1%	606	0,1%
Totaal ontvangsten	611 818	99,1%	644 020	98,8%
Reservefonds	5 587	0,9%	5 524	0,8%
Overgedragen resultaat ingezet voor uitgaven	78	0,0%	2 320	0,4%
Algemeen totaal inkomsten	617 484	100,0%	651 864	100,0%
Overgedragen resultaat	22 422		31 241	

6.2 Vergelijking ontvangsten 2011-2012

Uitgaven: bestemming

in duizend EUR

	2011		2012	
Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling				
Lonen en sociale lasten	58 295		60 777	
Representatie- en reiskosten	1 702		1 727	
Vorming	440		368	
Totaal uitgaven aan personen verbonden aan de instelling	60 437	10,0%	62 872	9,8%
Functioneringsuitgaven				
Huur gebouwen	928		2 477	
Huisvestingskosten	787		828	
Bureaunkosten	438		354	
ICT-uitrusting en ondersteuning (excl. investeringen)	4 368		5 510	
Documentatie voor ouders en voorzieningen	1 242		988	
Betalingen aan derden voor geleverde prestatie	3 094		3 102	
Door derden ter beschikking gesteld personeel	3 397		3 720	
Leveringen aan voorzieningen en voor huisbezoeken	880		481	
Overige	1 529		1 655	
Totaal functioneringsuitgaven	16 662	2,7%	19 116	3,2%
Subsidiëring Kinderopvang				
Kinderdagverblijven	208 599		222 894	
Diensten voor onthaalouders	133 852		132 412	
Initiatieven buitenschoolse opvang	14 364		16 082	
Vorming kinderopvang	349		357	
Projecten kinderopvang	672		1 432	
Projecten Derde Arbeidscircuit	3 172		3 658	
Financiële ondersteuning zelfstandige kinderopvang	77 635		91 794	
Verzekeringen	23		26	
Startpremie	276		252	
Specifieke zorgbehoefte	1 738		1 534	
Lokale diensten	6 746		6 762	
Gemandateerde voorzieningen	1 704		1 700	
Totaal subsidiëring Kinderopvang	449 130	74,1%	478 903	74,8%

6.3 Vergelijking uitgaven 2011-2012

vervolg op pagina 102

Uitgaven: bestemming (vervolg)

in duizend EUR	2011		2012	
Subsidiering Preventieve Gezinsondersteuning				
Inloopteams	1 868		2 131	
Consultatiebureaus	13 697		14 771	
Infovergaderingen 'Kind op Komst'	33		30	
Prenatale steunpunten	106		92	
Expertisecentra kraamzorg	617		636	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	4 558		5 471	
Adoptie	1 934		1 840	
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning	47 661		49 753	
Diensten voor private gezinsplaatsing	1 107		1 147	
Projecten	852		431	
Opvoedingsondersteuning	385		411	
Sociale bijdragen aan gezinnen	19		16	
Totaal subsidiëring Preventieve Gezinsondersteuning	72 838	12,0%	76 729	12,0%
Totaal subsidiëring	521 968	86,1%	555 633	86,7%
Investerings				
Vervoermateriaal	27		23	
Installaties, kantoor machines en uitrusting	2 247		1 118	
Meubilair	374		68	
Informatica: hard- en software	1 246		1 147	
Verbouwing van bestaand gebouw	2 281		436	
Totaal investeringen	6 176	1,0%	2 791	0,4%
Rentebetalingen en kapitaalaflossingen				
Totaal rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen	1 102	0,2%	157	0,0%
Algemeen totaal uitgaven	606 345	100,0%	640 569	100,0%

6.3 Vergelijking uitgaven 2011-2012

VOORWOORD

Ook in 2012 nam het Raadgevend Comité zijn functie op om kritisch mee te denken en advies te geven over belangrijke thema's rond kinderen en hun gezinnen. Het comité is in 2012 7 keer samengekomen. De samenstelling van het Raadgevend Comité staat garant voor een variëteit aan gedachten en overtuigingen. Het comité vormt dan ook een belangrijke maatschappelijke toetssteen voor het beleid van Kind en Gezin.

De 3 beleidsthema's van Kind en Gezin - kinderopvang, preventieve gezinsondersteuning en adoptie - zijn in volle ontwikkeling en dit wordt ook weerspiegeld in de (uitgebreide) adviezen van het comité. Op het gebied van kinderopvang werd de implementatie van het decreet baby's en peuters meermaals besproken en bediscussieerd. Veel aandacht ging naar het belang van niet alleen een kwantitatief, maar ook een kwalitatief groeipad 2020, via onder meer de vergunningsvoorwaarden, een goed kwaliteitsbeleid voor gezins- en groepsopvang en voldoende aandacht voor de competenties van de kinderbegeleiders. De leden pleiten concreet voor zowel een groeipad naar een lagere ratio van baby's en peuters per kinderbegeleider, als een groeipad qua competentievereisten, zodat een kwaliteitsvolle dienstverlening gegarandeerd wordt. Daarnaast spraken de leden zich uit over de voorwaarden voor een attest van toezicht voor vakantieopvang van kleuters en lagere schoolkinderen, waarbij ze o.a. aanraden om te zoeken naar extra vakantieopvangplaatsen.

Wat preventieve gezinsondersteuning betreft, werd het decreet rond de reorganisatie van de preventieve gezinsondersteuning besproken en werden aanbevelingen geformuleerd, die vooral zullen meegenomen worden bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten. Het comité heeft ook de visietekst i.v.m. de Staten-Generaal Jeugdzorg besproken en staat volledig achter de principes van vraaggericht werken en zorg op maat van jongeren, maar formuleerde ook een aantal aanbevelingen. Daarnaast waren er - zoals gewoonlijk - nog een aantal adviezen inzake besluiten van de Vlaamse Regering tot erkenning of toekenning van subsidies (aan projecten, centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning, diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg, expertisecentra kraamzorg, inloopteams m.b.t. kleuterparticipatie, ...).

Wat interlandelijke adoptie betreft, hebben de leden de uitvoeringsbesluiten bij het decreet besproken en adviseerden ze o.a. om de financiële laagdrempeligheid te bewaren en pleiten ze ervoor om maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat de instroom van te adopteren kinderen in 2013 niet stilvalt. Het comité vindt het ook aangewezen om voldoende uitwisseling te hebben met het - nieuw op te richten - Raadgevend Comité Adoptie.

Op het gebied van financiering stonden naar jaarlijkse gewoonte de jaarrekening, de uitvoering van de begroting 2011 en de initiële begroting 2013 op de agenda ter goedkeuring. Om een duidelijk signaal te geven aan de politieke overheid werd er een extra advies geformuleerd m.b.t. de opvolging van de septemberverklaring om te waarschuwen voor de (gevolgen van de) niet-indexatie van de werkmiddelen. Tot slot spraken de leden zich ook uit over het ondernemingsplan 2012.

Ook in 2013 komen enkele belangrijke dossiers op ons af. Een greep uit de te verwachten adviesbesprekingen: de 6de staatshervorming met in het bijzonder de overheveling van de gezinsbijslagen en middelen van het Fonds voor Collectieve Uitrustingen en Diensten (FCUD), uitvoeringsbesluiten (o.a. subsidiëring) bij het decreet Kinderopvang van Baby's en Peuters, uitvoeringsbesluiten rond het nieuwe decreet preventieve gezinsondersteuning, werkbare afstemming met Raadgevend Comité Adoptie, ... We houden ons al klaar om even gedreven het beleid mee richting te geven in 2013!

Martine Lemonnier

Voorzitter Raadgevend Comité Kind en Gezin

SAMENSTELLING RAADGEVEND COMITÉ WERKJAAR 2012

Het Raadgevend Comité bestaat uit 20 leden die voor een periode van 4 jaar door de Vlaamse Regering benoemd worden. In het Raadgevend Comité zetelen vertegenwoordigers van de kinderen en de gezinnen, de voorzieningen en de werknemers van de voorzieningen, aangevuld met een aantal onafhankelijke deskundigen. Het Raadgevend Comité verstrekt op verzoek van de leidend ambtenaar advies over concrete dossiers.

RAADGEVEND COMITÉ

Voorzitter

Martine Lemonnier

Ondervoorzitters

Jan Bosmans, Erwin Devriendt

Leden

Henk Callewaert, Fatiha Dahmani, Regine Desmet, Dimitri Govers, dr. Stijn Gryp, Jannie Hespel (vanaf mei 2012), dr. Karel Hoppenbrouwers, Magda Linthout, Ann Lobijn, Lut Maertens, Monique Swinnen, Bram Van Braeckvelt, dr. Michel Vandenbroeck, Wim Van Esch, dr. Christel Verhas (vanaf oktober 2012), Françoise Vermeersch, Lutgard Vrints (vanaf mei 2012)

Administratie

Katrien Verhegge

Inge Kinnaer

Secretaris

Charlotte Reilhof

BUREAU VAN HET RAADGEVEND COMITÉ

Voorzitter

Martine Lemonnier

Ondervoorzitters

Jan Bosmans, Erwin Devriendt

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Charlotte Reilhof

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2012

Advies-nummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister
Advies.001	Besluit van de Vlaamse Regering (BVR) houdende toekenning van een subsidie voor de realisatie van de opdrachten uit het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en de diensten voor Gezinsondersteunende Pleegzorg	Hoofd van het agentschap	29/02/2012	16/03/2012
Advies.002	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie aan een aantal centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning met het oog op de realisatie van het hulpprogramma crisisjeugdhulpverlening	Hoofd van het agentschap	29/02/2012	16/03/2012
Advies.003	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie aan verschillende initiatieven voor het uitvoeren van een project betreffende de versterking of uitbreiding van de integrale en laagdrempelige preventieve gezinsondersteuning met bruggen naar onderwijs en activering Werk en Sociale Economie (WSE)	Hoofd van het agentschap	29/02/2012	16/03/2012
Advies.004	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie met het oog op de realisatie van het project STOP4-7	Hoofd van het agentschap	29/02/2012	16/03/2012
Advies.005	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie aan het project Ambulante pedagogische begeleiding en training voor ouders samen met hun kinderen (Tuimel) van vzw Het Open Poortje	Hoofd van het agentschap	29/02/2012	16/03/2012
Advies.006	BVR houdende de voorwaarden voor een attest van toezicht van Kind en Gezin voor vakantieopvang van kleuters en lagere schoolkinderen	Hoofd van het agentschap	29/02/2012	16/03/2012
Advies.007	BVR houdende de toekenning van een subsidie voor de realisatie van de opdrachten uit het convenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en de expertisecentra kraamzorg	Hoofd van het agentschap	28/03/2012	16/05/2012
Advies.008	Intern Verzelfstandigd Agentschap met rechtspersoonlijkheid (IVA met rp) Kind en Gezin - Jaarrekening en uitvoering van de begroting 2011	Hoofd van het agentschap	28/03/2012	16/05/2012
Advies.009	Visie en doelstellingen op jeugdzorg in 2020 in het kader van de Staten-Generaal Jeugdzorg	Hoofd van het agentschap	23/05/2012	15/05/2012
Advies.010	BVR tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de inloopteams om groepsgerichte activiteiten rond kleuterparticipatie te organiseren	Hoofd van het agentschap	23/05/2012	15/05/2012

Advies gevolgd of niet		Extra opmerkingen		Opvolging
Ja	Nee	Ja	Nee	
x			x	
x			X	
x		X		Opgevolgd
x			X	
x			X	
x		gevolgd		RC/2012/0328/DOC.019
x			X	
x			X	
x		X		
x			X	RC/2012/0627/Gevolggev.01

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2012 (vervolg)

Advies-nummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister
Advies.011	Uitvoeringsbesluiten bij het decreet van 20 januari 2012 betreffende de interlandelijke adoptie	Hoofd van het agentschap	23/05/2012	15/05/2012
Advies.012	Competenties van kinderbegeleider baby's en peuters	Hoofd van het agentschap	23/05/2012	15/05/2012
Advies.013	Groeipad 2020 decreet Kinderopvang baby's en peuters	Raadgevend Comité	23/05/2012	15/05/2012
Advies.013	Groeipad 2020 decreet Kinderopvang baby's en peuters	Raadgevend Comité	23/05/2012	15/05/2012
Advies.014	Jaarverslag Raadgevend Comité 2011	Hoofd van het agentschap	27/06/2012	17/10/2012
Advies.015	Ondernemingsplan 2012	Hoofd van het agentschap	27/06/2012	17/10/2012
Advies.016	Initiële begroting 2013 - begrotingsvoorstellen	Hoofd van het agentschap	27/06/2012	17/10/2012
Advies.017	Opvolging septemberverklaring	Raadgevend Comité	24/10/2012	20/11/2012
Advies.018	Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie	Hoofd van het agentschap	24/10/2012	20/11/2012
Advies.019	Besluit van de Vlaamse Regering houdende de vergunningsvoorwaarden en het kwaliteitsbeleid voor gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters	Hoofd van het agentschap	24/10/2012	20/11/2012
Advies.020	Ontwerp van decreet houdende de organisatie van de preventieve gezinsondersteuning in huizen van het kind	Hoofd van het agentschap	28/11/2012	11/12/2012

Advies gevolgd of niet		Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
Ja	Nee	Ja	Nee	
x		x		- Steunpunt Adoptie moet overleggen met VCA om financiële kosten aan te rekenen. - Instroombeheer: in 2013 zal beperkte instroom mogelijk zijn. - Verhouding tussen RC Kind en Gezin en VCA wordt verder uitgeklaard
x			x	
X			X	
X			X	
X deels gevolgd			X	
x		X		
x		X		
x		X		
x			X	
X deels gevolgd		X deels gevolgd		RC/2012/1219/DOC.051
x		X		Decreet kreeg eerste principiële goedkeuring op de Vlaamse Regering van 14 december 2012. Opmerkingen RC werden hierin niet verwerkt, maar worden meegenomen in de verdere legistische af te leggen weg, rekening houdend met het parallelle politieke proces.

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100 (nationaal Tarief)
www.kindengezin.be

D/2013/4112/15

Kind & Gezin

